

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ŐRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Égész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénztári csekk száma: 25.342

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Magyar Golgota.

Most, hogy a revízióról sok és bátor szó esik s a legyőzöttekben konkrétumok reménysége ébred, arra kell gondolnunk, hogy a népek sorsának intézésében vajjon miért nem követik azokat az elemi szabályokat, amelyeket nagy általánosságban be szoktak tartani akkor, amikor egyesek vagy összességek dolgait intézik s e szabályok közül is legelső sorban azt, hogy vállál és bíró nem egyesülhet egy személyben. Az a célja ennek a szabálynak, hogy minden szubjektivitást, elfogultságot távol tartson az ítélettől s hogy tehát abban ilyen módon az igazság, vagy legalább is az arra való becsületes törekvés érvényesüljön.

Mindennek nyoma sem volt Versaillesben, Saint-Germainben és Trianonban, ahol az úgynevezett békéket „megkötötték”, pedig ugyancsak hangzottak, hogy ezek a békék a jognak és igazságosságnak békéi lesznek.

A revízió harcosai, Mussolini, Mac Donald és Hitler, mindhármán világot átfogó eszmék bátor harcosai, akik tudják, mit akarnak s ahhoz pedig, amit akarnak, megvan a tisztánlátásuk és a bátorságuk. Egyikük sem született bele a politikába, hanem önmagából lett azzá, aki s ez a körülmény csak növeli a személyük köré fonódó csodálattal vegyes tiszteletet. És ha szembeállítjuk velük azokat, akik a békét „megkötötték”, Wilson és Lloyd George mellett a németgyűlölettől szőrszerint tájékozott Clemenceaut, világossá lesz, hogy amint a világ az előbbiektől megváltását várja, az utóbbiak békéjéből nemcsak a legyőzöttekre, de arra sem származhatott semmi jó, aki győzött.

Clemenceau nem tudott a sétabotjával egy göröngyöt szétvergetni anélkül, hogy a széttöredező göröngyben ne a bírói sás szétszaggatásának szimbolizmusát látta volna. Senki sem lehetett alkalmatlanabb a feladatra, ami Páris környékén reá várt, mint éppen ő. A békekonferenciák elnöki székebe nem hetvenéves tigris volt való, hanem olyan valaki, aki minden szubjektív érzésen, még a sovénizmuson is felül tudott volna emelkedni. Clemenceau minden német srapnellét úgy könyvelt el, mint amiért a legyőzendő népek millióinak külön meg kell fizetniük, elfeledkezve arról, hogy a franciáknak is voltak srapnelljeik. Mint hazafinak dicséretére válik, hogy bejárta a harctereket, de azok véres benyomásait nem lett volna szabad a békeasztalhoz

hozni, mert ilyen béke csak az izzó gyűlölet és vak-sötét elfogultság jegyében foganhatott meg.

Ha nem ilyen mértékben, de azért az elfogultság megvolt Lloyd Georgeban is, aki egyébként azzal tűnt ki a tárgyalások folyamán, hogy földrajzi és történelmi tudása alatta maradt egy negyedik polgáristáénak. Azt még csak tudta, hogy az osztrák császárság fővárosa Wien, de nem tudott semmit az Osztrák-magyar dualizmusról, semmit Budapestről, de — vigasztalásunkra legyen mondva — nem tudott Prágának, Bukarestnek és Zágrábnak a létezéséről sem. Ilyen földrajzi és történelmi ismeretek mellett nem volt nehéz elhiteni vele, hogy Kassán nem beszélnek másként, csak tótul, Kolozsváron csak románul, hogy a Ronyva hajózható és hogy Pozsonyban évszázadokkal ezelőtt cseh királyokat koronáztak.

Wilson csak a pénzeszsák szerepét játszotta s egyetlen gondja annak biztosítása volt, hogy a háborúba befektetett dollárai minél bőségesebben kamatozzanak. Nem csoda hát, ha nem is tekintették őt másnak, mint aki a pénzt adta s a dollárokon túl annyi beleszólást sem engedtek neki a dolgok érdemébe, mint egy operettállamocská képviselőjének. Az Egyesült Államok duzzadó zsebekkel, de alaposan megtépett presztízzsel tértek haza a háborúból.

Olaszország képviselője, Nitti, „Európa hanyatlása” című munkájában nyíltan beismerte, hogy a békekonferencián nemcsak a legyőzötteket fosztották ki, de rúttul becsapták Olaszországot is. Itt, ezen a ponton találkozott most Mussolini a legyőzöttekkel.

Ilyen emberek irányítása mellett született meg a „békekötés”, amelynek korlátozottságát naponta a világ fülebe ordítja nem a német, az osztrák, a magyar vagy a bolgár, hanem az élet. A valóságos élet a maga sokféle szükségszerűségeivel. Szerves egészeket téptek, szaggattak szét. földrajzilag, történelmileg és gazdaságilag szerves egészeket s eme egészek csontjainak ordítását most már meg kell hallani. A nagyhatalmak közül nemcsak Olaszország, de Anglia is felemelte súlyos szavát a békeszerződés revíziója érdekében s csak természetes, hogy régi hatalmas szövetségeseink, Németország is velünk van. Ez a három nagyhatalom biztos záloga annak, hogy a békerevizio immár nemcsak hazátlan magyarok sóvárgása, hanem realitás, amelynek éppen a benne rejlő szükségyszerűség folytán elkerülhetetlenül meg kell valósulnia.

Húsvétot ünnepeljük, a feltámadás ünnepét. Jézus Krisztus útja a Golgotán keresztül vezetett a feltámadáshoz.

Mi még a Golgotát járjuk. De már nem sokáig. Hiába próbálgatják visszahengeríteni a követ a trianoni sírra, virrad már, közeleg a magyar húsvét is: feltámadunk!

A helyszíni szemléről.

Írta: MILVIUS ATTILA százados.

A nyomozás kriminalisztikai szempontból: a bűncselekmény elkövetési módjának, körülményeinek és a tettes kitétele megállapítására vonatkozó adatgyűjtés. Az adatgyűjtésnek egyik, talán legfontosabb eszköze a helyszíni szemle. A régi világban nem sok jelentőséget tulajdonítottak a tárgyi bizonyítékoknak s így a helyszíni szemlének sem, mert a helyszíni szemle főleg tárgyi bizonyítékokat szolgáltat, már pedig régi felfogás szerint a tanu volt minden. Ma más a helyzet. A bűnügyi lélektan megrendítette a tanuvallomások megbízhatóságába vetett bizalmat. A tanu tévedhet, hazudhat, vallomását módosíthatja, visszavonhatja. Ezek mind olyan tényezők, melyek a tanuvallomásnak, mint kizárólagos bizonyító eszköznek értékét kétségessé tették. Jobb, megbízhatóbb bizonyító eszközök után kellett nézni. Így nyomultak előtérbe a tárgyi bizonyítékok. A modern nyomozás bizonyítási rendszerének gerincét ma már a tárgyi bizonyítékok képezik. Ez magyarázza a helyszíni szemle jelentőségét. A helyszíni a tárgyi bizonyítékok gazdag lelőhelye, csak alapos szemlével ki kell aknázni.

Helyszínről csak olyan bűncselekményeknél beszélhetünk, melyeknek elkövetése térbeli változások előidézésével jár. Nincs helyszín pl. a becsületsértésnél, de van a betöréses lopásnál, emberölésnél, gyilkosságánál. Ilyenek a tettes által előidézett rombolás, sérülés, a tettes visszahagyott nyomai, tárgyai stb. Helyszínnnek kell tehát tekinteni minden olyan térséget, helyet, ahol a bűncselekménnyel kapcsolatban el-

változások létrejöhetnek, tehát reményt nyújtanak, hogy ott a bűncselekmény elkövetési módjára, körülményeire és a tettes kitétele adatok fedezhetők fel. Ilyen elváltozások nem csupán az elkövetés helyén történhetnek, ezért helyszín alatt sem csupán az elkövetés helyét értjük. Tyúklopásnál sikerül pl. a tettesek nyomát pár száz méterre követni. Itt arra a helyre bukkanunk, ahol a tettesek letelepedtek, a tyúkokat levágták és a zsákmányt maguk között elosztották. Hol van remény arra, hogy a cselekménnyel kapcsolatban adatok birtokába juthatunk? Mindkét helyen egyaránt. A szemletartás szükségességének szempontjából tehát mindkét helyet „helyszínnnek” kell tekinteni. Az osztozkodás helyén jól használható nyomokra, tettesek egyikének ott felejtett pipájára, zsebkésére bukkanhatunk. Ezek az adatok — kapcsolatba hozva az elkövetés helyén talált adatokkal — valamint a két helyet összekötő nyomcsapással, bizonyítékokat képviselnek. Egyszerű példával szeretném megvilágítani azt, hogy így — tágabb értelemben — milyen helyek eshetnek a helyszín fogalma alá.

A példa nem a valóságból van merítve, még arra sem tart igényt, hogy valószínűnek lássák, mert egyetlen bűncselekménynél nem igen fog ennyiféle helyszín előfordulni. Csupán azt a célt akarja szolgálni, hogy kis történet segítségével el tudjuk képzelni a különböző helyszínelő lehetőségeket.

Vásárról nagyobb pénzüsszeggel hazatérő gazdát két csavargó, kik az útmenti bokrok közét rejtőzködtek, (a vázlaton 1-gyel jelölt helyen) rablási szándékkal megtámadja, összeszurkálja. (Elkövetési hely.) A szúrások nem okoznak azonnali halált. A támadók ezekézőrgést hallva, visszafutnak a bokrok közé, az

Csendőrsész.

Írta: BRAUN JÁNOS tiszthelyettes (Debrecen).

A legénységi szobában a törzs'úr iskolázott. Egy főnyi próbacsendőr hallgatóközönségének buzgón magyarázgatta a lopás rejtelmét. A törzs'úr meg volt győződve, hogy ő az oktatás terén félreismert tehetség s ezt bebizonyítandó, olyan sallangos szóáradatot vágott ki, hogy a „próba úr” — a főzőnő tisztelte így a próbacsendőrt — eltávtván a száját is, teljes bámulattal adózott neki, főképpen azért, mert az egészből nem értett egy kukkot sem.

De hiába magyarázott a törzs'úr egyre nagyobb hévvel, a próbacsendőr fokozatosan más irányba telerle az érdeklődését. Ennek az volt az főoka, hogy a nyitott ablakon át finom illatok áramlottak be a konyhából s a próba úr észrevétlenül arra összpontosította minden figyelmét, hogy az illatokból szaglász útján, kapásból megállapítsa, mi lesz az ebéd. Külön-külön elemezte a finom hagymaillatot, a káposzta illatát, sőt mintha valami lángosfélé is megállapított volna a kellemes illategyveleghben. Szimatolász közben az orrát mindig magasabbra emelte, amiből a törzs'úr

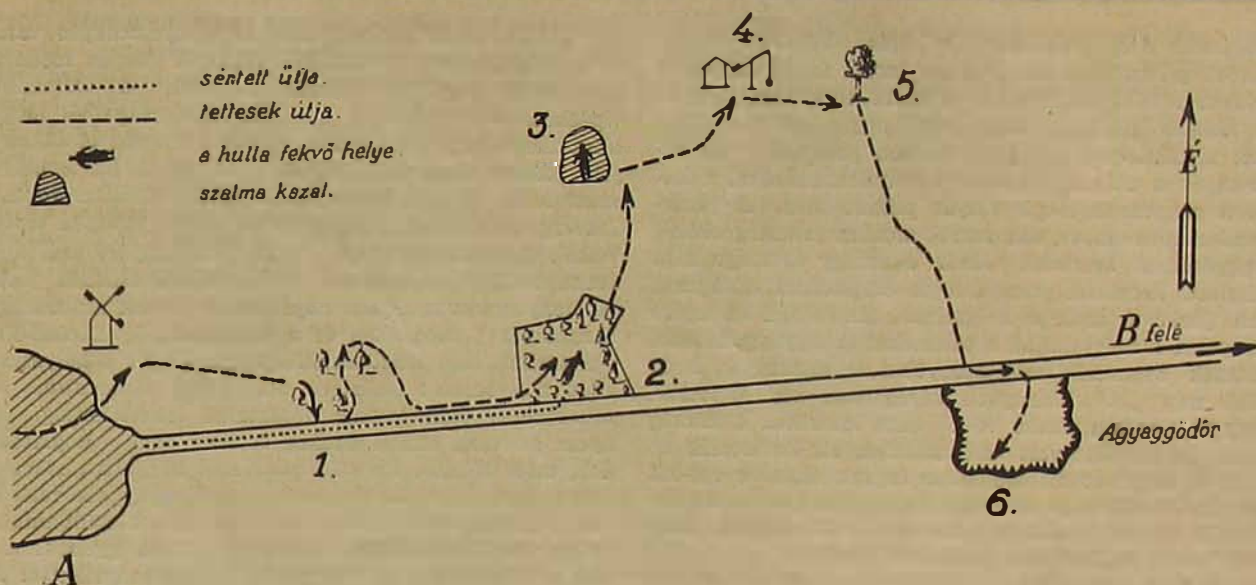
arra következtetett, hogy hallgatóságának érdeklődését egyre jobban képes fokozni magasszínvonalú előadásával. Persze a próba úr semmivel sem árulta el, hol kalandoznak a gondolatai, hanem átszellemülve függesztette szemét a törzs'úrra, mintha félne, nehogy egy szót is elveszítsen a nagyszerű oktatásból.

Az őrsparancsnok csendes derűvel hallgatta a félig nyitott őrsirodaajtón át az oktatást, amely alól irodai munka ürügye alatt ezúttal felmentette magát s közben magába fojtott egy hatalmas ásítást, mert az éjjel szolgálatban volt és nem aludta ki magát. A gyönyörű tavaszi napfény szikrázva csillogott az udvaron lévő rózsfák karóján díszelő színes üveggolyókon, az ágyakban fakadó virágok között pedig semmirekellő dongók legyeskedtek. Az őrsparancsnok ezt ugyan erősen kifogásolta magában, de további intézkedést nem tett, mert belátta, hogy elvégre a dongónak is meg kell élni valamiből.

Az őrsnek ebbe a csendes, idillikus hangulatába két asszony esett be ajtóstul akkora robajjal, amelyet csak nagy panasszal szokás csapni. Viharként rontottak a szobába, ahol a már leirt nagyszerű oktatás folyt. A próba úr már háromszoros rablógyilkosságot remélt s örült, hogy egy hétre megszabadul az oktatástól. Az őrsparancsnok is előkerült az őrsirodából.

— Jaj, Istenem! Jaj, nekünk, végünk van! Mi lesz velünk! Tegyen nekünk igazságot, tegyen törvényt, drága tiszthelyettes úr! — kiabálta a két asszony, ahogy a száján kifért.

Az őrsparancsnok mindenekelőtt csendet parancsolt s aztán felszólította az asszonyokat, hogy mondják el érthetően, mi a panaszuk. Nagy nehezen elérte, hogy nem min-

áldozat pedig az úton menekülni igyekszik. Az erdőcskéhez érve, erejét fogyni érzi, ösztönszerűen menedéket keres, az első fák alá érve, (2-vel jelölt hely) összeesik és meghal. (Eredmény színhelye.) A tettesek időközben rájöttek, hogy a szekérszöregés távolabbról jött, ezért követik áldozatukat, hogy attól értéktárgyait elvehessék. A halottat kizsebelik, majd megállapítják, hogy a hulla nem jó helyen fekszik, mert az országuátról könnyen felfedezhetik. Ezen való tanakodásuk eredménye gyanánt a hullát elvonszolják a vázlaton 3. számmal jelölt szalmakazalba és ott elrejtik. Időközben megvirrad. Tettesek látják, hogy ruhá-

zatuk, késeik, arcuk, kezük véres. Megpillantják a 4-es számmal jelölt, elhagyott csöszkunyhót, oda bemennek s a kútról hozott víz segítségével igyekeznek cselekményük nyomait eltüntetni. (A cselekmény nyomainak eltüntetési helye.) Ezután folytatják útjukat. Beszélgetés közben megállapítják, hogy nem lesz jó az értéktárgyakat (aranyóra, gyűrűk, pénz) maguknál tartani; az első csendőrájárőr igazoltathatja, meg is mottozhatja őket s ez esetben az értéktárgyak vesztüket okozhatják. Megpillantják a vázlaton 5-ös számmal jelzett odvas fát; az értékeket oda elrejtik. (Bűnjelek rejtékhelye.) Ennek megtörténte után rátérnek az

dig beszéltek mind a ketten egyszerre, aminek folytán azután lassan-lassan kibontakozott a tényállás.

Gaggancs Jóska, akit az idősebbik asszony mint vejét, a fiatalabbik pedig mint férjét volt szerencsés tisztelhetni, ma délfelé velük együtt betért a Jajli zsidó korcsmájába. Reggel 'eladták a gypjút száznyolcvanhat pengőért és ez már úgy van rendjén, hogy ekkora teméntelen pénzre egy kis áldomást igyanak. Nem is történt volna semmi baj, ha Kesej cigány ott nem terem bandástul. Mert a baj volta-képpen ott kezdődött, amikor Jajli észrevette, hogy Jóskánál pénz van s üzent Kesejnek. Kesej, meg a bandája alázatosan hajbókolva besomfordált s rimánkodni kezdett, hogy így meg úgy, csak egy rövid kis nótával engedjék megtisztelni magukat. Hát ezt már ki ne engedte volna meg? Még az asszonyok is örültek magukban a kis mulatáságnak.

Kesej megpengette a hegedűjét s azzal „rázörgettek.” Kesej hajlongott jobbra, balra, előre, hátra, mint a nád-szál a szélben s közben mosolygott Jóskára, hogy a szeme majd kifordult a nagy tiszteltetlől és jóakarattól. Az ujja járt, mint a pók lába, cifrázta a nótát istentelenül, de a szemét le nem vette Jóskáról, hogy azonnal észrevegye, ha már a szívühez szógál a nóta. Addig-addig, hogy végre ellelte a kedvét Jóskának, mire Jóska kihúzott egy tízpengőst a zsebéből és elkezdte előttük csóválni a levegőben.

Mikor Kesej a tízpengőst meglátta, úgy rányomta a vonót a hegedűre, hogy az akkorát visított, mint egy szópósmalac. A többi is úgy nézte a tízpengőst, hogy a szemük gubója a fehérjével fordult kifelé. Elkezdtek dolgozni érte. A kontrás, akinek a ragyától olyan a képe, mintha gyerekkorában az eresbe verték volna, úgy dörzsölte a brácsáját, mint mikor életlen ráspollyal fűrészt élesítenek.

A cimbalmos ütötte-verte, csépelte, vágta a cimbalmát, mint a jégeső a bádogfedele, a húrok szikrázva pattogtak le róla s majd kiverték a szemét, de ő se látott, se hallott, csak püfölte örült módon a szerszámát s közben le nem vette a szemét a tízpengősről. A klarinétos akkorára fújta magát, mint egy hordó, a két pofája akkorára nőtt, hogy annyi szeme sem maradt, mint egy hízőnak, rákacsintott a tízpengősrre s örömben akkora adag szelet fújt a klarinétjába, hogy az akkorát sikított, mint akiben kést forgatnak. A bögös, no hát az meg egészen megkergült. Bal-kézével elkapta a bőgő nyakát, az egyik térdét nekivetette n hasának, a másikkal hátulról gáncsot vetett neki s azután fojtogatta, nyomkodta, döfölte, dögönyözte, hogy recsegett, ropogott, nyögött, bőgött és morgott, mintha orosz-lánt fojtogattak volna.

Jajli meg járt köröskörül, mint egy tojóstyúk, dörzsölte a kezeit és háromszor megesküdött, hogy ő még embert ilyen szépen mulatni életében nem látott.

Hát ilyen gonoszszággal vették meg a szegény Jóska esztét, de annyira, hogy nemcsak a tízpengőst adta oda Kesejnek, de még bort is adatott nekik literszámba. Azután odaállott eléjük, a kampó úgy forgott a kezében, mint a szélmalom s közben rakta a juhász-táncot, hogy csak úgy döngött. Jajli később be is zárkózott előle a kármentőbe, de Jóska rátörte az ajtót, kiverte onnan s odaállította az asztala mellé üveggel meg pohárral a kezében, hogy ha szüksége lesz reá, kéznél legyen. Kesejre meg rászólt, hogy szíjat hasít a hátából, ha nem dolgoznak hangosabban, hogy jobban hallja. Mi folyik ott, boldogságos pócsi Szűz Mária! Van ott olyan zenélés, pengetés, kúrjongatás, zörgetés és dübörgés, hogy olyat ember se nem látott, se nem hallott, amióta a világ fennáll. Az ablaküvegek úgy

országútra. Alig haladnak pár lépést, közeledő csend-örjárárt pillantanak meg. Nem merik megkockáztatni a járőrrel való találkozást s ezért elrejtőznek az út déli oldalán fekvő, 6-ossal jelölt agyaggödörbe. (Tettesek rejtékhelye.) A járőr tovább portyázik; az erdőcske és a csőszház közötti útvonalon haladva, a kazalnál nagymennyiségű varjút pillant meg. A járőrvezető alapos ember, aki szeret minden jelenség okáról meggyőződést szerezni. Járőr odamegy és megtalálja a hullát. Megteszi jelentését az őrsparancsnokságnak, több járőr érkezik a helyszínre, átkutatják az egész környéket s megtalálják a tetteseket az agyaggödörben. Tettesek beismerik cselekményüket és elmondják, hogy előző nap „A” községben kéregettek, ott hallották, hogy a közelben vásár volt. Este kimentek a község szélén fekvő, elhagyott szélmalomba, ott határozták el, hogy az országút mentén lesbe fognak állani s egy-két hazatérő vásárost ki fognak rabolni. Késeiket is ott elcsíptették ki egy törött malomkövön, (előkészületek színhelye) s batyujukat is a malomban hagyták.

A példában felsorolt helyeknek, sőt az azokat összekötő-és tettesek által használt útvonalaknak helyszíni szemle tárgyát kell képezniök, mert mindezek reményt nyújtanak arra, hogy ott nyomokat és bűnjелеket lehet felfedezni.

A helyszíni szemle:

1. Támpontokat nyújt a nyomozás megindításához, vagyis azoknak a kérdéseknek a tisztázásához, hogy mi történtett és ki lehetett a tettes?

2. Bizonyítékokat szerez a későbbi bizonyítás céljaira, vagyis, hogy mi történt és ki volt a tettes?

Ez talán kissé homályosnak hangzik. De lássunk

zörögnek az istentelen lármától, mint mennydörgéskor, a Jajli kutyája meg is ijedt úgy, hogy az ablakon ugrott ki, de maga után vitte az ablakot is egészben. De ami a legborzasztóbb, Gaggancs Jóska már a második tízpengőst csóválja Kesej előtt a levegőben! És nincs ember, aki most már észretérítse vagy csak meg is közelítse, mert nem is szól, csak üt.

Körülbelül ezt a tényállást lehetett a két asszony szaporá beszédéből megállapítani. Közben az őrsparancsnok papírt és ceruzát tett a törzs úr elé, aki azt takarosan meghegyezte. De mert az őrsparancsnok úgy vélte, hogy idáig még semmit sem hallott, ami a csendőrségnek okot és jogot adna a beavatkozásra, felszólította az idősebbik asszonyt, fejtse ki részletesebben, mi is volna itt tulajdonképpen a csendőrség tennivalója. Mert hogy Jóska mulat, nem büntetendő cselekmény, ha akár az egész gyalpú árát is Jajlinál, meg Kesejnél hagyja. A törvény, az törvény, meg kell tehát várni, amíg Jóska valakinek beveri a fejét vagy kiüti a szemét, ami egyébként a dolgok illetően állása mellett egy-két órán belül holtbizonyosan bekövetkezik. Akkor majd kihúzzák a kocsmából. De addig nem lehet.

Az asszonyokat nem győzte meg az érvelés.

— Hát micsoda ez, ha nem tisztá rablás és tolvajság, hogy valakinek fényes nappal elveszik a pénzt a kocsmában? Segítsen rajtunk, drága tiszthelyettes úr, mert ha ez így megyen még egy-két órát, a gyalpú ára Jajlihoz meg Kesejhez kerül, mi pedig mehetünk kódolni, mert a legelő bére: sincsen még kifizetve. Tegyen nekünk törvényt, drága tiszthelyettes úr, magának nagy hatalma vagyon, vétesse el Jóskától a pénzt, aztán ott egye őket a fene rakásra.

egy példát. A helyszínen csizmás lábnyomcsapás van, mely kétségtelenül a tettestől ered. A csapás mellett gummihengervégű bot nyomai láthatók. A váltakozó lépéshosszból, továbbá a jobb láb sajátosságaiából megállapítható, hogy az a személy, aki a nyomot előidézte, jobb lábára sánta és ortopéd cipőt visel. Ez a helyszíni lelet támpontokat nyújt a tettes kilétére vonatkozólag, nevezetesen: jobb lábára sánta, ortopéd cipőt viselő, gummihengervégű bottal járó embert kell keresnünk. Más alkalommal a helyszínen csizmás jobb láb lenyomatát találják. Sajátossági pontok nincsenek, a nyomból a méreteken és a csizmaszőgek számán kívül semmit sem lehet megállapítani. — Ez a helyszíni adat a nyomozás számára nem nyújt támpontot. A nyomhoz tartozó embert felkutatni lehetetlenség. A nyom azonban ennek dacára értékes adat. Rögzíteni kell, mert később, ha más adatokból kiindulva sikerül olyan személyt kikutatni, ki a cselekmény elkövetésével gyanúsítható, a nyom, illetve az arról készült minia és az illető csizmájának összehasonlítása gyanúsítottnak a helyszínen való megfordulását bizonyíthatja. A helyszíni szemlét sohasem szabad mellőzni. Erre a teljes beismerés és a tettenérés sem szolgáltathat indokot, a helyszíni szemlére — a kettős célt figyelembe véve, — ilyenkor is szükség van. Egy járőr üzletbetörést észlel. Mire belép a helyiségbe, a betörő a hátsó ablakon kiugrik és elfut. Csak a hátát látta. A járőr pár száz méter futás után elfogja. A betörő mindent beismer. A helyszíni szemlét mégis meg kell tartani. Ennél nem a támpont után való kutatás, hanem a bizonyítékszerzés a cél. A betörő beismerését visszavonhatja, de a helyszínen felkutatott, rögzített és azonosított ujjnyoma, ott felejtett kalapja vagy

Taplóból kellett, hogy legyen a szíve annak, aki be nem látta volna, hogy itt csakugyan baj van. De be kellett látni azt is, hogy se Jajli, se Kesej ellen nem lehet semmit tenni, mert nem követtek el bűncselekményt. Az őrsparancsnok gondoikodott. Mintha restelte volna egy kicsit, hogy nem tud semmit tenni. A két asszony azonban bizakodva leste, hogy mit fog mondani.

Csend lett. A nyitott ablakon be-behozta a szellő az örült zenélés foszlányait. A próba úr rá-ránézett a kárvallottakra, azután lehajtott a fejét és kipirult arccal, ki-düldült szemekkel igyekezett magába fojtani a nevetést.

— Várjanak egy kicsit — szólt az őrsparancsnok a panaszosokhoz. Intett a törzsrőmesternek és bementek az irodába. Bent azután a törzsrőmesterhez fordult:

— Biztos, hogy semmi jogunk nincsen fellépni Jajli-
val és Kesej-
szemben. De az is biztos, hogyha közbe nem lépünk, ezeknek a boldogtalanoknak egész kereste rövidesen a Jajli zsebében lesz, még akkor is, ha abból előbb valami átmenetileg a Kesejébe kerül is. Hát figyeljen csak ide.

A törzs úr odafigyelt s amikor a végén az őrsparancsnok azt kérdezte, hogy megértette-e, katonásan összeütötte a bokáját, tisztelget és azt felelte:

— Tessék csak idebízni, megcsinálom!

Mikor kijött az irodából, sapkát tett, felkötötte a kardját s megkérdezte az asszonyoktól, hogy ott laknak-e most is a felvégen és hogy megvan-e még a Fűrge. Azután elsielt.

A kertek alatt kikerült a falu végére, ott kivágott az útra és „gondtalanul” sétálgatva jött befelé a faluba. A juhászék szomszédságában az egyik utcánál előtt egy asz-

szerszámai maradandó bizonyító értéket fog képviselni.

A helyszíni szemle céljából következik, hogy a szemletevénységnek lényegében milyen tennivalókat kell felölelnie.

1. Fel kell kutatni és össze kell gyűjteni a helyszínen létező összes adatokat (nyomok, elváltozások, tárgyak, tárgyak eltűnése), melyek akár önmagukban, akár a belőlük levonható következtetések segítségével a bűncselekmény körülményeire, elkövetési módjára és a tettes kilétére a nyomozás számára támpontokat, a bizonyítás részére pedig bizonyítékokat szolgáltathatnak.

2. A helyszínen talált állapot nem maradandó, pedig szükség van arra, hogy azt a nyomozás és az egész bünvádi eljárás során, annak bármely mozzanatában vissza lehessen idézni. Ez a követelmény a helyszíni állapot rögzítését teszi szükségessé. A rögzítés eszközei a helyszíni fényképezés, helyszíni leírás és helyszínrajz.

3. A felkutatott adatok maradandó rögzítéséről is gondoskodni kell. Ez nyomoknál és elváltozásoknál méréssel, leírással, lerajzolással, lefényképezéssel, lemintázással, tárgyaknál az változatlan állapotban való megőrzésével, hiányoknál (amit a tettes elvitt) a tárgyak pontos megállapításával, leírásával és értékelésével történik.

Eddig kifejtettem, hogy mi a helyszín, mi a szemle célja és mik általában a tennivalók a helyszíni szemlénél. Mielőtt a helyszíni szemle általános érvényű eljárási szabályainak részletes ismertetésére térnék, felteszem a kérdést: Mire keressünk adatokat a helyszíni szemlénél? Mert jegyezzük meg, hogy az adato-

kat keresni kell, nem csupán megtalálni. Erre vonatkozólag a közismert 8 kérdés (ki, mit, miként, mivel, mikor, hol, miért és kivel) szolgáljon támpontul. Olyan adatokat kell tehát keresni, amelyek ezekre a kérdésekre egészen vagy legalább részben választ adnak.

A „ki” kérdésre vonatkozólag Weingart német kriminalista nyomán részletes támpontokat kívánok nyújtani. Első feladat olyan adatokat gyűjteni, melyek tettesnek a helyszínen való megfordulását, jelenlétét bizonyítják. Ilyenek a szemtanúkon kívül a tettes visszahagyott nyomai (ujj-, kéz-, láb-, fog-, test- és egyéb nyomok), valamint a tettesnek a helyszínen hagyott tárgyai. Meg kell állapítani a tettesnek a helyszínmre vezető és onnan elvezető útját. Nyomok és tárgyak ezeken és ezek mentén is lehetők, ezenkívül az útak iránya is támpontot nyújthat a tettes *kilétére*.

Következnek azok az adatok, melyekből a tettes egyéniségére lehet következtetéseket levonni. Így testi tulajdonságaira, képességeire, ismereteire. A lábnyomokból, testnyomokból következtetni lehet tettes testalkatára, nehéz tárgyak elmozdításából, harcolásából, az áldozattal való küzdelméből testi erejére, szűk nyíláson való behatolásnál (pl. falbontásnál) testalkatára. Kutatni kell olyan jelek után, melyek a tettes képességeiről, mesterségbeli szakavatottságáról, ügyességéről nyújtanak felvilágosítást. Aki pl. alkonyatkor 150 méterről lövésével homlokot találta áldozatát, az a puská kezeléséhez jól érthet, viszont kezdők cigáryok tettességére kell következtetni a betörésnél, ahol a pénztárszekrényt a határba vitték ki és ott azt székekkel verték szét. Adatokat kell keresni a szemle alkalmával arra, hogy a tettes nem árult-e el feltűnő

szony szorgalmasan varrogatott valami zsákfélét. Körülötte maszatos gyerekek hancúroztak a porban.

A törzs úr barátságosan odaköszönt, megdicsérte a puájkat s azután megkérdezte az asszonytól, hogy vajjon mennyire adta el Gaggancs Jóska a furge puat, mert útközben találkozott a baktai juhász bojtárjával, aki az ölében vitte.

Az asszony semmit sem tudott a vásárról, hanem úgy vélte, hogyha a baktai juhász bojtárja viszi Fürgét, akkor csak lopja, mivelhogy tolvaj volt annak minden nemzetsége.

— Tyhü, az áldóját! Akkor itt baj van. Szólni kellene annak a szegény embernek — sajnálkozott a törzs úr. Aztán a legnagyobbik puájához fordult:

— Szaladj csak, fiam, Gaggancs Jóska bátyád ott iszik Jajlinál, fuss, mondd meg neki, hogy a baktai juhász bojtárja lopja Fürgét, ott viszi már a dülön. Ha siet, még utóleri. De te is szaladj ám, nehogy késő legyen.

A puja nekirugaszkodott, rugta a port, hogy a talpa a fenekét verte. Az apróbbak sivalkódva utána. A törzs úr pedig elköszönt és lassan szintén megindult utánuk. A laktanya kapujában aztán megállott és cigarettázva várta a fejleményeket.

Ha valaki azt a hírt vitte volna Gaggancs Jóskának, hogy a háza ég, vagy hogy az apja halálán van, kiverne volna a kocsmából és mulatott volna tovább. De hogy a Fürgét lopják és éppen a baktai juhász bojtárja, hát ezt nem lehet annyiban hagyni. Mert Furge, a hét falu határában híres egérszórú Puli maga ugyan nem tudott beszélni, de a beszédel, azt megértette. A családban elfoglalt helyzetét pedig legjobban megvilágítja ez:

A pócsi húcsúra ájtatoskodni induló asszonyok kezébe az öreg juhász rendszeren három pengőt olvasott le, hogy

azt ájtatoskodás után adakozzák Szent Antalnak kegyes célra. Az első pengőnél így szólt:

— Ezt adod írtém, meg a puliir.

A másodiknál:

— Ezt Jóskáir meg a juir.

A harmadiknál pedig:

— Ezt kettőtökir, a számáir, meg ami még van.

Amint tehát Jóska a törzs úr üzenetét megkapta, pontosan úgy viselkedett, ahogy a Puli családi rangsora szerint illet, vagyis kiállott az utcára és üvöltve kijelentette, hogy:

— Ma még vért iszok!

S azzal rohant, mint a forgószél.

A törzs úr, aki „véletlenül” éppen a laktanya kapujában állott, megállította és eljóságot a neki, hogy a hűtárból hazajövet látta, hogy az a bizonyos baktai bojtár vitte Fürgét az ölében. Kérdezte is, hogy megvette-e. — Meg ám, felelte a bojtár. — No, akkor csak vigyed, — mondtam neki.

— Hazudott uram, hazudott! — tört ki Jóskából a fájdalom. — Dehogyan vette meg, ellopta a gazember! De végig is taszítom benne ezt a kampót, csak kerüljön a kezem közé.

— Nagyon helyes —, felelte a törzs úr. — Csak utána szaporán. Ha a csizmáját lehúzza kend, mezteláb még utólrheti. Húzza csak le gyorsan! Ugy, ni. A kabátját is vesse le, majd én vigyázok rá. Ugy. No, most utána. Én is rohanok, segíték megnyúzni a gazembert, csak beviszem a ruhákat.

A juhászt meghatotta a törzs úr nagy jóakarata s

helyi és egyéb, az ügyvel kapcsolatos ismereteket, tájékozottságot. Aki koromsótét éjszaka a kerten keresztül lopódzott a házhoz és ugyanott távozott el anélkül, hogy virágágyra rálépett volna, az épület egyedüli lakatlan szobájának ablakán keresztül mászott be és az épület belsejében sötétségben, egyetlen bútordarab feldöntése nélkül dolgozott, az nem a bűncselekmény elkövetésekor járt először ott. Ha valakit rablótámadás ér, kinél rendszerint nem szokott pénz lenni, vagy pedig, ha lopásnál a tettes anélkül, hogy kutatna, az értéket egyenesen a rejtékhelyéről viszi el, a tettest olyan emberek között kell keresni, akik a pénz birtoklásáról, az érték rejtékhelyéről tudomással bírhattak. Faluhelyen a házörző ebek magatartása is nyújthat támpontot; ezt mindig tisztázni kell. Véres bűncselekményeknél az áldozat magatartása elárulhatja, hogy gyilkosát ismerte-e. Ha éjjeli időben beeresztette magához, két pohár, két tányér, kétféle cigaretta együttes étkezéstről, borozásról, beszélgetésről tanuskodik, világos, hogy a tettest legnagyobb valószínűség szerint az áldozat ismeretségi körében kell keresni.

Megkönnyíti a gyanúsítható személy kikutatását, ha az elkövetési eszközei a helyszínen maradtak vagy pedig azok nyomaiból az előidéző eszközökre következtetéseket lehet vonni. Egy gyilkosságnál a tettes megállapítására vezetett olyan eszköz hátrahagyása, melyet csak a kaptafakészítők használnak.

Ha vannak olyan helyszíni adatok, melyek a cselekmény indítókat valószínűsítik vagy tisztázzák, úgy ezek a nyomozást módfelett megkönnyítik. Ha gyilkosság esetén a hullánál találjuk összes értéktárgyait és nem találunk arra adatokat, hogy a gyilkost valaki

gyanútlanul odaadta a csizmát meg kabátot. Aminek a zsebében a pénz volt. Azután elrohant. A törzs úr mosolyogva nézte, mint bukott hasra egy kiálló rögben, aztán talpraugrott s jobbkézrel elkapta a nagy lábujját, amiről a vad rohanás közben lerúgta a körmöt, féllábon körbeugrált kétszer, mint egy kerge birka, káromkodott egyet, amilyet emberi fül még nem hallott, aztán megindult újra futva és eltűnt az utcáron. Már ekkor a két asszony ott állott a törzs úr mellett, aki kezükbe nyomta a csizmát s kabátot s a nagy hálálkodásuk elől besurrant a laktnyába.

Mikor később kinézett az utcára, látta, hogy a kárvallott Jajli mint nézegeti a kivert ablaküvegeit, amiket nem fog megfizetni soha senki. És megcsóválta a fejét. Mert nagy dolog az, amikor valaki, akinél ki tudja, mikor lesz megint pénz és akit még be sem lehet perelni, fizetés nélkül elrohan és ott hagy húsz pengő adósságot kifizetetlenül.

Gagganes Jóska pedig rohant eszenélkül, míg a falu végén Fürge hozzá nem csatlakozott. Amikor megállott ezen csodálkozni, látta, hogy a felesége s az anyósa akkor fordul be az utcáron, az anyósa pedig olvassa a pénzt. Ekkor ébredt tudatára, hogy milyen szörnyű csúfságot űztek belőle. Éppen azon gondolkodott, hogy miféle borzasztó dolgot műveljen, amikor egy éhes kismalacot feléje vitt a jódog. Jóska rúgott egyet a malacra, amekkorát csak birt, utána ordított szintén akkorát, amekkorát birt, mert csak most jutott eszébe, hogy a nagy lábujjáról lerúgta a körmöt. Aztán, hogy ne hallja a kárörvendő asszonyok nevetését, felmászott az ólpadlásra és aludt másnapreggelig.

megzavarta, úgy a rablási szándék — mint általános indítók — elesvén, csak bosszú vagy egyéb különös indítók szerepelhetett a bűncselekmény rugójaként, felmerül tehát a kérdés, hogy az áldozat halála kinek állhatott érdekében.

A helyszíni szemle alkalmával kutatni kell olyan adatok után is, melyek azt a kérdést döntik el, hogy volt-e a cselekmény elkövetése a tettesre valamilyen fizikai hatással. Nem sérült-e meg a tettes? Nem szakadt-e el a ruházata? (Pl. foszlány visszamaradása a tüskés drótkerítésen). Véres bűncselekménynél nem kell-e testén vagy ruházatán vérvomoknak lenniök stb.

Ha ilyen úton nyert adatokból a tettes egyéniségét rekonstruáljuk, úgy a nyomozás egyéb adatainak felhasználásával kiténének megállapítása nem lesz többé lehetetlen feladat.

A „ki” kérdésen kívül, mint azzal szoros kapcsolatban állóra, csupán a „mikor” kérdés tisztázására óhajtók részletesebben kitérni. A „ki” kérdés bizonyításánál tudvalevőleg döntő szerepet játszik az „alibi”. Márpedig valakinek alibijét csak a bűncselekmény elkövetési idejének szabatos megállapítása után lehet vizsgálat tárgyává tenni. Itt csupán a helyszín olyan adataira akarok rámutatni, melyek segítségével az *elkövetés idejét* tisztázni lehet. Ha a bűncselekménynél emberélet esett áldozatul, a törvényszéki orvos a halál beálltának idejét megközelítő pontossággal meg tudja állapítani. Más esetekben ez a feladat a csendőrré hárul. A helyszínen az elkövetési időt tisztázhatják: óra, mely a cselekmény elkövetése pillanatában megállott: petróleumlámpa, vagy gyertya, melyet a tettes a helyszínen találva, meggyújtott és azután égve felejtett; időjárási viszonyok okozta elváltozások. Pl.: Megállapítható, hogy a tettes körülbelül egy órát töltött a helyszínen. Hajnali 4 órakor havazni kezdett. Tettesnek a helyszínre vezető nyomai nem láthatók, elvezető nyomai már részben be vannak havazva, de még jól kivehetők. A cselekményt 5 órakor fedezték fel. Kézenfekvő következtetés, hogy tettes 4 óra előtt érkezett a helyszínre. Valószínű, hogy fél 4 és fél 5 óra között követhette el a cselekményt. Más esetben szárazság után záporosó következett. Ha a tett színhelyét képező szobában a nyomok sárosak, a cselekmény az eső megeregedése utáni időre tehető. Gyakran a lábnyomok szolgáltathatnak támpontot. Ha pl. a tettes lábnyoma a magtár előtt az uradalmi éjjeliőr lábnyomát eltaposta és az éjjeliőr meg tudja mondani, hogy mikor fordult meg a magtárnál, úgy a cselekmény elkövetésének időpontjára vonatkozólag némi támponton már szert tettünk. Búzalopásnál a tettesek a helyszínről elvezető útiukon keresztetik a vasúti töltést. Az úton egy darabig a búza csorgási nyomai láthatók. Pár szem búza a vágányfejekken is látható. A búzaszemek sértetlenek. Ez az adat a menetrenddel kapcsolatba hozva, az időpont meghatározására módot nyújt. Vonat nem haladt keresztül, mert ez a búzaszemeket szétlapiította volna. Mindezek természetesen csak példák. Fontos az, hogy a csendőr gondolkodva mozogjon a helyszínen és ne arra várjon, hogy véletlenségből bukkanjon adatokra, hanem azokat a megadott támpontok alapján tervszerűen keresse.

Ezután rátérek a helyszíni szemle eljárási szabályainak részletes ismertetésére. Ezek a szabályok két részre oszthatók a helyszíni tennivalóknak megfelelően, és pedig: taktikai szabályokra, melyek a helyszíni

adatok felkutatására vonatkoznak és technikai eljárási módokra, melyek a helyszíni állapot és a helyszíni részek rögzítéséhez szükséges tudnivalókat tartalmazzák. Részletesebben csak az elsőikkel vagyis a taktikai szabályokkal foglalkozom, mert cikkemet nem a nyomozó alakulatok, hanem elsősorban az őrsök legényisége számára írom. A technikai eljárásokhoz felszerelés kell, az pedig az őrsökön úgy sincsen.

A helyszínelő csendőr nyugodt megfontoltságai, tervszerűen, a részletekre kiterjedő alapossággal, gondolkodva járjon el. Amihez hozzákezdett, azt fejezze be, csak azután lásson más munkához. Aki nem így cselekszik, az kapkod, kapkodva pedig eredményes helyszínelő munkát nem lehet végezni.

A bűnnek ezer arculata van. A helyszín képe más és más tűznél, pénzhamisításnál, gyilkosságnál, de nem igen találunk két olyan betörést sem, melyeknek elkövetési módja tökéletesen egyezne. A szemleeljárásnak a mindenkor helyszínhez kell alkalmazkodnia, ezért csupán általános jellegű eljárási szabályokat lehet nyújtani, melyek többé-kevésbé mindig alkalmazhatók.

Ha helyszínes bűncselekményről értesülünk, sürgősen és mindig megfelelő erővel vonulunk ki a helyszínre. Két főből álló járőr csak ritkán, egészen egyszerű, jelentéktelen eseteknél elegendő. Gyenge erejű járőr nem tudja a ráháruló összes feladatokat megoldani.

A helyszínre érkezve először is a csendet és rendet kell megteremteni. Legtöbb esetben sok kíváncsi van jelen, kik zavart támasztanak, a nyomokat összetapossák, de lehetnek közöttük olyanok is, akikre az eljárásnál szükség lesz. A jelenlevőket tehát osztályozni kell. Akik, mint felvilágosítást adni tudó egyének figyelembe jöhetnek, azokat a helyszín közelében kell tartani. Minden más felesleges személyt el kell távolítani. Ennél az osztályozásnál ügyelni kell. Először meg kell figyelni a jelenlevőket. Ne felejtjük el, hogy a biatorbágyi helyszínen Matuska jelen volt, Kürten Péter, a düsseldorfi tömeggyilkos legtöbb gáztettének helyszíni szemlélője, mint ártatlan érdeklődő, végignézte, és a csatlajai gyilkos, Heinrich István, az első helyszínelés megejtésénél a járőr körül buzgólkodott és a lámpát tartotta. Gondoskodják tehát a csendőr a körülálló bámészkodók megfigyeltetéséről. Miután maga ezt nem tudja végezni, végeztesse bizalmi egyénekkel. Többnyire akad „műkedvelő”, aki a csendőr felkérésére szívesen és érdeklődéssel vállalja ezt a feladatot. A felvilágosítást nyújtó személyekre csendőrnek kell felügyelnie. Ennek célja a szándékos vagy tudattalan összebeszélés megakadályozása és ezeknek az embereknek a megfigyelése. Egyaránt gyanús lehet, aki a csendőroktól feltűnően húzódozik és az is, aki folyton fontoskodik és előtérbe tolja magát. A helyszíni szemle területéről a teletulajdonost vagy ott lakót is el kell távolítani.

Ezután a helyszínt le kell zárni, hogy arra avatatlannak ne léphessen. A tulajdonképeni eljárás megkezdése előtt a helyszínelő olyan pontokról, ahol nyomokat nem semmisíthet meg, tekintse át a helyzetet általánosságban. Gyakorlott szem már ilyenkor sok mindent meglát. Általános összbemutatót nyer a helyzetről, melyet megérkezésekor talált. Nevezzük ezt a helyzetet „A” helyzetnek.

Kérdés, hogy ez a helyzet megfelel-e annak a helyszíni helyzetnek, amelyet tettes távozásakor maga után hagyott? Rendszerint nem. Ezt a szemle megkezdése előtt tehát tisztázni kell. Röviden ki kell kérdezni mindazon személyeket, akik erre felvilágosítást tudnak

nyújtani és meg kell állapítani, hogy milyen volt a helyzet:

B) a cselekmény elkövetése után, vagyis a cselekmény felfedezésekor és

C) milyen volt a cselekmény elkövetése előtt.

A C) és B) helyzetek közötti változásokat a bűncselekmény idézte elő, míg

a B) és az A) helyzetek közötti változások már a bűncselekmény elkövetése után jöttek létre. Ez utóbbi változásokat előidézhették:

avatatlan, de jóhiszemű kezek (takarítás, tisztogatás, kíváncsiság, élesztési kísérletek, hulla letakarása, stb.),

a tettes vagy cinkosai (bűnpártoló,) szándékosan és egyéb okok: időjárási viszonyok (eső, hó, szél), állatok (patkány, rák, varjak a hullán, jóságok nyomok szétapossásával), folyóvíz stb.

Az egyes helyzetekről ilyenformán nyert képek összehasonlításából megtudja a csendőr, hogy milyen változásokat idézett elő a bűncselekmény és melyek azok az elváltozások, amelyek utólag, a bűncselekmény elkövetése óta jöttek létre. A helyszín ezen három állapotának tisztázása megbízható kiindulópontja minden további munkának. Ezt a tisztázást nem lehet egyszerre elvégezni, a kérdés minden egyes nyomnál, bűnjeinél külön-külön fel fog merülni. Az erre vonatkozó megállapításoknál figyelembe jönnek azok az emberek, akik a cselekményt felfedezték és mindazok, akik azóta ott jártak. A megkülönböztetés, elősegítése végett ezen egyének láb- és ujjnyomainak felvétele gyakran szükséges, halálesetnél a halotté is.

A helyszínnek a bűncselekmény előtti állapotát az azzal ismerős személyek tudják a helyszínelőnek megmondani, itt csak az a fontos, hogy ezirányú kérdéseinket elfogulatlanul és a bűnygyben hátrányosan nem érdekelt személyekhez intézzük.

Ha elmulasztjuk a helyszín három állapotának szabatos különválasztását és az éppen előtálat helyzetből indulunk ki, az egész nyomozás sikerét kockára tehetjük, de a mulasztás következtében előállt zavarok azt legalább is hátrányosan befolyásolják. Sok példát lehetne erre mondani. Egy gyilkosság nyomozásánál hosszú időn keresztül fontos bűnjelként kezeltek egy, rossz habót, amelyről később kiderült, hogy a községi bíró terítette az áldozat eltorzult arcára. Nem egy lábnyomot mértek, rajzoltak, mintáztak és őriztek gondosan, melyről utólag derült ki, hogy a bűncselekményt felfedező éjjeli őr idézte elő. A tettes távozása után létrejött nyomokat feltűnően meg kell jelölni, nehogy később zavart támasztanak.

Ezután elsősorban a szabadban levő és útbaeső nyomokat kell letakarással ideiglenesen biztosítani. Szabadban levő helyszínt, ha szükséges, ponnyva kifeszítésével kell az időjárástól megóvni (eső, hó, jég).

Attól a pillanattól kezdve, midőn a csendőr a helyszínre lép, mindig az járjon az eszébe, hogy amit lát, az lehet hamisítatlan valóság, de lehet félrevezetés, beállítás is. Aki erre gondol, azt nehéz becsapni. Mindent bíráló szemmel nézzen. Gondolkozzék afelett, hogy a látottak összefüggésükben nem mutatnak-e ellentéteket. Lehetséges, vagy lehetetlen, valószínű vagy valószínűtlen-e az, amit lát. Betörés színhelyén a kert felőli ablak be van törve. Látólag itt hatolt be a tettes. Az ablak alatt a puha kerttalajban azonban nincsenek lábnyomok. Itt hiba van, a tettes nyomainak ott kellene lenni. Más alkalommal a vasúti töltésen hullát találtak. Az áthaladt vonat a testet széj-

jelroncsolta. Öngyilkosság vagy baleset látszik fennforogni. Esős őszi idő van, az egész környék napok óta sártenger. A hulla lábai szárazak, nem sárosak. Itt az ellentét, a lehetetlenség, mely az öngyilkosságra vagy balesetre vonatkozó látszatot kétségesse teszi.

A részletes helyszíni szemlénél semminek sem szabad a szemle alól kimaradnia, azért ahhoz tervet kell készíteni és a tervet pontosan be is kell tartani. Egy épületben levő helyszíni részletes szemleterve például ez lehetne:

Az épület fekvése;

Az épület környéke (udvar, kert, kerítés, kapuk, melléképületek);

Az épület külseje (falak, ablakok, ajtók, tetőzet, kémények);

Az épület belülről (helyiségek, helyiségek berendezése, rendeltetése, egymással való összefüggése, falak, padlók, mennyezetek, lépcsők, ajtók, ablakok);

A kérdéses helyiség részletesen, melyben a cselekmény elkövetett (méretei, berendezése stb.);

A bűncselekmény tárgyának közvetlen környéke;

Maga a tárgy (hulla, feltört kassza);

A tárgy részletei stb. stb.

Ha több csendőr helyszínel, ezek közül a legidősebb a vezető, aki az egész eljárást irányítja. A munkát ebben az esetben meg is lehet osztani. Az észleleteket kölcsönösen ki kell cserélni, anélkül, hogy azt avatatlanok meghallgassák.

Dohányozni tilos. A helyszínen iratokat vagy egyéb tárgyakat az ott levő bútorokra stb. helyezni, székekre leülni, asztalokon írni nem szabad. Ez zavart támaszthat és nyomokat tehet tünkre. A szemlénél lépcsőről-lépésre kell történnie. Minden lépést, minden tárgyhoz való hozzányúlást pontos vizsgálatnak és rögzítésnek kell megelőznie. (leírni, lerajzolni, lemérni, ideiglenesen biztosítani letakarrással stb.). Kivételt csupán két eset képez: a tűz és a sérült áldozat, kinek még segítséget lehet nyújtani. De még itt is elővigyázattal kell eljárni és a mutatózó adatokat meg kell figyelni.

A talált állapotról, valamint a helyszínelők lépésről-lépésre követett eljárásáról jegyzetet kell készíteni. Ez a helyszínelírás. A helyszínelők által előidézett nyomokat meg kell jelölni. Az állapot rögzítésére szolgál ezenkívül a helyszíni vázlat is. Amatőrfényképész ma már mindenütt van, azért a helyszínről lehetőleg fényképfelvételeket kell készíttetni. A fényképfelvétel költségeit akár hivatásos, akár pedig amatőrfényképész készítette azt, a nyomozó alosztályparancsnokság mindig megtéríti. Ugyancsak a nyomozó alosztálynak kell beküldeni a felvétel negatívját (a lemezt vagy a filmet) megnagyítás végett, mert túlkicsiny (pl. 9×12) felvételt a bíróság nehezen tud használni.

Szemle közben az agynak állandóan működnie kell. Hol jöhetett be a tettes, merre távozatott, hol mozgott a helyszínen, útjai közben hova kellett lépnie, mit kellett érintenie. Hol találhatunk válszt a nyolc kérdésre, hol olyan adatokat, melyek a tettes egyéniségére jellemzők stb. stb. Nem szabad elfelejteni, hogy a helyszíni szemle a kezdet-kezdeté. Ilyenkor az elkövetett bűncselekmény tényálladékát, kísérelő körülményeit illetőleg még tájékoztatlank vagyunk. Nem tudjuk megítélni, hogy a nyomozás szempontjából később mi lesz lényeges és mi jelentéktelen. Ez a tény kötelességévé teszi a helyszínelő csendőrnek a legapróbb, legjelentéktelenebbnek látszó részletek figyelemreméltatását és hűségese lajstromozását. Egy tanárt szobájában az ágyban fekve, holtan találta. Lövés közvetlen közélről, pisztoly a halott mellett. Ajtók, ablakok

zárva, az ajtó kulcsa belülről az ajtózárbán volt. Látszat szerint csak öngyilkosságról lehetett szó. A részletes helyszíni szemlénél a szoba padlóján, az ajtótól jobbra egy írón hevert. Szórakozott tanárember szobájában nem különös jelenség. A közelebbi vizsgálat az írón végétől fél cm-nyire körülfutó bevágást fedezett fel. Az ajtó oldalán a kilincs felett vékony csík húzódik, kissé rézsútosan belülről kifelé. Nagyítóüveg segítségével felfedezték, hogy ehhez a helyhez apró zsinegfoszlányok tapadnak. Ezeknek az adatoknak egybevetése az öngyilkosságra vonatkozó feltevést megdöntötte. Tettes ugyanis az ajtón lépett be, azon keresztül távozott és azt maga után a ceruza és egy darabka zsineg segítségével kívülről be is zárta. A ceruza végébe körbefutó bevágást csinált, a bevágásba vékony zsineget helyezett. A ceruza másik végét a kulcs fülébe tette, azután a zsineg két végét kezében tartva, óvatosan becsukta az ajtót, majd meghúzta a zsinegvégeket. A ceruza emelő hatása megnövelte a húzás erejét és a kulcs a zárbán megfordult. Most már csak a zsineget kellett eltávolítani. A tettes a zsineg egyik végét elengedte és a másiknál fogva kihúzta azt a szobából, a ceruza bent a földre hullott. A húzás idézte elő az áruló csíkot. A helyszínen visszahagyott ürülék is sokszor vezetett már a tettes személyéhez.

Távolságok, kiterjedések meghatározását mindig pontos méréssel kell megállapítani. Becsülni nem szabad. Tárgyak helymeghatározása maradandó pontoktól történjék, az irányokat tévedések elkerülése végett nem „jobb” és „bal” kifejezésekkel, hanem a világtájak szerint jelöljük meg. Tehát nem kb. félméternyire balra a kalaptól hever a pipa, hanem a pipa a cserépkályha képelt középvonalától északra 57 cm-re fekszik. Semmitmondó kifejezéseket, mint kb., néhány, megfelelő, stb. kerülni kell.

A helyszínelésnél nemcsak a tényleg látható, érzékelhető adatokra, hanem a hiányokra, az úgynevezett negatívumokra is figyelmet kell fordítani. Tehát pl.: az ablakdeszkát vastag porréteg borítja, a porréteg sehol sincsen megszakítva; a kályhában nincs elégett papiros, a papírkosár üres, a szekrény tartalma nincs összeturkálva stb.

A helyszíni szemlénél az összes érzékszerveket működtetni kell. Szagok is képezhetnek adatokat, melyekből következtetni lehet. (Erős illatszer, petróleumszag tüzesetnél, istállószag villabetörésnél stb.)

A helyszíni szemle alkalmával meg kell állapítani az időjárási viszonyokat is — a bűncselekmény elkövetését közvetlenül megelőző időtől egészen a helyszíni szemléig. Mikor kezdett esni az eső, hó, mikor szűnt meg? Mikor volt éghőború? Mikor nyugodott le a nap, hold; mikor kelt fel? Volt-e köd, mikor? Felhőtlen vagy borús volt-e az égbolt? Milyen volt a hőmérséklet? Volt-e fagy? Mikor kezdett olvadni, fagyni? Ezekre az adatokra a nyomok elbírálása, az elkövetési időre és a tettesre vonatkozó következtetések, valamint a tanúk ellenőrzése céljából van szükség.

Meg kell állapítani azokat a tárgyakat, melyeket tettes magával vitt. Ezeket pontosan le kell írni és értéküket rögzíteni. Az elvitt tárgyak mennyiségéből, súlyából, terjedelméből következtetni lehet a tettesek számára vagy esetleg járómű igénybevételére. Szolgálati eb alkalmazásánál arra kell vigyázni, hogy az eb a szimatvételénél nyomokat ne rongáljon meg.

A helyszíni szemle így halad lassan, lépcsőről-lépésre tovább a befejezésig. A napfényre került adatok egyenként, valamint összességükben megfelelő elbírálás, értékelés és esetleges szakértői megvizsgálatás után következtetések kiindulópontját képezik. ez azonban a helyszíni szemle

Húsvét.

ismertetésére szorítkozó eme cikkem kereteit már meghaladja. A rögzítési tennivalókat — mint fentebb említettem — szándékosan nem ismertettem behatóbban, mert az örsnek nincsenek hozzá eszközei. Úgyes csendőr azonban segít magán, gipszet, asztalosenyvet, agyagban vagy hóban látható lábnyom lemintázására minden faluban lehet találni. Kenyérhéllel egyéb nyomokat is le lehet mintázni. Kis terjedelmű tárgyakat, melyeken újjnyomok lehetnek, elővigyázatosan becsomagolva, be lehet küldeni a nyomozó alosztályhoz színezés és rögzítés végett. Nagyobb, bonyolultabb ügyekben a helyszínelést úgyis a nyomozó alosztály helyszínelő csoportja vagy a vizsgálóbíró teljesíti.

Itt rá szeretnék mutatni azokra az előkészítő tennivalókra, melyeket az örsöknek olyankor kell teljesíteniük, midőn a nyomozó alosztály helyszínelő alcsoportjának vagy a vizsgálóbírónak kiszállását várják.

Az örs tegye mindenekelőtt lelkiismeretes elbírálás tárgyává, hogy az adott esettel saját felkészültsége melett meg tud-e birkózni vagy nem. Ne próbálkozzék először eredményeket elérni s csak, ha ez nem sikerült, akkor segítséget kérni. A próbálkozás rendszerint ront s a jól elrontott helyszínen azután Sherlock Holmes sem boldogul. Az örs a támogatást a nyomozó alosztálytól azonnal kérje. A helyszíni szemle megtartásával nem szabad késlekedni. Minden óráért kár.

Az örs ilyenkor a helyszínt zárja le és oda elkerülhetetlen szükség esetétől eltekintve, (tüzeset, áldozatnak segítségnyújtás; egyes nyomok biztosítása, stb.) maga se lépjen rá. Ha ezt mégis megtette, nyomokat, elváltozásokat ne semmisítsen meg és saját nyomait feltűnően jelölje meg.

Szabadban levő, vagy útbaeső nyomokat letakarással biztosítani kell. Szabadban fekvő szűkebb helyszínt fölé — ha az időjárás szükségessé teszi — ponyvát kell vonni. A közelmúltban történt egy gyilkosságban a helyszínt és a hullát két napig verte az eső, pedig a községben egész biztosan tudott volna az örs egy ponyvát kölcsönözni.

Jelenlevők kiválasztását, a felvilágosítást adni tudók visszatartását, felügyelését, a többiek eltávolítását az örs még a helyszínelő készültség megérkezése előtt intézze el. Gondoskodjék arról, hogy közséji közegek, valamint az összes olyan tanuk a helyszínt közelében készenlétben legyenek, kik az első felvilágosításokat meg tudják adni.

Állapítsa meg a járőrvezető, hogy a helyszín érintetlen-e vagy pedig azon már változtattak. Utóbbi esetben ki mit. Másszóval a helyszín bizonyos három állapotát tisztázza, hogy ezzel ne a helyszínelőknek kelljen bajlódni.

Tisztázza az időjárási viszonyokat.

Az összes ilyen előkészületi munkálatokról a járőrvezető készítsen jegyzetet, esetleg vázlatot és ezt, valamint esetleges egyéb megállapításait, észleleteit a megérkező helyszínelőkkel a legrészletesebben közölje (vizsgálóbírónak jelentse).

A helyszínt lezárását a legerélyesebben végre kell hajtani. Gyakori eset az, hogy az örsök járőrei — rosszul értelmezett udvariasságból és figyelemből — pl. a közséji intelligencia tagjaival kivételt tesznek. Ennek nem szabad megtörténnie. A csákaljai gyilkosság éjzihelyén talált „Mírjam” cigarettavég fontos bűnjelnek ígérkezett, de azután kiderült, hogy azt a helyszínen megjelent közséji jegyző dobta el.

A sikert az örsök és a nyomozó alakulatok megértő, vállvetett munkája biztosítja.

KI TUDJA?

Ki építette a pesti vigadót?

Kísértetfogás.

— *História a pandúrok korából.* —

Írta: NYÁRY LÁSZLÓ.

A kései krónikásnak, ha az események regisztrálását tollára vette, kötelessége az olvasót visszavezetni térben és időben az események színhelyére.

1870-ben a magyar főváros és az ország élet- és vagyonbiztonságának kérdése a csendbiztosok, pandúrok vállán nyugodott. A régi gens d'armes (szó szerinti fordítása: fegyveres emberek), magyarosan: zsandár-ezredeket feloszlatták és csak Erdélyben, Horvátországban maradt egy-egy csonkaezred szolgálatban. Így tartott ez — sajnos — 1881-ig, amikor is megszervezték a magyar királyi csendőrséget. Rendőrségnek, államrendőrségnek még hirtmondója sem volt.

A pandúrok közbiztonsági működéséről és pedig a híres Vucsánik-bandával való „megütközésükről” hitelesen beszámol az az első számú iratcsomó, amit 3914—1872. szám alatt a budapesti rendőrség levéltárában sikerült fellelnem.

A régi Budapest-terézvárosi temető a mai külső Váci-út, Aréna-út és Lehel-utca közötti óriási térségen terült el. A Lehel-tértől kezdve egészen odáig, ahol ma a vonataktanya és a Népszálló áll, mind, mind temető volt. Az északi sarkában, a Lehel-út mellett magas kőfallyal volt elkerítve a zsidótemető.

A terézvárosi temető kiürítését 1875-ben kezdték meg és 1878-ban fejezték be. A zsidótemető azonban továbbra is ottmaradt, alig huszonöt esztendeje telepítették ki onnan a sírokat a rákoskeresztúri temetőbe.

A régi terézvárosi temető félelmetes, legendás hely volt, ahova istenhívő alig merte a lábát betenni, mert köztudomású volt, hogy lidércek, koboldok és kísértetek járkálnak benné. Évekig élt ez a legenda, amíg két pandúr felfedezése nyomán kiderült, hogy nem kísértetek járkálnak a temetőben. Hanem csak utonállók és rablók. Egy sírboltban lakást rendeztek be, esténként fehér lepedőt öltöttek magukra és égő viaszgyertyákkal jártak a sírok között, hogy az embereket elrettentsék.

A temetőbe a hatvanas-hetvenes években már ritkán temettek. Csak régi sírboltokba, családi kriptákba helyezték el még egy-egy halottat. A temető rettegett híre miatt temetések csak nappal voltak, de akkor is éppen a kísértétektől való félelem miatt több papot és rengeteg embert hívtak meg egy-egy temetésre. A temető rossz hírért fokozta még az is, hogy a mellette elhúzódó váci országúton sok rablás történt. Akkoriban még inkább csak gyalog és kocsival közlekedtek Vácról Budapestre. Az országút így állandóan népes volt, de alig volt hét, hogy az esti szürkületben egy-egy elkésett utast ki ne raboltak volna. Az utonállókat sokáig keresték, de nem tudtak nyomukra akadni. Gyanították, hogy a temetőbe rejtőzködtek el, de a temetőbe még a hatóság emberei, a pandúrok sem igen mertek bemenni.

1871 májusában két pandúr tartott Vácról Budapestre. Sötét este volt már, a város pedig messze, a két pandúr leült pihenni. Egyszerre az egyik rémült borzalommal vetett keféstet.

A sírok között imbolygó fény tűnt fel, amely lassan-lassan haladt tovább. A pandúrok az ijedtségtől mozdulni sem tudtak. A lidércfény ide-oda keringett a temetőben. A két pandúr jól látta a fehérleplek kísérteteket is, amint lassú léptekkel közeledtek feléjük, majd visszafordultak és

eltűntek a szemük elől. Az egyik pandúr — leszerelt volt zsandár, aki kényszerűségből lett pandúrrá — megembelelte magát és elhatározta, hogy a kísértetek szeme közé néz. A társát azonban nem tudta rávenni a veszedelmesnek látszó vállalkozásra. Végül is a butykos segített. A bátor pandúr addig italta félénk társát, amíg végül mámoros fejjel ő is ráállt a kísértetüldözésre. Amint a temetőbe léptek és a csizmájuk csikorgása felverte a sírkert csendjét, ismét feltűnt a lidércfény, előjöttek a kísértetek és karjukkal fenyegető mozdulatokat tettek minden irányba. A pandúrok ijedten kuporodtak le egy sírhalom mögé. A félénk pandúr ijedtében, vagy a pálinka hatása alatt, véletlenül elsütötte puskáját. A dörrenésre a lidércfény elaludt és a kísértetek hanyathiomok elmenekültek. A pandúrok reggelig nem merték elhagyni helyüket. Csak amikor a nap már magasan járt az égen, akkor folytatták útjukot a városba. A budapesti rendőrség — helyesebben csendbiztosí hivatal — akkoriban a mostani Eskü-téren volt városházán székelt. A két pandúr a rendőrségre érve, elmesélte az éjszakai kalandot. A rendőrségen a csendbiztosok és a tisztviselők borzalommal hallgatták az esetet és szívből gratuláltak a két pandúrnak, hogy az életveszedelemből ép bőrrel megmenekültek. A rendőrségen szájról-szájra terjedt a két pandúr kalandjának híre.

Történetesen a rendőrségen volt éppen akkor dolga egy Wolff nevű híres „terézvárosi kapitánynak.” Wolff volt a rendőrség legerősebb kezű embere és legügyesebb nyomozója. Wolff meghallotta a két pandúr történetét. Úgy látszik, egy szót sem hitt el az egészből, mert maga elé vezettette a két pandúrt és részletesen kihallgatta őket. A kihallgatás után az összes pandúrok jelenlétében hangosan hangon kijelentette:

— Kísértetek nincsenek. Ezt már Könyves Kálmán király megállapította, aki pedig okos ember volt. Az egész „geschwollene Dummheit”. Majd én megmutatom, hogy ott nincsenek lidércek! Ki van itt, aki nem fél az ilyen ostobaságoktól?

Egyetlen öreg, harcsabajuszú vált ki a sorból, hogy ő nem fél a kísértetektől. Wolff magához intette és megbeszélte vele a teendőket. Az öreg levetette az egyenruháját, parasztruhát és csizmát öltött, nyakába kanyarított egy nagy szűrűt és a déli órákban kiment a temetőbe. A pandúrok leírásából megtudta, hogy a temetőnek körülbelül melyik részében tűntek el a kísértetek. Az öreg azon a környéken alkalmas bűvhelyet keresett a sírdombok között és figyelte a történendőket.

Amint besötétedett, valóban megélenkült a temető. Az egyik kriptá teteje fölemelkedett és alóla egyre-másra jöttek elő a fehérlepedős kísértetek. Elöl egy vézna, kis

kísértet járt, aki viaszgyertyát tartott a kezében. A kísértetek össze-vissza járkáltak a temetőt, majd valamenynyien visszatértek a kriptába. Az öreg pandúr később ismét mozgolódást, járkálást és súlyos léptek dörgését hallotta a kriptá irányából. Sötét felhők takarták el a holdat, úgy, hogy nem látott semmit. Hajnaltájban elnyomta az álmot és csak későn délelőtti ébredt fel. Mílkor fölébredt, a kriptától megjegyezte.

Johann Riemer

Bürger und Selchermeister
und Familie.

Ez volt a kriptá fölírata. A fölírás szerint utójára 1859-ben temették a kriptába Riemer Alajost.

A pandúr bement a terézvárosi kapitányságra és jelentette Wolff kapitánynak, hogy mit látott. Másnap maga Wolff kapitány is parasztruhát öltött és az öreg pandúrral együtt kiment a temetőbe. A Riemer-féle sírbolt közvetlen közelében rejtőztek el. Megismétlődött ugyanaz, amit a pandúr előző nap látott. A kriptá teteje fölemelkedett, elől jött egy alacsonytermetű, fehérleplek alak. gyertyával a kezében, majd a többi fehér ruhás kísértet és járkálni kezdtek. Wolff kapitány valami robbanó petárdát hozott magával és amint a kísértetek távolabb voltak, elhajította a petárdát. A robbanás zajára a kísértetek visszaharogtak a kriptá felé. A „lidércfényt” vivő kísértet ijedtében megbotlott és elesett. Estében lehullott a lepel és úgy a kapitány, mint a pandúr a holdfényben pontosan kivették egy fiatal suhanc körvonalait. A kísértetek visszatértek a kriptába, a tető lecsukódott és az éjszaka többé senki sem jött elő a kriptából. Néhány nap múlva a kapitány újból megismételte a lesbenállást. Ezúttal nem durrantott petárdát, hanem szólanul leste egész éjszaka, hogy mit csinálnak a kísértetek. A szokásos lidércfény és kísértetjárás után valamenynyien ismét csak visszatértek a kriptába. Alig egy óra múlva azonban a „kísértetek” fehér lepedő nélkül újra előjöttek és a bozótokon keresztül eltávoztak. Hajnaltájban visszaérkeztek, de már kisebb-nagyobb csomagokat és különböző holmikat hoztak magukkal.

Igy jött rá Wolff kapitány arra, hogy a terézvárosi temető kriptájában rablóbanda tanyázik. Még aznap elhatározták, hogy a bandát elfogják.

Estefelé Wolff prancsnoksága alatt két szakasz pandúr helyezkedett el a váci országúton a temető közelében. Lehasaltak az árokba és várták az estét. Ismét megjelent a lidércfény, majd előjöttek a kísértetek. A pandúrok meg se mukkantak. Rövid idő múlva a kísértetek eltűntek, majd a kiállított figyelőőrök jelentették, hogy a temetőből különböző utakon, a sövényen keresztül, nyolc ember eltávozott. Ekkor munkához láttak. Az egyik szakasz emberei néhány lépésnyi távolságra egymástól, rajvonalszerűen állottak azon a részen, ahol a zsványok ki- és bejártak. A másik szakasszal pedig Wolff a Riemer-féle kriptához sietett. Fölemelték a kriptá tetejét. Néhány percnyi figyélés után a kriptából szabályos szuszogást hallottak. Valaki aludt ott. Meggyújtották a fáklyákat. A kriptá falához létra volt támasztva. Elöl ment Wolff kapitány, utána a pandúrok. A kétsoros kriptá felső sorában szalmazsákok és takarók voltak egymás mellett. Az egyik szalmazsákon egy fiatal gyerek aludta az igazak álmát. A pandúrok a gyereket felköltötték, majd átvizsgálták az egész kriptát.

Koporsó a kriptában nem volt. A felső sor a betyárok lakásul használták, az alsó sor pedig fegyverekkel, élelmiszerekkel és háztartási cikkekkel volt tele. Még ké-

Magyarország forduljon formálisan a Népszövetséghez az a, a kijelentéssel, hogy amíg a kisanant állig fel van fegyverezve és szászrével tartja szolgáltságban a magyarokat, háború veszedelme forog fenn. Magyarország azonban békét akar és azért azt kéri, hogy a Népszövetség gépezetét indítsák meg a XI. §. alapján, annak a szem előtt tartásával, hogy további akciós tettekké a XIX. §. értelmében. A többi a gyakorlati politika kérdése. Ha az utódállamok nem engednek és megegyezést nem sikerül létrehozni az érdekelt felek között, a Népszövetség közgyűlése elé kell az ügyet terjeszteni. Ennek a döntése komoly súlyai fog járni. En azt hiszem, hogy kölcsönös közeledés és megegyezés révén Magyarország sérelmeit orvosolni lehet.

GEORGE N. BARNES,

Anglia volt minisztere és békedelegátusa.

ményük is volt. Igaz, igen miniatűr, de használható. Úgy berendezkedtek, hogy akár hetekig sem kellett kimenniök. Élelmiszer, víz és bor óriási mennyiségben volt főlhalmozva.

A gyereket Wolff kapitány azonnal vallatóra fogta, de az annyira megijedt, hogy szavát se lehetett venni. Úgy látszott, hogy megnémult az ijedségtől. Néhány pandúr lent maradt ve'e a kriptában. Majd a krypta födelét visszaillesztették a helyére, nehogy feltűnő legyen, a pandúrok pedig részint az őrtálló csapathoz csatlakoztak, részint elbújtak a sírok között. Hajnaltájt kezdtek visszaérkezni a betyárok. A bozótban nyugodtan jöhettek át, amint azonban már kívülről nem lehetett látni, a sírok között rávetették magukat a pandúrok és lefogták őket. Csakhamar kézen volt mind a nyolc. Ekkor előjöttek a kriptából is a pandúrok, magukkal hozták a gyereket is és valamennyit bevitték a terevarosi kapitányságra.

Rövidesen kiderült, hogy a hetvenes évek híres Vucsanik-bandája került kézre. A banda feje Vucsanik Kálmán volt, többszörös rablógyilkos, útonálló és betörő, aki már számtalanszor szökött meg a különböző foházakból és akit már két éve nyomoztak. Az olmtői börtönből úgy szabadult ki, hogy négy börtönőrt egy-egy ökölcsapással leterített. Egyikről lehúzta az egyenruhát és kisétált benne a kapun.

A régi Pest spelunkáiból szedte össze társait, akik a vezérhez hasonlóan bátrak, elszántak és vakmerők voltak. Vucsanik eszelte ki a temetői rejtékhelyet. A Riemer-család konorsóit különböző kriptákba széjjelhordták és teljesen kiürítették a sírboltot. Ezután rendezkedtek be. Esténként fehér lepedőt terítettek magukra és a sírok között járkáltak. Tudták jól, hogy milyen babonások az emberek és céljukat el is érték azzal, hogy senki sem mert a temetőben járni és ők így zavartalanul lakhattak a kriptában.

Esténként azután kijártak. Az országúti kocsikait, vásárosokat fosztották ki, bejártak a városba, ahol üzleteket, pincéket feszítettek föl, és a zsáknányt a kriptába hordták. Időnként aztán a rabolt holmikat elvitték az országutakhoz, akik jó pénzen megvették, ők viszont a pénzen élelmiszereket vettek és beszállították a kriptába.

A fiatal gyerek, aki a lidércfényt kreálta, másnapra visszanyerte bázelőképességét. Kiderült az is, hogyan került a bandába. Egy bőrzőnyi gazdának volt a fia. A gazda a fiúval szekéren Vácról Pest felé tartott. A temető közepében Vucsanik és két társa megtámadta őket. A betyárok az apát és a fiút leszállították a kocsiról. A gazda pénzét és a tarisznyáját elvették, majd a kocsit átvizsgálásához fogtak. Mialatt a kocsiban turkáltak, a parasztember hirtelen föugrott a bakra, megostorozta a lovakat és otthagya a két betyárt meg a kisleányt. A paraszt vakmerősége annyira meglepte a betyárokat, hogy az üldözésre nem is zsongoltak. A kisleány elkezdett sírni. Vucsaniknak megesejt rajta a szíve és magával vitte a kriptába. A gyerek egy ideig ott élt a kriptában, míg végül maga is kedvet kapott ahhoz, hogy a betyárok munkájában segítkezzék. A legnagyobb örömmel ugrott ki elsőnek mindennap a kriptából és játszotta a lidércfényt. Számtalan utonállásban és betörésben is résztvevett. A rajtaütés napján maradt csak a kriptában.

A Vucsanik-banda tagjait mind felakasztották, egyedül a kisleányt kegyelmezték meg. De hogy mit csináltak vele, börtönbe zárták-e, vagy visszaadták a szüleinek, arról a régi írásokban semmi följegyzés sincs.

Igy foszlott szét a terevarosi temető legendája.

Orvvadászesetek.

I.

Tudjuk, hogy nemcsak mi figyeljük a bűnözőket, ők is figyelnek bennünket s ügyelnek arra, hogy útjaink az ő útjaikat ne kereszteljezzék. Áll ez az orvvadászokra is, akik néha egész besúgóhálózatot tartanak fenn s bizony a mai nehéz időkben az orvvadászokat támogató besúgók között erdő-, mező-, vasúti-, éjjeli őrköt, kisbírókat, sőt községi bírót is találunk, akiknek pedig az orvvadászokkal szemben bennünket kellene támogatniok.

Általánosítani természetesen nem szabad, ezeknek a közegeknek a túlnyomó része feltétlenül tisztességes és megbízható, csak éppen soha sem lehet tudni, hogy kik azok, akik nem a megbízhatók közé tartoznak. Ezért kénytelenek vagyunk személyenként ellenőrizni őket s kinek-kinek csak akkor hiszünk szívesen, ha előbb meggyőződünk róla, hogy érdemesek is erre a bizalomra. Hogy erre az előzetes tájékozódásra szükség van, arra a következő orvvadászeset keretében én is felhozok egy példát.

1932 szeptember 7-én a forróencsi őrs telefonon jelentette a miskolci nyomozó alosztálynak, hogy Madarász János 17 éves mezőőrt szeptember 6-án 19—20 óra közötti időben ismeretlen tettes agyonlőtte.

Az őrs nyomozásának a támogatására Sipőcz József tiszthelyettesem engem vezényelt ki az alosztályparancsnok úr. A helyszínen — Szala község határában levő Parlag-dűlőben — egy barázdában arccal lefelé fekvőt a holttest. A lövedék a bal hóna alatt hatolt be és a jobb cseszbimbó mellett a bór alatt megakadt. Mint később a boncolás megállapította, a lövedék a szívet és tüdőt járta keresztül s így azonnali halált okozott.

A hullától néhány méternyire, Pamlényiné kukorica-földjén féltalpas lábbeli nyomát találtuk s ettől a nyomtól 3 méternyire egy csizmás lábnyomot. A lábnyomokról méreteket vettünk, a helyszíni részletezésével azonban nem akarom a leírásomat nyújtani.

Megállapítottuk, hogy mindkét lábnyom okozója a földön ült, a nadrág nyomai is láthatók voltak. A lábnyomok bizonyos irányban folytatódtak s így eljutottunk oda, ahol dulakodás nyomainak voltak láthatók, egy babbo korban pedig egy levétepuska záródugattyúját is megtaláltuk.

Az ülésnyomok és az attól elvezető lábnyomok arra vallottak, hogy orvvadászokról van szó. A lövés a földön kúszva, vagy fekvé érhette Madarászt és pedig úgy, hogy a karja előre volt lendítve, különben a lövés a kart is megebezte volna. Következtetésünk tehát a helyszíni adatokból az volt, hogy két orvvadász lesen volt s az egyik véletlenül lötte agyon a másikat.

Mielőtt arra a kérdésre térnénk rá, hogy ki volt a másik orvvadász, megemlítem, hogy Madarász agyonlövéséről az apja tett jelentést a községi bírónak. Úgy adta elő a dolgot, hogy mint szőlőcsoász a körútját végezte s 6—700 lépésnyi távolságból lövést és kiáltást hallott: „Jaj, édesapám!” Odaszaladt s ott találta agyonlőve a fiát.

A lábnyomok alapján nagyon könnyű nyomozást végeztünk, mert hamarosan kitűnt, hogy az egyik lábnyom az agyonlőtt fiú apjától, a szőlőcsoásztól származik. Öri-zetbevettük s elég kitaró tagadás után végre előadta, hogy a fiát Fehér Antal lötte agyon. Mikor ő a fia kiáltására odarohant, ott találta Fehért, akinek puska volt a kezében.

Fehér Antal hírhedt orvvadász volt, mielőtt tehát

A vecsési postarabló által agyonlőtt Kiss Kálmán magánhivatalnokot április 2-án temették el Vecsésen. A temetésen a csendőrséget Gyulay Ödön százados, monori szárnyparancsnok és 20 főnyi legénységi küldöttség képviselte.

egyáltalában szóba került volna a neve, már egy járőr odajárt utána. Hosszas keresés után meg is találta. Halani sem akart róla, hogy ő lőtte agyon Madarászt s azal védekezett, hogy a mezőn járt a szóbanforgó időben, mert ő is mezőőr. A helyszínen azonban megtörte őt is a lányomazonosítás és a hulla látása, most már megmondotta az igazat.

A kérdéses délután találkozott Madarász István szőlősszel (az agyonlőtt Madarász apjával), akinek a kunyhójában a Mannlicherből átalakított vadászpuskája el volt rejtve. Magához vette a puskát és alkonyat felé nyúlásra indultak. Egymástól néhány lépésnyire ültek le a Pamlényiek kukoricaföldjének a szélén.

Negyedórányi idő elteltével megzörrent a kukoricás s egy borzhoz, vagy kutyához hasonlatos sötét alakot látott Fehér. Pár pillanatig figyelte s aztán abban a hiszemben, hogy vad mozog a kukoricásban, odalőtt. A lövés után elhangzott a fiatal Madarász kiáltása: „Jaj, édesapám!” Rögtön megismerte a hangot s annyira megrémült, hogy moccanni sem tudott a helyéről, az idősebb Madarász azonban odafutott fiához, majd ő is odament s élesztetni próbálták a fiút, de sikertelenül. Ekkor megbeszélték Madarással, hogy ha már megtörtént a szerencsétlenség, ne szóljanak róla senkinek, maradjon az a kettőjük titka.

Mikor azonban a holttestet otthagyták, az idősebb Madarászon erőt vett a fájdalom s agyon akarta magát lőni, Fehér azonban el akarta venni tőle a puskát s a du-

lakodás ekörül zajlott le. A puská Fehérnek a kezében maradt, a záródugattyút azonban Madarász kirántotta, eldobta s aztán elszaladt. Erre Fehér is hazafelé indult, a puskát egy közeli bokorba rejtette. Meg is találtuk.

Madarász Fehér beismerése után is tagadta egy ideig, hogy ott volt, amikor a szerencsétlenség megtörtént, mikor azonban a fia hullájához vezettük, megtört. Ugyanúgy adta elő az esetet, mint Fehér.

Megállapítottuk, hogy Madarászné jó barátságban élték Fehérrel s így szándékosság nem forgott fenn.

Megállapítottuk azt is, hogy Fehér a puskát Schubert László felsőszendi lakostól kapta, aki aztán még azt is beismerte, hogy ő meg a puskáját Kozár Sándor csősznek a kunyhójában tartja. Mikor Kozárt felszólítottam, hogy adja elő a puskát, vonakodás nélkül kivette azt az ágyából és átadta nekünk. Ekkor rászóltam, hogy adja csak elő a másik puskát is. Megjegyzem, fogalmam sem volt róla, hogy tényleg lehet ott még egy puská, de sikerült a dolog: előkerült még egy töltött, huszonnégyes vadászpuská. Erre azt mondotta a csősz, hogy az a vejéé, Gojena Jánosé.

Bizkeség egy olyan nemzet tagjának lenni, amely czeréves multjával dicsekedhetik s amely védőbástyája volt a civilizációnak. A világ kénytelen belátni, hogy Magyarország megcsönkítva hagyni nem lehet.

MC. GUIGAN érsek. Regina (Kanadában).

A csőszkunyhót ezenfelül még át is kutattuk. Töltényeket találtunk. Aztán Gojena is beismerte az orvvadászatot. Felsőszenden pedig még Schubert Pálnál és Kissa (Tótká) Jánosnál tartottunk meglepően házkutatást, itt is előkerült egy-egy vadászpuska s ezek is beismerték az orvvadászatot.

Így tehát egy szerencsétlenül végződött orvvadászlövés nyomán egész sorozat orvvadászt lepleztünk le és vettünk őrlizetbe néhány puskát és sok töltényt. S ebben a szövetségben két csősz is érdekelve volt, sőt ők rejtették az orvvadászok felszerelését. Mennyi ilyen csősz lehet még az országban?!

Ferenczi Márton tiszthelyettes (Miskolc).

II.

Győrvar községi szőlőhegyén 1929-ben garázdálkodni kezdett egy 3—4 tagból álló orvvadásztársaság. Napokat, sőt heteket töltöttek el odakint, míg egyszer-egyszer hazalátogattak a faluba. Jól érezték magukat a boroshordók társaságában, különösen valami jó vadpecsenyére kóstolgatva a hegy levét. Lassanként elszoktak a falutól s berendezkedtek a hegyen.

Borozás közben beszélték meg vadászterveiket s megállapodtak abban, hogy senkitől sem tartanak, egyedül a csendőrök elől igyekeznek teljesen rejtve maradni és szükség esetén menekülni.

Már annyira vakmerők lettek, hogy szinte hajtóvadászatokat rendeztek. Felállottak egymástól 1—2 puska-lövésre, meghajtottak egy-egy szőlő- vagy erdőrészt s ha véletlenül a vadászberélővel találkoztak, kettéhajlítható puskájukat a kabátjuk alá rejtették, zsebkendőjüket karóra kötétték és integetni kezdtek egymásnak, mintha földmérést, meggyekiigazítást végeztek volna. Ezzel az ártatlan fogással félre tudták vezetni az amúgy se túlságosan szemfüles ellenfeleiket.

Mindez természetesen nem mehetett volna ilyen síman s főleg a csendőrség tudta és értesülése nélkül, ha a hegyőrrel is őrsze nem szövetekeztek volna. A hegyőr is szerette a vadhúst, a hort ő is megiszogatta s így aztán szépen kiegyeztek. A vadászok elvadászgáltak, a hegyőr leste a csendőroket, este aztán a kölcsönösen jól végzett munka áldomását nyulpaprikás mellett itták meg, de akadt fácskapecsenye is.

Velünk senki sem közből semmi olyan gyanút, adatot, hogy a szőlőhegyen orvvadászok élnek a világukat, de éppen ez volt a feltűnő. Ennek utána kellett járni.

1929 október 5-én Koós Ferenc törzserőrmesterrel szolgálatba indultam. Utunk a szőlőhegyre vezetett. A hegyőr alázatoskodva jelentette, hogy a hegyen minden csendes. Rövid beszélgetés után megdicsértem s azt mondva neki, hogy sürgős dolgom van más felé, búcsút vettünk tőle. Elkísért bennünket a szőlők kijáratáig s ott azután láthatóan megnyugodva visszafordult birodalma felé.

A délutáni órákban Nagytillajba érkezünk, ott tartottuk volna a nagyphönöt. Közöltem azonban járőrtársammal, hogy nem tartunk pihenőt, hanem váratlanul visszamegyünk a szőlőhegyre orvvadászlesre. Járőrtársam mosolygva vette tudomásul a változott programot s készségesen folytatva velem együtt a fúrasztó utat neki a szőlőknek.

Mire a szőlőhegyet szegélyező erdő széléhez közeledtünk, ráнкеsteledett. Amennyire a látási viszonyok megengedték, eltávolodtunk egymástól s amint így a legnagyobb csendben haladtunk, hirtelen elénk bukkant egy sötét emberi alak. Hamarosan a sarkában voltunk s olyan

nesztelenül közelítettük meg, hogy amikor észrevettem bennünket, akkor már mellette állottunk.

A hegyőr volt. Hátán hátizsák, vállán vadászpuska, töltve. Halkan azt kérdeztem tőle, hova megy. Azt monddta, hogy a hegy keleti sarkához, amerre reggelenként uradalmi munkások járnak s vigyáz tehát, hogy a szőlőt meg ne dézsmálják.

Elvettem a puskát tőle, kiírtítottam s átadtam a járőrtársamnak. A hegyőrnek pedig meghagytam, hogy tartson velünk s mindent úgy tegyen, amint én parancsolom neki. Megtiltottam, hogy kérdezés nélkül egy szót is szóljon, vagy másféle zajt üssön. Az orvvadászatról azonban nem szóltam neki semmit.

A hegyőr mind nyugtalanabb lett, amint a szőlőbe beljebb haladtunk. A szőlőőkeket zörgette a kezével s mikor megkérdeztem, hogy mi csinál, azt mondotta, hogy nézi: nem lopják-e a szőlőt?

Ennél ügyetlenebb kifogást is keveset hallottam s most már bizonyos voltam benne, hogy a hegyőr megbízhatatlan. Természetesen a tökezőrgetést is beszünttettem vele. Közben a nappal már kiszemelt szőlősarokra érkezünk. A hegyőrt magam elé állítottam s a szőlő felé figyeltem, járőrtársam pedig az ellenkező, erdei oldalt figyelte. Magam nem annyira a szőlőfigyeléssel törődtem, mint inkább a hegyőr nyugtalanodásával. Mindent elkövettem, hogy valami módon elszabadulhasson, kiálthasson, vagy bármilyen más zajt üthessen. Egyre hajtogatta, hogy lopják a szőlőt. De erőlyesen csendre intetem s aztán csendben tovább indultunk.

Egyszerre néhány lépés távolságnyra emberi alakokra bukkantunk s észrevettem, hogy ők is megláttak bennünket. Az esti sötétben azonban egyenruhánkat nem ismerhették meg, hanem bizonyára a társaikat vélték bennünk. Egészen közel mentem hozzájuk s ekkor láttam, hogy az egyiknek a hóna alatt lökés helyzetben tartott puska van. Megragadtam a puskát s rákiáltottam, hogy ne mozduljon, különben lelövöm. Társa ijedtében mocanni sem tudott, a lefegyverzett orvvadász azonban fulásnak eredt.

Rákiáltottam még egyszer, hogy álljon meg, különben lövök. Erre megállott s azt mondotta, hogy: „Ne löj, tiszthelyettes úr, én vagyok!” Szabó József, egyik legvakmerőbb orvvadász volt másodmagával.

Megmoteztuk mindkettőt, de csak üres hátizsákot és puskát találtunk náluk. Szabó puskája egyébként veszedelmes fegyver volt nemcsak a nyulak szempontjából, hanem főleg magára az orvvadászra. Aki abból a puskából is löni merészelt, az nem sokra taksálhatta az életét. Mivel azonban további tervemhez szükség volt egy lövésre, Szabót háttal állítottam magam elé és meghagytam neki, hogy a puská csövét felfelé tartva, süsse el. Közben természetesen szemmel tartottuk minden mozdulatát.

Mikor a lövés elhangzott, nyomban visszhangja támadt a szőlők között, az orvvadásztárs felelt. Ekkor a puskát elvettem Szabótól, átadtam a járőrtársamnak s meghagytam neki, hogy a másik orvvadászával és a hegyőrrel együtt kövessen engem 5—6 lépésnyire, magam pedig Szabóval előrementem, a lövés irányába. Alig mentünk így 40—50 métert, egy emberi alak bontakozott ki a sötétből. Mikor a közelébe értem s mire észrevehettem volna, hogy csendőrökkel találkozott, már az ő puskája is a kezemben volt. Halász István volt a harmadik, illetve a hegyőrrel együtt a negyedik orvvadász.

Gallai József tiszthelyettes (Egervár).

Ami vissza kell szerezniünk: Kismarton.

(Erdélyi felv.)

III.

A toronyi örskörletlcl Horvátlovó és Pornóapáti közötti erdőrészben 1923-ban élénk orvvadászat folyt. Abban az időben a határszél, különösen a sok csempészet nagyon lekötötte az örs idejét, de azért az orvvadászokról sem feledkeztünk meg.

Puhatolásaink során adatokat kaptunk a horvátlovói Weszelits Antal földművesre vonatkozóan is. Elegendő bizonyíték azonban nem volt arra, hogy fellépessünk vele szemben. Már csak azért is óvatosaknak kellett lennünk, mert a család jó hírnévnek örvendett s minden alkalommal kimutatták a csendőrség iránti jószándékukat, ahol csak lehetett, szolgálatokat tettek az örsnek, természetesen kizárólag szolgálati természetű szolgálatokat. Csinos leány is volt a háznál s így a fiatalabb bajtársak nem nagyon szívesen hajlottak afelé a gyanu felé, hogy a Weszelits-házban orvvadászt lehessen fogni.

Akkoriban még nem volt az örsnek ebben a községben rendes pihenője s így a járőrök felváltva a módosabb házaknál tartották a pihenőket, így Weszelitséknél is. Nagyon szívesek voltak hozzánk valamennyien, de különösen a 23 éves Antal. Ennek azonban görbe okai voltak.

Egy este is azzal állítottunk be hozzájuk, hogy ott tartjuk a pihenőt. Antalnak az volt a szokása ilyenkor, hogy elment hazulról, miután persze ő is körüludvariaskodta a járőrt. Most is így történt, rövid ottartózkodás

után azonban mi is eltávoztunk azzal, hogy a községben van még elintéznivalónk, azután majd visszajövünk.

Egyenesen az erdő felé vettük az utat. Lest tartottunk, de eredménytelenül. Weszelits Antalt nem sikerült az orvvadászaton tettenérni most sem. Sietlünk vissza a községbe Weszelitsékhez, hogy ott keressünk valami alapot a leleplezéshez. Mikor a házba beléptünk és a fiú után érdeklődtünk, azt mondták, hogy még nem jött vissza. Megnyugtattuk őket, hogy valahová szeretnénk volna elküldeni, ezért érdeklődünk a holléte felől.

Másnap kora reggel megint betértünk hozzájuk. Antalt az istállóban találtuk s feltűnt, hogy a bakancsa sáros, még pedig az erdei ágyagtól, a községben különben sem volt sár. Mivel a községben időközben arról értesültünk, hogy Weszelits Antal az előző este tényleg az erdőben járt, most már elhatároztuk, hogy fellépünk vele szemben.

Tagadtott, sőt fenyegetődzött, hogy a becsülete érdekében ő is „kereskedni fog rajtunk”. Ettől ugyan nem volt okunk megijedni, mivel azonban nem tudtunk belőle semmit kivenni s egyéb biztos adatunk sem volt ellene, abbahagytuk a kikérdezését és folytattuk a szolgálatot. Alig hagytuk azonban el a községet, zivataros zápor tört ki. Ekkor elhatároztuk, hogy visszamegyünk Weszelitsékhez vasvillás emberekkel és azt mondjuk nekik, hogy ha nem adják elő a vadászpuskát, akkor kihányatjuk a szénát a pajtából, mert tudjuk, hogy ott van a puszka.

Tudtuk, hogy ezt mindenáron igyekeznek megakadályozni, mert jó gazdák s a szénát esőben nem szívesen engedik a pajtából kihányni, inkább előadják még a puskát is.

Ez a számításunk bevált. Mikor a vasvillás emberrel az udvaron megjelentünk, Weszelits Antal odament Kiss József tiszthelyettes (akkor törzsőrmester) járőrvetetőhöz és kérlelni kezdte, hogy ne hányassa ki a szénát a pajtából, mert ha megázik, nem szívesen eszik már az állatok. A puskáról azonban egyelőre nem akart tudni. De amikor három ember nekiállott a szénahordásnak, akkor azt mondotta, hogy ha a szénahányó embereket elküldjük, előadja a puskát.

Igy került elő a pajtából egy kétsövű vadászpuska. Megszállott területen szerezte, hat átcsempészett malac ellenében.

Azután azon a környéken sokáig nem volt baj az orvvadászattal.

Orbán József törzsőrmester (Ostffyasszonyfa).

Hogyan is állunk azzal a leszereléssel?

Írta: RÉCZEY FERENC vkszt. százados

Mostanában mult egy esztendeje annak, hogy Genfben összeült a világtörténelemnek eddig legnagyobb konferenciája. Több ezer tanácsstag: diplomata, katonák, szakértők és műkedvelő résztvevők, akiket az ilyenkor szokásos újságírói és riporterri hadsereg egészített még ki a világ minden tájáról. Fényképező-utazók pergőtűze, hangos hírfelvető gépek versenye és széjjel-szerte röptetett rádiószózatok adtak korszerű kíséretet annak a dicséretre méltó törekvésnek, amely báborút indít a háború ellen és az emberiség jövő történelméből ki akarja küszöbölni a fegyveres összetűzéseket.

Valóban egész hadsereg gyűlt össze, hogy küzdjön a hadseregek ellen. És ha most csaknem egyévi munkálkodás, megszámlálhatatlan szónoklat, hol mérgeshangú, hol békülékeny jegyzékváltások egész sorozata után rövid visszapiillantást akarunk vetni ezekre a tanácskozássokra, akkor lehetetlen észre nem venni azokat a mélységes felfogásbeli különbségeket, amelyek a népeket és nemzeteket a háború és béke kérdésében eslesen elválasztják egymástól. Lehetetlen észre nem venni, hogy ami békét jelent az egyik fél számára, az ugyanakkor halál és pusztulás másokra; ami az egyik oldalon leszerelés, az a másik oldalon felszerelés, — amit itt bűnnek és hibának nyilvánítanak, az ott erény és nemzeti kötelesség és ami nálunk tilos és háborús előkészületet jelent, az náluk megengedett és csak az ország biztonságát jelenti.

Mindezek dacára mégsem mondhatjuk eredménytelennek a leszerelés 1932. évi mérlegét. Nem pedig azért, mert éppen az elvi ellentétek irányában történt közeledés. Olyan közeledés, amely feljogosít bennünket arra a reményre is, hogy az elkövetkezendő további tárgyalásokon gyakorlati eredményeket is sikerül majd elérnünk.

Számunkra a leszerelés eddigi eredményei csak a kezdetet jelenthetik. Most indulhat csak meg a munka, amely egyenrangú féllé tesz bennünket a többiekkel és a pajtában ingatja meg az épületet, amelynek köveit 1919-ben Trianonban, Versaillesben, St.-Germainben és Neuillyben hozták össze.

A leszerelés kérdése nem áll önmagában. Szorosan összefügg és következménye annak az úgynevezett békét parancsoló hatalmi szellemnek, amely a világháború után

béklyóba kötött bennünket is. Ennek a szellemnek a kiirtására van szükség, ha azt akarjuk, hogy az emberiség valóban békét találjon. Nem azt kell vizsgálgatni, hogy milyen ürméretű lövegek és puszkák, milyen bombasúlyú repülőgépek és mennyi tonnás csatahajók engedélyezhetők ennek, vagy amannak az államnak, hanem becsületes szándékkal és teljes nyíltsággal kell fellebbenteni a fátyolt az egyes nemzetek és állami érdekcsoportok közötti politikai és gazdasági ellentétekről.

Hiszen — jól tudjuk —, nem a hadseregek okozták a háborúkat. A hadseregek csak eszközök az államok kezében. Eszközök, amelyeket egyéb politikai célok érdekében állítanak és szerelnek fel. Amikor bennünket területünk és lakosságunk kétharmadától megfosztottak, akkor ez volt ellenfeleink politikai célja. Ennek a célnak az érdekében állították ők fel hatalmas hadseregeiket és vesznek bennünket ma is szuronyerdőkkel körül. Ennek a célnak volt az az érdeke is, hogy haderőnk fejlesztése és kiépítése ellen tiltó korlátokat és gátakat emeltek. Pedig nagy létszámú és hatalmasan felszerelt hadseregek is békésen megférnek egymás mellett, ha államaik politikai céljai úgy kívánják.

Mégis, mégis, mintha hajnal derengene már az éjszaka homálya felett.

Az 1932. esztendő hatalmas rést ütött a világháborút befejező párisi környéki szerződések falán. A békeszerződések politikai (területi), gazdasági (pénzügyi) és katonai (leszerelési) rendelkezései közül a pénzügyi és katonai vonatkozásúak között a mult évben mintha enyhült volna az a kínos feszültség, amely az egyes katonai érdekcsoportokat a világháború befejezése óta még mindig elválasztja egymástól. Látnunk kell persze a háttérét is annak az engedékenyebb szellemnek, amely volt ellenfeleinknél végezetül felülkerekedett és legalább részben változtatott az 1919-ben gyűlöletben, kapzsiságban és félelemben fogant szerződéseken. Meg azután számunkra mégis csak a területi igazságtalanságok a legfájdalmasabbak, ezek a sebeink véreznek legjobban, ezeket érezzük legközvetlenebbül, még akkor is, ha közben eltörölték Lausanneban a jóvátételeket és Genfben kimondották, hogy katonailag minden nemzetnek egyforma joga van a biztonságra.

Nincsenek tehát 1932 decembere óta győztes és legyőzött országok, mint ahogy 1932 júliusa óta nem kell háborús jóvátételeket fizetni többé. Ez mindenképpen hatalmas út volt Versailles-től idáig, ha a lausannei szerződés nagyon óvatos diplomáciai szövegezéséből a politikai kérdéseket készakarva ki is hagyták.

De éppen ez a szándékosság jogosíthat fel bennünket arra a reményre, hogy a politikai és ezzel kapcsolatban a területi rendelkezések sem lehetnek most már hosszútávúak. Minden legcsekélyebb változás, minden megmozdulás, mely érinti a békeszerződések erőszakos rendjét, közelebb visz bennünket igazi országunk és igazi békénk felé.

Vízcsappak vájják ki a sziklák falát. Mennyivel inkább omlandók azok az épületek, melyeket sziklák helyett fúthomokra építettek.

Nézzük tehát röviden és nagy általánosságban az elmúlt esztendő eseményeit.

A békeszerződések egyik fejezete, amely a katonai határozványokat tartalmazta, pársorcs bevezetésben arra utal, hogy a volt központi hatalmak fegyveres erejének korlátozása csak első ütemét és így mintegy nyitányát jelent valamennyi többi állam leszerelésének.

Magyarország számára ez az ígért volt jelentőségteljes, mert hiszen csak egy általános lefegyverzés keretében lehetett remélni azt, hogy a körülöttünk állig fegyverben levő és ellenséges érzelmű szomszédaink, ahelyett, hogy a

trianoni szerződés betartásán örködjének, — haderejüket csökkenteni fogják és így legalább enyhülni fog az a veszély, amely országunkat a világ minden tájáról fenyegeti. Nem valószínű ugyanis, hogy amíg a nagyhatalmak haderőiben korlátozás nem történik, addig a kis entente államok a maguk jószántából fogadjanak el valamilyen erre vonatkozó javaslatot.

A Népszövetségnek a leszerelésre, illetőleg a fegyverkezések korlátozására irányuló törekvései egészen a legutóbbi hónapokig csaknem teljesen eredménytelenek maradtak.

A legelső évek elméleti fejtegetéseiben, jegyzékváltásokban, katonai és katonapolitikai fogalmak meghatározásában teltek el. Ez az állapot tartott körülbelül 1926-ig, amikor a Népszövetség keretén belül sikerült összehozni azt a szervet, amely a „Leszerelés előkészítő bizottság” büszke címét viselte és amelynek az volt a hivatása, hogy a fegyverkezések méretei, a leszerelés és biztonság kérdésében közös lapot teremtsen. Ez a bizottság 1930-ig több ízben ült össze és tanácskozásait az úgynevezett genfi „kérdőívek” alapján vezette. A kérdőíveket a népszövetség tagállamainak küldötték szíjjel és olyan kérdésekre kellett ezekben válaszolni, amelyekből az egyes országok haderejére és hadi felkészültségére lehetett következtetést vonni.

Mi minden tartozik egy állam, vagy ország hadi felkészüléséhez?

Kétségtelen, hogy nem elegendő ehhez, ha csak azt nézzük, hogy az állam hány katonát tud kiállítani. Az ember egymagában nem elegendő a háború viseléséhez. Az emberanyagot előkészíteni, kiképezni és felszerelni kell. A felszereléshez nyersanyag, beszerzés, gyártás és utánpótlás szükséges. A hadianyagot már békében kell tárolni, vagy legalább az iparnak úgy kell berendezkedni hogy adott esetben gyorsan és zökkenő nélkül tudjon berendezkedni a háborús gyártásra. A gyártott cikkeket közutakon és a közlekedési hálózat egyéb sokféle ereztén kell egyik helyről a másikra szállítani. A közlekedési hálózat nemcsak anyagszállításnál játszik nagy szerepet. Sűrű vasútvonalakkal, jó úthálózattal, — hatalmas gépkocsitáborral rendelkező állam gyorsan és célszerűen tudja hadi és harci egységeit egyik irányból a másikba szállítani. Felesleges ennek előnyeit külön részletezni.

De mit használ a sűrű vasúthálózat, vagy számtalan gépkocsi, ha nincsen elegendő szén és egyéb üzemanyag? Vagy mit használnak mindezek, ha nincsen céltudatos állami vezetés és közigazgatás, amely a hadviselés érdekében mindezt központosítani és kihasználni képes?

Menjünk tovább! Mit használ a legjobban kiképzett emberanyag, legjobban felszerelt hadsereg, ha az ország minden oldalról ellenségekkel körülvéve, szövetségesek nélkül, egymagában több arcvonalon kénytelen harcolni, vagy ha a határokon nincsenek természetes és mesterséges védelmi rendszerek, amelyek ellenséges betörések ellen védelmet nyújthatnak?

A genfi kérdőívek ezekre a kérdésekre akartak eredetileg választ adni.

A legutóbbi világháború megmutatta már azt, hogy a legújabb kor háborújában nemcsak hadseregek harcolnak egymás ellen, de résztvesz abban az ország, vagy egy szövetség rendszer csákmányán minden rendű és rangú polgára. A mögöttes országrész éppen úgy, mint az arcvonal. A gyári, vagy bányamunkás éppen úgy, mint a harcoló katonája. A mérnök, a vegyész, az orvos és a hivatalnok is. Mindez pedig csak a kezdet kezdete volt a jövő háborújához képest, ahol előreláthatólag gyorsan mozgó alakulatok, mechanizált egységek és légierők beavatkozása folytán a

hátsó országrész területei is valóságos arcvonalakká fognak válni. Felismerve tehát ezeket a jelenségeket, az előkészítő bizottság statisztikai adatok birtokába akart jutni, hogy ezek elbírálása alapján képet kapjon az egyes államok és országok háborús teljesítőképességére.

Éppen fentieknél fogva ezek a statisztikai kérdések felelték az országok teljes népességi, gazdasági, területi és politikai viszonyait. Kezde az emberanyag számszerű megállapításától és a népesség erkölcsi és testi alkalmasságától, behálózta ezek a kérdések a lakosság és a terület minden vonatkozását. Kedvező, vagy kedvezőtlen földrajzi viszonyok, határkérdések, út- és vasúthálózat, nyersanyag, ipar, technika, pénzügyi, politikai berendezkedés és vérendszerlehetőségek, szövetségek, adósságok, kölcsönök stb., stb., melyekre mind választ kellett adni először természetesen csak elvi alapon.

És itt robbantak ki a legélesebb elmentések.

Azok az államok, nagy- és kishatalmak, amelyek a világ rendjét a békeszerződések által teremtett helyzetben látják megvalósítva és amelyek jól felfogott önző érdekekből ehhez az állapothoz csökönyösen ragaszkodnak is, féltek, hogy a többiek el akarják majd ragadni tőlük az egyszerűen megszerzett előnyöket. Éppen ezért, szerintük, szükség van továbbra is hadseregekre, még pedig olyan erős hadseregekre, amelyek a jövőben várható ellenfelek támadásainak nemcsak ellenállni, de azokat legyőzni is tudják. Az általuk felállított és megszervezett haderők, az ő felfogásuk szerint, tehát védelmi célokat szolgálnak, mert ezek már a birtokukban levő területek és egyéb gazdasági előnyök biztosítására, másszóval az ország biztonságára szolgálnak.

Ugy-e, világos előttünk, hogy milyen kétszínű alakoskodás ez?

Ha négy vagy öt kártyázó ember közül az egyik elnyervén a többi játékos összes pénzét, bánatos arccal feláll a zöldasztal mellől és részvéttől csöpögő hangon így akarja befejezni a játékot: Uraim! ezután a csúnya és hozzáknak nem méltó szórakozás után fogadjuk most már ünnepélyesen meg egymásnak, hogy többet kártyát nem veszünk a kezünkbe egymás kifosztására, — akkor bizony hamar kilátszik a lólab ez alól a jószándék alól. Becsület és jószándékú akkor lenne csak ez a magatartás, ha az elnyert pénzből kinek-kinek a magáét visszaadva, hangzott volna el ez a kijelentés. Akkor talán el lehetne várni, hogy a többi játékos is erős fogadkozással nem veszi többé kezébe a kártyát.

Valahogy így vagyunk a háborúk elkerülésével is. A háborúk okait kell megszüntetni, vagy ha ez eredetileg nem lehetséges, akkor csökkenteni kell azokat a körülményeket és azokat az áldatlan viszonyokat, amelyek történelmi bizonyossággal vezetnek újabb és újabb háborúk felé. A békeszerződések által teremtett politikai igazságtalanságok Európa térségében, de az egész világon is puszkaporos hordókat helyeztek el. Idő kérdése csak, hogy hol, mikor és melyik fog előbb felrobbanni. Az elnyert pénz az úgynevezett győztesek zsebében van most. Kifosztott, megcsontkított, gazdaságilag és területileg tönkretett nemzetek pedig

Gróf Holsk Henrik, a 80 éves háborúban kívül, számos vitézségéről híres császári tábornagy mestere volt a rajtaütéseknek, meglepetéseknek, portvázásoknak, zsákmányolásoknak és minden olyan hadi vállalkozásnak, ami az ú. n. „kis háború” keretében tartozik. A meissen tartományból 1633-ban zsákmánnyal terhelt 12 000 szekert és 15 000 marházt hozott át Csehországba, úgy hogy katonái viccelődtek, miszerint ha valaki Meissenben még egy tehenet talál, annak a tehénnek a szarvait meg kell aranyozni.

tehetetlenül és bénán vergődnek a nyomorúság napról-napra fojtogatóbb karmai között.

A biztonság kérdése lépett tehát előtérbe a leszerelési tanácskozások során. Előbb biztonságot, csak azután jöhet a leszerelés, hangoztatták és hangoztatják ma is. De ez a biztonság csak az ő érdekeit, biztosítja, ezért, szerintük, erős hadsereggel, hatalmas légiflottával és hajórajjal kell kiegyenlíteni ezt az erőkülönbséget, mely a legyőzöttek háborús felkészültsége és közöttük állítólag fennáll. E fel fogás szerint a volt központi hatalmak emberben, anyagban, ipari és gazdasági téren olyan tartalékokkal rendelkeznek, hogy bármely pillanatban újra hadsereget tudnak felállítani és könnyűszerrel visszavehetik ismét azt, amit magukénak hirdetnek ma is.

Ismerjük a cigányt, aki hóna alatt a lopott kacsával: „tolvaj, fogják meg!” kiáltással rohan végig a falu utcáján? Nem téveszt meg bennünket ez a szemfényvesztő magatartás sem.

A leszerelésnek ezen egyoldalú hangoztatása nem a becsületesség és nem a jószándék jegyében áll. Az erőszakos úton, vagy a szerencse vak véletlene folytán kézbe került birtok miatti félelem ez, — félelem attól, hogy a legázott és bilincsbe vert nemzetek egyszer csak csodul-tig látják szenvedéseik poharát.

Pedig a lefegyverzett nemzetek nem gondolnak háborúra, különösen nem ilyen körülmények között, amit úgy kellene megvívni, mint a középkorban a meztelen bajvívónak, akit egy szál karddal a kezében állítanak szembe egy állig fegyverbe öltözött páncélos lovaggal.

A másik tábor a leszerelést és a fegyverkezések korlátozását nem ilyen egyoldalú szempontok szerint akarja elbírálni. Készséggel elismerik, hogy emberi kötelesség és emberi szükségesség, hogy fegyveres konfliktusok ne zavarják a nemzetközi politika területét. Ahhoz is hajlandók öszinte segédkezet nyújtani, hogy a mérhetetlen hadikészülődések és háborús előkészületek helyett kölcsönös megállapodással állapítsák meg minden állam számára azt a maximális haderőt, amely egy szuverén állam tekintélye és védelme szempontjából mulhatatlanul szükséges. De ehhez csak az lehet az első lépés, hogy egyenrangú felek ülnek le a tárgyaló asztalhoz. Ha nem győztesek és legyőzöttek, — fegyverkező és már leszerelt nemzetek és ennek következtében első és másodrangú hatalmak állnak egymással szemben. A biztonság érdeke valóban elsőrangú érdek, — de ez valamennyi nemzet szempontjából egyformán értékes és kívánatos követelmény.

Ez a két szempont állott egymással szemben a leszerelési konferencián egészen a múlt év decemberéig, amikor végre megtört a jég és meghozták az eddigi legnagyobb jelentőségű elvi döntést, amely szerint a volt központi hatalmak és a volt entente államok a leszerelés és biztonság kérdésében egyenrangú tárgyaló felek.

Az alábbiakban meglátjuk még, hogy mi volt a hátere ennek a látszólagos hirtelen engedékenységnak.

Fordítsuk egyelőre figyelmünket a tanácskozások további menete felé.

Az 1928. év hozott jelentőségteljes változást a leszerelés történetében. Ez évben kötök meg ugyanis, amerikai megteremtője után „Kellog-szerződés”-nek nevezett egyezményt, amely papíron és elméletileg ki akarja küszöbölni az államok életéből a háborút. E szerződés szerint a nemzetek ünnepélyesen lemondanak arról, hogy nézeteltéréseiket jövőben fegyveres úton akarják megoldani és a háború eszközeit megvetettnek nyilvánítják. A Kellog-szerződés csak az önvédelmi háborút ismeri el jogosnak, bár nem határozza azt pontosan meg, hogy kit kell „támadó

félnek” tekinteni és azt sem jelöli meg, hogy a támadó állam ellen milyen rendszabályokat kell alkalmazni.

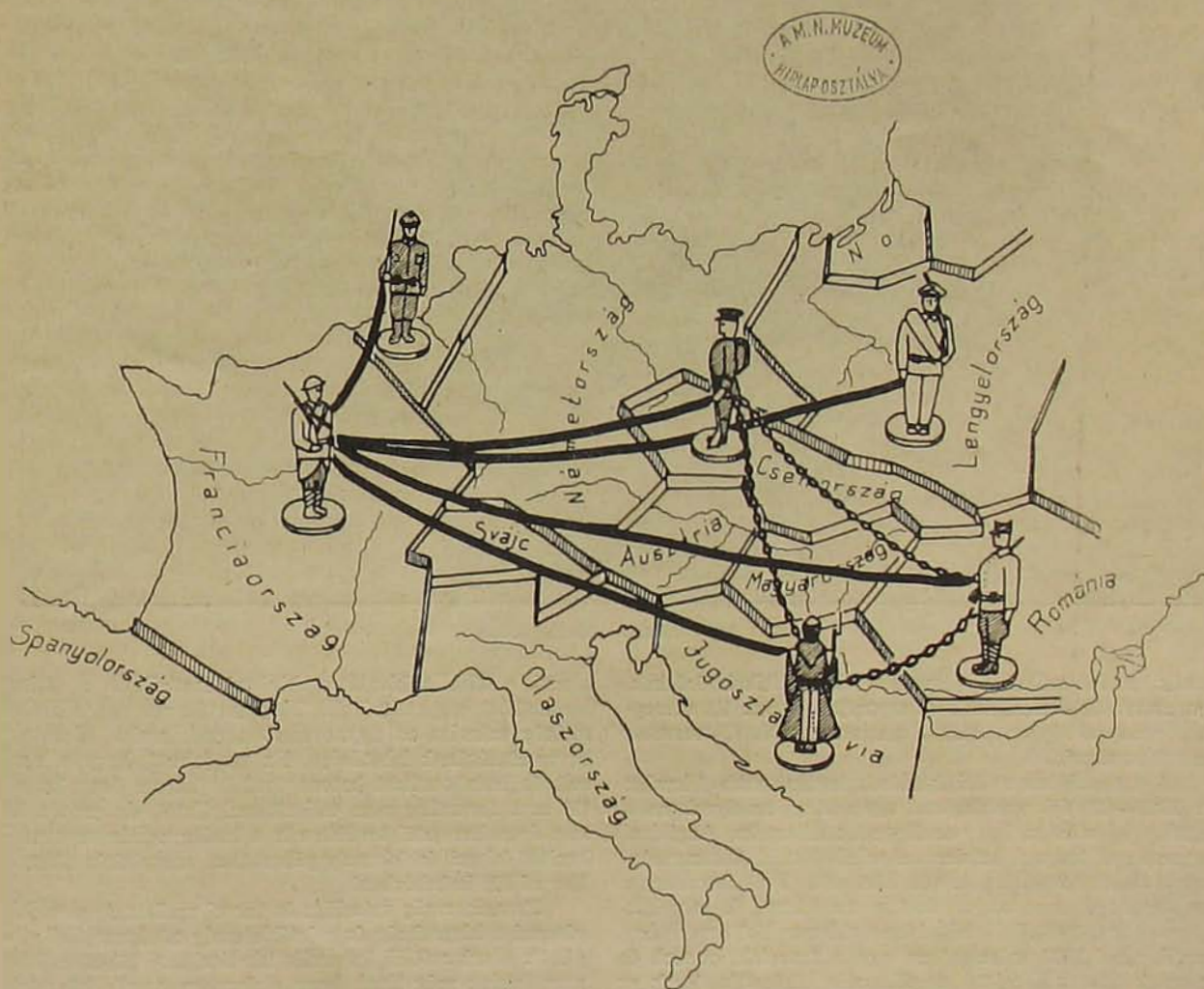
A Kellog-paktum dacára, azóta is vígan fegyverkezik a világ. Egy pár fegyveres konfliktus, háborús csetepaté zajlott le azóta is. De mégis fontosnak és jelentősnek tekinthetjük ezt a szerződést minden egyéb megelőző megállapodásnál, mert a későbbi évek leszerelési egyezményeit is erre alapozták és az itt lefektetett elveket akarták ki-bővíteni. Meg fogjuk látni, hogy a legutóbbi években egymásután sorra következett francia leszerelési javaslatok is a Kellog-szerződést nevezik meg kiinduló alapul.

Ehhez tudnunk kell, hogy Franciaországnak az a politikai célja, hogy az európai kontinensen századok óta meglevő hatalmi vezetőszeropét továbbra is megtartsa. A világháború befejezése óta két főirányból fenyegeti veszedelem. Az egyik Németország, amelyet a versaillesi szerződés béklyókba vert ugyan, a másik pedig az erőtlő, élet-energiától és népfelcselgtől csak úgy duzzadó Olaszország. Békés úton-e, vagy háborúval, de mindkettővel talán rövidesen el kell intézni a számadást. De Franciaországnak egymagában nincs az a hatalmi ereje, amellyel politikai súlyának nyomatókat is adhatna. Igaz, hogy az orosz szovjet után Európa legerősebb hadseregét tartja fegyverben békében és készíti elő háborúra, de ez egyedül nem fog előreláthatólag megbirkózni az ellenféllel, vagy ami még rosszabb, az ellenfelekkel. Ezért kellett más eszközöket is keresni. Erre valók a katonai szövetségek, amelyeket céltudatosan, nagy diplomáciai és politikai éleslátással és igen nagy pénzügyi áldozatok árán hozott létre és újít időnként újra, meg újra fel. Németország hátában ott állanak a nagyszerűen felfegyverzett lengyel és cseh haderők, amelyek francia vezetéssel, francia támogatással és pénzzel épülnek ki. Olaszország keleti arcvonala Jugoszlávia píz farkaszemét és az Adriai tenger e két urának egymás-közi villongásából ismét Franciaország húz hasznót, aki éppen ezért a belgrádi politikát is szorosan magához lán-colta. Azt mindenesetre el kell ismernünk, hogy terveiben és célkitűzéseiben a jelenlegi francia diplomácia semmi-esetre sem marad mögötte az 1914—18-as évek mesteri játékának. Csak legutóbb is, a múlt év decemberében kö-tötték meg újból a francia—orosz úgynevezett meg nem tá-madási szerződést, amellyel Franciaország kettős célt ért egyszerre el. Kikapcsolt egyrésztől egy háborús konfliktust a hatalmas haderejét orosz szovjettel, másrészt ezzel a szerződéssel kényszerbe hozta az oroszokat, hogy Lengyel-országgal is hasonló szerződést kössenek. Így azután elérte, hogy háború esetén a lengyel hadsereg Oroszország felől legalább is szerződésileg biztosítva van.

Csehszlovákia 1928-tól 1932-ig Jugoszláviának csak osztrák területen keresztül 900 ágyút, 150.000 puskát, 1.100.000 tüzérségi lövedéket, több ezer géppuskát, 105 millió puskatöltényt, 100.000 kg lőport, 300.000 kg robbanószeret és 800 repülőbombát szállított körülbelül kétezer vasúti kocsi-ban. Ez a két állam is a világ békejéről szaval Genfben.

1931. január 1-étől, 1931 november 1-éig, tehát mindössze tíz hónap alatt a franciák Ausztrián át 15 tankot, 2 nehéz ágyút és 120 db. nagykaliberű ágyú számára való lövedéket, Szalonikán át pedig nagy tömeg robbanószeret és 250 darab különféle tüzérségi műszert szállítottak Jugoszláviának. (Elképzelhetjük, mit szállíthattak a háború óta eltelt tizen-négy év alatt.) Mialatt ezek a szállítmányok útban voltak, Franciaország képviselője nagyhatalmú beszédet mondott Genfben a leszerelésről és a népek közötti megértésről.

A katonapolitikai helyzet Európában.

Nincs tudomásunk arról, hogy Románia és Szovjetország között is aláírták-e már ugyanezt a szerződést. A világsajtóban ellentmondó hírek jelentek erről meg. Maga a tény azonban, hogy a szerződés megkötése késik, mutatja, hogy Franciaország mennyivel kevesebb súlyt helyez erre, mint a lengyel–orosz szerződésre.

Ilyen furfangosak a nemzetközi politika útjai, amikor leszerelésről tárgyalnak és közben katonai nyílt- és titkos szövetségeket építenek ki. Igaz, hogy ezen szerződések bevallott célja védekezésre szól és a meg nem támadási szerződések is a háborúk ellen tanuskodnak. De ki fogja azt majd adott esetben meghatározni tudni, hogy melyik a megtámadott és melyik a védekező fél. Ha egy állam, vagy államszövetség másokra nézve káros és veszélyes gazdasági politikát folytat és ezen agresszív politika védelmére, helyesebben alátámasztására hatalmas haderőket tart készenlétben, vajjon beszélhetünk-e itt önvédelmi háborúról. Nem szükséges egyetlen puskalövés sem ahhoz, hogy tönkretessenek és lehetetlenné tegyenek más államokat. Erre is legjobb példa a közelmúlt és a jelennek mandzsuriai háborús eseményei. Japán is azt hangoztatja, hogy önvédelemből hozta át egyik hadosztályát a másik után

Mandzsuriába és csak védekezésből száll meg átlag havonta egy-egy újabb kínai várost, mert a kínaiak tényleg ferde szemmel nézik azt, amit Tokióban kifőztek. Japán terjeszkedni akar, aki őt ebben megakadályozza, az ellen védekezésre (?) kényszerül. Persze, hogy mindig szegény copfos kínaiaknál dörög el a tolatkodók ellen az első lövés, amit a japán csapatok azután lázas gyorsasággal megtorolnak.

Igaz, hogy ők nem kötöttek meg nem támadási szerződést sem, pedig ezt a cifra kifejezést főleg az 1919 utáni nemzetközi diplomácia termelte ki. Olyankor jön ez létre, amikor a tárgyaló felek nincsenek egymással annyira jó viszonyban, hogy „barátsági” szerződéseket kössenek, de mégis biztosítani akarják magukat a másik ellen.

A leszerelési tárgyalásokkal párhuzamosan haladt tehát a politikai, gazdasági és katonai kapcsolatok felvétele és kíméltetése, amely most már nemcsak Európát, de jóformán az egész világot egymással szemben álló táborokra osztja. Mert az európai kontinens szárazföldi leszerelési kérdésein túlmenően, a világ hatalességeit fontosabb fegyverkezési kérdések foglalkoztatják. A tengeri haderők leszerelésének, helyesebben felszerelésének koncertje ez, ahol az Egyesült Államok, továbbá Anglia és Japán sze-

Pihenő csendőriszkola.

retnék az első szólamot játszani. Világpolitikai érdekek, gyarmatok és dominiumok szempontjai jutnak itt szerephez, amelynél éppen ezért Franciaország és Olaszország sem hiányoznak.

A tengeri leszerelési kérdések legfontosabb állomása az 1921—22. évi washingtoni egyezmény, amelynek az a legfőbb jelentősége, hogy az Egyesült Államokat Angliával egyenrangú tengeri hatalommá minősítették. Olaszországnak is sikerült rendkívül szívós harc után Franciaországgal majdnem egyforma tengeri flottára szert tenni, de ezt véglegesen csak az 1930. évi londoni tengeri leszerelési egyezmény, majd végül 1931 márciusában egy, a franciák, olaszok és angolok között létrejött megállapodás biztosítja. Ezek az egyességek egyáltalán nem leszerelést, sőt inkább fegyverkezést jelentenek; megállapítják nevezetesen, hogy az egyes államok milyen számarányú és mennyi tonnátartalmú hadihajót építhetnek. Miután pedig ez majdnem mindig több a már meglévő hadianyagnál, úgy a leszerelés eredeti gondolata elsikkad és ezek a megállapodások a hatalmi érdekeket féltékenyen őrző államok számára tetemes hadikiadásokat is jelentenek.

A szárazföldi haderők leszerelési kérdésében Franciaország azzal érvel, hogy eljutott már a lehetőség szélső határáig és hadseregének létszámát a világháború befejezése óta lényegesen csökkentette. Ez kétségtelenül igaz is. Olyan formában tudniillik, hogy a francia szárazföldi erők létszáma a legutolsó nagy átszervezés óta valóban kevesbedett. Csakhogy a francia hadvezetőség újabban áttért az egyéves tényleges szolgálati kötelezettségre. Amíg tehát ezelőtt két újoncév folyamán szolgált egyszerre, úgy most csak az évenkénti egyszeri újoncjutalék tölti meg a kiképzőkereteket. De ennek nem leszerelési, hanem jól átgondolt szervezési és kiképzési indokai voltak és a létszámcsökkenés nem is olyan veszedelmesen nagyarányú, mert az évi újonckontingens a békelétszámnak csak kisebb hányadát

képezi, a többi a hivatásos kiképzőkeretből és a színes bennszülött csapatokból áll. Meg azután ott van a hadvezetőség számára az úgynevezett „rendelkezési állomány” bevonultatásának lehetősége. Ez azt jelenti, hogy a leszerelt és hazabocsátott katona további három éven keresztül csak formailag nem teljesít szolgálatot, de ezen a három éven keresztül továbbra is a hadügyminiszter rendelkezését képezi és bármely pillanatban mozgósítás elrendelése nélkül is behívható.

Franciaország szándéka és tervei mellett Anglia delegátusai a higgadság és mértékletesség nézőpontjából vizsgálták a szárazföldi leszerelés kérdéseit. A következőkben meg fogjuk még látni, hogy elsősorban Anglia közvetítőszerepének tulajdonítható, hogy az egymással éles ellentétben álló német és francia álláspontok áthidalása sikerült. Anglia külügyminisztere hangoztatta hivatalosan is, hogy Németországnak és a többi lefegyverzett államnak csakúgy joga van a biztonságra, mint a többi hatalomnak és ezért egyetért a fegyverkezési egyenjogúsággal is Persze ezt megint nem szószerint kell értelmezni. A fegyverkezési egyenjogúság kimondása Sir John Simon szerint sem jelentette azt, hogy a volt központi hatalmak másnap már szabadon fegyverkezhetnek, vagy pláne, hogy a többiek is megkezdik a félhadsereg szélnek bocsátását. Nem, ennyire optimistáknak nem szabad lennünk, még az után az ékesen szóló szép angol fehérkönyv adatai után sem, amelyben az angol kormány bokrétába gyűjtötte a leszerelés érdekében kifejtett eddigi munkásságát és a Népszövetség előtt elhangzott beszédeit.

Annyi azonban nyilvánvaló, hogy úgy az angol közvélemény, mint a hivatalos angol kormány is sokkal engedékenyebb e tekintetben. De ezt meg is érthetjük. A szárazföldi haderők csak annyiban érdeklik Angliát, hogy különleges földrajzi fekvésű szigetországát ne lehessen könnyen megtámadni. Kontinentális szárazföldi háború

alig vehető nála számításba, bár a világháború kezdő kudarcain okulva, most már erre is jóval erősebben készült fel. Annál inkább érdeklik a légi haderők és főleg a már fentebb megemlített tengeri leszerelési és fegyverkezési kérdések. A tengeri flotta szempontjából — mint tudjuk — az Egyesült Államokkal vannak elintézetlen ügyei, amelyeket a legutóbbi egyezményekben csak 1936-ig sikerült úgy-ahogy nyugvópontra juttatni, — légügyi vonatkozásban meg éppen Franciaországgal áll szemben. Igaz, hogy ma Európában Angliának van talán minőségileg a legjobb légi hadereje, de ezekre szükség lehet minden pillanatban, ha a sokezer kilométer távolságra fekvő gyarmatok egyikét vagy másikat kell fékentartani. Ez a légi flotta a közeljövőben akként akar ugyanis berendezkedni, hogy kellően megszervezett közbeeső állomások útján a birodalom bármely részébe eltolható csapategységeket képezzen. Ilyen körülmények között pedig kétszeresen veszedelmes lehet egy, az európai kontinens felől végrehajtott légitámadás, hiszen az is kézenfekvő, hogy a szigetországot elsősorban ez a veszedelem fenyegetheti. Ilyenekből pedig kaptak már ízellőt a háborús Zeppelin-támadások alkalmával.

(Folytatjuk.)

Xénia.

Írta: NAGY LAJOS I. főzsrőrmester (Szombathely).

A vihar elvonult. Távolból tompa dörgésekkel kísért cikk-cakkos villámcsíkok jelezték elvonulásának útját, de a Cziráнка fölött már megvasadt a szennyszínű felhőkárpit és az előbúvó nap óriási szírványhidat rajzolt a horizont peremére.

A Cziráнка völgyében rohanó hegyipatak dübörögve tajtékzott a kiálló sziklák szirtjei között. Záportól megdagadt vize hatalmas fenyőrönköket cipelt és csapkodott a völgyi utat összekötő fahíd korhadó pilléreihez.

Garas Péter őrsvezető délutáni sétájában kapta el a hirtelen jött zápor. Hogy elvonult, felment a hídra és onnan gyönyörködött a megáradt patak haragos rohanásában.

A hídhoz egy borig ázott kirándulócsoport érkezett. Férfiak, nők vegyesen. A hídon ők is megálltak. Lenyűgözte őket a vidék s a harsogva rohanó víz fenséges látványa. Egy leány kivette a nyakába akasztott táskából a kodakját és jement a habottró víz partjára, hogy lefényképezze a rohanó víz romboló játékát.

Egy merészen előrehajló közsiklára ugrott. A hídon állók gyorsan rendezkedni kezdtek a gép lencséje előtt, amikor a víz fölé hajló sziklalap megingott. A leány elvesztette egyensúlyát és az örvénylő vízbe zuhant.

A hídonállókban megdermedt a vér. Rémiült kiáltozással rohantak le a patakhoz, de a vadul hömpölygő áradat már messzesodorta a leányt.

Garas őrsvezető ledobta kardját, sapkáját és az örvénylő vízbe ugrott. Hosszú karcsapásokkal ügykezett elérni a fuldoklót.

Idegbenítőan izgalmas percek következtek. A közeli fürdőtelepről emberek rohantak elő s borzadva látták az árral küzdő csendőrt és a fuldokló leányt.

— Most! — ordított egyszerre a tömeg.

A csendőr elérte a hullámokba merült leányt s megragadta leomlott haját. Úszni kezdett vele a part felé.

A parthoz érve, százan is nyújtották karjukat feléje. Megragadták és eszméletlen terhével együtt kiemelték a partra.

A fürdőtelep orvosa kezelés alá vette az eszméletlen nőt. Garas őrsvezető elhárította magától a hálálkodó dicséreteket, lucskosan felsietett a hídra, felcsatolta kardját s amikor látta, hogy az eszméletlen leány magához tért, eltűnt a partmenti sűrű fagyalbokrok között.

Hazasietett az őrsre. Ruhát váltott és kiírta magát helyi szolgálatba.

A délutáni nap most már újra teljes hevével tűzött a záportól megpaskolt vidékre. A fákon madarak trilláltak s a nyár ezerszínű pompája végigömlött a fürdőtelep hatalmas parkja felett.

Garas őrsvezető és járőrtársa kimért léptekkel rőtta a park kígyózó útjait. Nem törődött már vele, hogy percekkel előbb még vészélyben forgott az élete. Jóleső érzés hatotta át s örült, hogy valakin segíthetett. De legjobban örült annak, hogy testületének idegen emberek előtt újra megbecsülést szerezhetett.

Körül zajlott a fürdővendégek serege. A sétányok padjain okulárés öreg dámák mesélték egymásnak a partmenti szerencsétlenséget, kiszínezve, elferdítve.

Lassan alkonyodni kezdett.

A vörösen izzó őskorongó lebukott a Cziráнка mögé és az óriási fenyők árnyékai lassan beelővadtak az esti szürkület homályába.

A járőr a szálló egyik erkélye alá ért. Amint elhaladtak alatta, a magasból tűzpiros rózsza hullott a lábaik elé. Megtorpantak.

Csodálkozva néztek a félhomályba burkolt erkélyre, de nem láttak senkit.

Garas felvette a rózsát s az egyik kiugró párkányra tette.

Folytatták az útjukat tovább.

A terraszon megszólalt a zene. Megálltak a park egyik szökőkútja mellett és eltűnődve nézték a völgyben álló terebélyes fákat, amelyeknek csúcsai, mint megannyi óriási tűk állottak egymás mellett és vékony ködpárát lehettek a fényesen kivilágított fürdőtelep kötömbjei felé.

Este lett.

Garas őrsvezető és járőrtársa megegyeszer megkerülték a hatalmas parkot. Szétnéztek a szétszórt házú falucsukában is, amely csak akkorácska volt, hogy kocsmá sem volt benne. Ahol meg kocsmá nincs, nem igen akad dolga a csendőrnek. Gerendákból összetákolta házacskákból békésen éltek a szorgalmas pakulárok.

Bevonultak. Az őrsparancsnok nem volt otthon.

Lerakták szerelvényüket és Garas régi csendőrszokás szerint felemelte a fejpárnáját, hogy amíg távol volt, nem tettek-e oda számára valamilyen meghagyást vagy üzenetet.

A fejpárna alatt keskeny kis fevélboríték húzódott meg.

Garas őrsvezető kíváncsian szakította fel az arany-szegélyes borítékot.

Kivette belőle a levelet, amelyre apróbetűs női írással a következő volt írva:

„Kedves Őrsvezető Úr!

Nagyon köszönöm, hogy megmentette a kis húgom életét. Ő szegényke néhány napig nem lesz abban a helyzetben, hogy személyesen megköszönje ezt Magának, mert úgyban kell maradnia. Engedje meg hát, hogy addig is én tegyem meg helyette. En ismerem Magát látlásból.

Üdvözlő:

Xénia.”

Az örsön nem volt odahaza senki. Garas bement a konyhába, ahol Julcsa néni, az öreg szakácsné mosogatta szénapolyva-főztével reumás lábait.

Julcsa néne anélkül, hogy Garas kérdezte volna, belekezdett a nagy ujságba.

— Örsvezető úr, magát keresték. Egy nagyságos úr volt itt, levelet is hagyott. Oda tettem a vánkusa alá. De fájn szagú levél vót. Mettetszett tanáni?

— Megtaláltam, Julcsa néni. Köszönöm.

És már ment is kifelé a konyhából.

Járőrtársa kikérezkedett a községbe. Hagyta, hadd menjen. Örült, hogy egyedül maradhat.

Leült az asztal mellé és újra olvasni kezdte a levelet.

Ki lehet ez a nő, aki őt már ismeri? Tűnődött magában.

De bármennyire erőltette is az agyát, nem tudott ráemlékezni, habár a fürdőtelep minden alkalmazottját és majdnem minden vendégét ismerte látásból.

Az udvaron kardesőrpölés hangzott.

Dolezsák, az örsparancsnok jött meg eltávozásról.

Garas örsvezető jelentkezett. Jelentette a szolgálatot és legutoljára a délután történetek.

Dolezsák mérges volt. Mindig mérges volt, ha baj volt. Leteremtettézte Garast, hogy csak most jelenti neki a patakmenti történetet.

— Nekem mindent mástól kell megtudni és utoljára! Maguk nem jelentenek semmit! Hogyan intézkedhettem volna a maga megmentése tárgyában, ha belefutad a vízbe és nem jelenti?

Toporzékolt Dolezsák, miközben nyakán borsónyi csomókban rángatóztak a méregtől megduzzadt erek.

— És a járásörmester úr is most tud jönni meg!...

Az utolsó szót csak félig mondta ki, mert a meglepő szemle — titok.

— Na de sebai, Garas fiam! — folytatta tovább megenyhült arccal. — Fontos az, hogy nincs semmi baj. Mert a kutya áldóját! — maga el sem hiszi, mennyi irka-firkával jár, ha egy csendőr belefutad a vízbe az ember örsén! Nekem már volt részem benne!...

Már nevetni is tudott. Kezet fogott Garassal, aki egyébként helyette volt és eltávozott. Garas pedig lefeküdt.

Másnap korán reggel már újra mérges volt Dolezsák. Megint baj volt. Nem jött a „járás”. Hiába volt a lagozás, sírolás. Dolezsák még dohogott egy darabig, azután fogta magát és mérgében elment szolgálatba a telepre.

Garas beült az irodába és dolgozott. Tizenegy óra felé egy szolgáló kopogtatott az örsirodaajtón. Levelet hozott.

Garas feltépte a borítékot. Egy fénykép hullott a keze közé. A fényképről szökehajú leány nevetett reá.

Megfordította a fényképet. A fényképész szignatúrája alá csak egy szó volt írva: Xénia.

Elgondolkozva ült le az íróasztala mellé. Zubbonya zsebéből egy másik fényképet vett elő és egymás mellé állítva, soká nézte őket. Az egyikről feketeszemű, pruszlikos leány, a másikról egy szökehajú ismeretlen nevetett reá, akiről azt sem tudja, kicsoda.

Sokáig nem bírt elaludni s már hajnalban felébredt.

A császári seregben, a harmincéves háborúban, mászerepeltak rendes *hidvonatok*. Egy ilyen hidvonat 30 négyfogatú kocsiból állott, mindegyik kocsin 16 láb hosszú és 7—8 láb széles csónak a szükséges cölvekkel, rudakkal, deszkákkal, láncokkal stb. Minden kocsi mellé legalább 2 ács volt beosztva.

Nem találta a helyét s reggeli előtt már az örsirodában ült.

Tíz óra tájban kopogtattak az örsiroda ajtaján.

Julcsa néni már a küszöbről hadarta:

— Örsvezető úr! Egy aranyos naccsága keresi. Né, foréntot adott a lelkem. S mutatta.

Garas gyorsan összeszedte magát és a kapu felé indult.

A kapu előtt állott a szökehajú leány.

— Jó napot csendőr bácsi! — köszönt és kezét nyújtotta a feléje siető csendőrnek.

— Ne haragudjék, hogy zavarom! De eljöttem, hogy szívességét megköszönjem és — tette hozzá — közelebből is megnézhessem a mi hősünket...

— No, ami a hősiességet illeti...

— Csak ne szerénykedjék. Nem is áll jól a csendőrnek a túlságos szerénység. Büszkének kell lenni! Szegegy hűgom még mindig az ágyat nyomja, ezért kellett ma is nekem eljőnnöm.

Ez ugyan nem volt logikus és Garas örsvezető sem értette, de hát ugyan ki törődik ilyen esetben a logikával.

Néhány közömbös szót váltottak még a kapu előtt sétálgatva, aztán pár perc múlva a leány kezét nyújtotta az örsvezetőnek:

— Isten vele!

— Látom-e még?

— Lehet.

Kedves szeleburdiságal sarkonfordult s elment.

Garast valósággal megigézte a leány szépsége és amióta csendőr, ma először nem tudott ebédelni.

Julcsa néni megcsóválta a fejét s mosogatás után magárákapkodta a legújabb perkálszoknyáját és átment Kolenyákékhoz, a szomszédba, hogy nagy titkolódzás között elmesélje a Garas örsvezető szép látogatóját, a meg nem evett ebéd történetét és a foréntot.

Szolgálatának élő csendőr nem igen ér rá szerelmi igézetek hatása alatt maradni.

Garas örsvezető is azok közül a csendőrök közül való volt, akik szolgálatban elfelejtettek, félretesznek mindent, ami nem szolgálat. Portyázta az égnekegró helyeket. Járt a fenyvesekkel koszorúzott völgyeket és vesződött az erdei munkások ezerféle panaszai.

Egyik nap, amint fogalmazványai fölé hajolva dolgozott, újra becsoszogott Julcsa néni és megint ujságolta, hogy itt van a kisasszony.

Dolezsákkal ketten fogadták Xéniát az örsirodában. Xénia még szebb volt, mint a multkor. Arcáról eltűnt a sápadtság és szöke hajfürtjei vastag csigákban omlottak alá a vállára, aranyszínű keretet adva kipirult arcának.

— Ne tessék haragudni, örmester úr — fordult Dolezsák felé —, hogy Garas örsvezető urat keresem. De — beszélni akartam vele.

Dolezsák nem haragudott. Hellyel kínálta, meg Xéniát és nagyra vaszul, mintha valami dolga akadt volna, kisomfordált az irodából.

Xénia és Garas egyedül maradtak.

— Kiváncsi voltam a maguk oroszlanbarlangjára és eljöttem — mondotta Garasnak. — És még valamit. Tegye ezt el emlékül.

Egy elhervadt rózsát adott Garasnak.

— Egyszer már volt a maga kezében, de akkor nem kellett. Most én hoztam el.

Garas megköszönte a rózsát. Xénia megkérte, hogy kísérje el egy darabig. Dolezsák elengedte és Xéniával együtt eltávozott.

Ettől kezdve Garas örsvezető, aki csak tollas kalap-

ban ismerte a vidéket, szenvedélyes „kijáró” lett. Megígérte a leány szépsége, Szakított menyasszonyával és komolyan kezdett foglalkozni a gondolattal, hogy Xénia lesz a felesége.

Xénia elfogadta a csendőrségi udvarlását. Bemutatta őt nénikéjének, aki vele együtt lakott a fürdőtelep szállójában.

Garas őrsvezető boldog volt.

Xénia előkelősége kielégítette a hűségét. Büszkeséggel gondolt arra, hogy milyen művelt úrileány lesz a felesége.

Vasárnaponként együtt jártak kirándulni, ha a szolgálat engedte. Xénia gyönyörű tájképeket festett és ügyesen fényképezett.

Szedték a Kárpátok ezerszínű virágait és együtt ültek estende a Cziránpa fekete sziklapárákán.

*

1914-et írtak akkor, és júliust.

Elhallgatott a zene a fényes fürdőtelepen. Vészes felhők tornyosultak Árpád ősi földje felett.

A fürdőtelep szolgálója levelet hozott Garas őrsvezetőnek.

Xénia írta.

„Kedves Őrsvezető Úr!

Elutazom. Feledjen el.

Xénia.”

Garast mintha villám sújtotta volna, mikor a levelet elolvasta.

Leült az asztal mellé és a Xénia fényképét becsomagolta. Egyetlen búcsúsor nélkül feladta a címére, Debrecenbe.

Volt menyasszonyának pedig írt egy hosszú, bocsánatkérő levelet.

Három nap múlva a Xénia fényképe visszajött. „Cimzett ismeretlen.”

Garas őrsvezető nem ért rá gondolkozni, hogy miért ismeretlen a Xénia címe, mert a cár kiadta az ukázt. Nikolaj generalisszimusz pedig marsallbotjával a Kárpátokra mutatott. Mongóliától az Ezertő országáig minden épkézláb orosz fegyverbe szállt.

Dolezsák megint mérges volt. Mindig mérges volt, ha baj volt és ha volt valamikor baj, hát most ugyancsak volt.

A Kárpátok völgyeit előzőltötte az orosz De a mi hadseregünk is ott állott lefagyott fűlekkel és vértől lucskos ruhában a Kárpátok hóval fedett gerincein.

Garas őrsvezető nappal a megrekedt vonatsozlopokat és menekülő, karavánjait kalauzolta úttalan utakon, éjjel pedig álmatlanságtól vérvirágos szemekkel állt őrséget népfelkelőivel a feketesziklás hegyormokon.

Megtörtént azután Garas őrsvezetővel, aki, amióta a nagy mérkőzés megkezdődött, sohasem aludt nyugodtan, hogy a Kárpátok lejtőjén elaludt.

Fehér lepel borította a földet és a fenyők lombkoronáit földrehajtotta a rárakodott hó. A népfelkelők szótlanul ültek a derékig érő hóban és egymásnak vetett háttal melegítették egymást.

Garas őrsvezető is nekitámaszkodott egy csonkatörzsű fenyőfának és elaludt.

Egetverő ordításra ébredt fel.

Bozontos, sapkás oroszok fogták körül népfelkelőivel együtt

Garas a fegyvere után kapott. Egy félőes orosz hatalmasat sújtott rá és — fogoly volt. Szibériai lövészek szurony közé kapták a népfelkelővel együtt és vitték hátra az orosz parancsnokságra.

Rozoga falusi iskolában volt a parancsnokság szállása. Cvikkeres orosz kapitány megpróbálta őt kihallgatni. De Garas hallgatott, mint a sír. Ahogyan azt a szabályzatokban tanulta.

Az orosz kapitány idegesen dobolt ceruzájával az asztalon.

Garast előreléptette az asztalhoz és kérte, hogy a kiterített térképen mutassa meg a magyar hadak állását.

Garas őrsvezető kimeredt szemekkel nézte a hatalmas térképet és az annak sarkára tűzdelt rajzokat és fényképeket.

Forogni kezdett vele a világ.

Ott látta maga előtt az őrsét, őrskörletét, a kárpáti völgyeket és lelkének mérhetetlen fájdalomában látta Xéniát — az orosz kémet.

Megismerte a fényképeket, megismerte a rajzokat, hiszen ott volt, amikor azokat Xénia készítette. Ő tehát, mint magyar csendőr, tudtán és akaratán kívül segítségére volt Xénianak átkos munkájánál.

Irtózatossá düh szállta meg a lelkét. Elvakulva a térkép után kapott. A kapitány mögött álló hadnagy az utolsó pillanatban lökte félre.

Garas arcát elöntötte a vér és a háta mögött álló szibirjakok rávetették magukat. Puskatussal tuszkolták ki az ajtón.

Kint az udvaron Dimitrij generális oroszai separték a havat és csodálkozva nézték a hátrakötözött kezű magyart.

*

Hosszú, hosszú évek múltak el azóta. A fényes fürdőtelep bezárta kapuit. Nem játssza ott a cigány Lavotta szerelmét, rezgő nyárfa levelei sem hullanak a hegedűk húrjain és a Cziránpa felett tűző nap sugarai nem csókolnak acélszínű csendőrtollat.

Garas őrsvezető testben és lélekben megtörve, a hosszú rabság után hazajött. Új rabságba, rabházába.

Esten kiül a háza küszöbére és szép történeteket mesélget a fiacskájának arról az időről, amikor még magyar nótától volt hangos a tájék és magyar csendőr portyázta az égnek nyúló hegyormokat. És mesél arról az időről is, amikor újra úgy lesz.

Csendőrneke neveli a kisfiát. Magyarnak persze, hiszen amire megnő, úgyis újra Kassán lesz majd a kerület. Talán ez az oka, hogy egyetlenegy emlékiról nem beszél sohasem. Ki sem ejti a nevet, nehogy a fia megtanulja, ki is volt valaha a viselője, akit százszor is megátkozott azóta: Xénia.

A vőlegény.

Írta: GULYÁS JÁNOS őrmester (Drávafok).

Mikor még Izabellaföldön különítmény volt, több őrsről összeverődve lestük a határon az akkoriban igen tevékeny szerb rabló-betöréseket. Kemény hideg volt. Az influenza sorba kapta meg az egész legénység, mi azonban csak amolyan becsületes náthának néztük a dogot és téával gyógyítottuk. Az is jól esett. Még arra is megfelelt, hogy a bacillusokat megöljük vele. Egyesek véleménye szerint túlságosan is gyorsan gyógyultunk s a végén már mindenki csak szimulálta a náthát. Prúszkoltunk és krájkoltunk olyan meggyőző erővel és sikeres utánzással, hogy a gazdálkodásvezető szíve mindig meglágyult egy-egy csésze tea erejéig. Így hát eléldegeltünk szép csendesen influenzánk jóvoltából.

Szolgálat után vidáman üldögtünk a kályha körül, szűrsölve az illatos, forró, sárga nedűt és ha valamelyiknek sikerült egy-egy hatásosabb orrfúvást kívánnia, az

megkapta a kanál rumot is. Ezek akkor soronkívüli költségek voltak. Együttesen szereztük be a teazárségleteket s ebben egyedüli kivétel Jávör főtörzsrőrmester volt, pedig csak ő volt közöttünk az igazán influenzás. Mégsem ugrott be a teakiadásokba. Keményen kitarzott a takarékoság mellett s a nátháját inkább azoknál: az ajánlott levelekkel igyekezett gyógyítani, amelyeket a város felől hordott neki a posta. Elég sűrűn.

Nem tudom, miféle viszketőpor lehetett a levelekben, elég az hozzá, hogy a bajtárs minden egyes levél után mind keservesebb ábrázattal kezdett vakarózni, rendszerint a fületőve tájékán. Ilyenkor mindig elővett egy rózsaszínű könyvecskét és simogatni kezdte. A takarékkönyvecskéje volt.

Zárkózott ember létére nem engedett bepillantást a titkaiba s így a levelek írójáról csak annyit tudtunk, amennyit borítékokon akarva, nem akarva észre kellett venni, hogy tudniillik női kéz írta.

Nem nézhettük szegénynek a szenvedését, ráerőszakoltunk a rumos teát. Ez meghatotta, közlékenyebb lett. Kivallotta a levelek titkát. A menyasszonya küldözgette azokat. Minden levél egy-egy foglak a kihúzását, vagy arannyal való megkoronázását jelentette be a vőlegénynek. Lehet, hogy a menyasszony sokat szenvedett a fogorvosnál, de mi volt ez ahhoz a szenvedéshez, amit ez a közvetett forbúzás szegény jó Jávornak jelentett! Mert ahány fogát húzták a menyasszonynak, annyiszor húzta elő a takarékkönyvecskéjét Jávör főtörzsrőrmester s mindannyiszor 30 pengővel lett kevesebb a nehez n összekuporgarott vagyonka.

Nagy doig azonban a szerelem. Mert a kilencedik „foghúzás” után is elment a 30 P a menyasszony címére s a lovagias vőlegény láthatóan szenvedett a 30 pengő okozta fájdalomtól is. Nagyon sajnálta a szegény kislányt, hogy mennyit kell a fogaival szenvednie.

Azután kitavasodott. Az asszonyok, lányok kiálltak a házak elé tereferélni, leginkább pedig Barta Böske pergette a nyelvét. Az történt ugyanis, hogy Jávör főtörzsrőrmesternek hirtelen valami dolga akad a városban, szombaton reggel beutazott. Barta Böske is aznap ment be a városba s pereze, az ilyenkor szokásos véletlen most is megcsinálta azt a tréfát, hogy kettőjük útját összehozta.

— A Piccernél láttam a „főurat” — mesélte Böske. — éppen a menyasszonyára próbálgattak egy drága szép kabátot, meg meggyűst, csupa selyemből. Valami csudát is nézegettek; csizmát gumibul. Azt is megvették. Volt azon a leányon aranyfüggő, karperec, aranylánc, az ujján pedig csak úgy vakítottak a „biirács”-gyűrűk. Hát ezér lépeget el mellettünk a „főúr” csak úgy rangosan — vágta ki a végén dühösen.

Erre aztán mindannyian helyeseltek. Jávör főtörzsrőrmester azonban rá se hederített a pletykákra. Megállta a sarat a menyasszonya mellett. Rá nem nézett volna a fehérmépre a világot sem, de a sarast is úgy a fogához verte, hogy no. Ez már nem is takarékoság volt, hanem a szerelem zeugorisága: mindent megvonni magától s

minden drágát ráaggatni arra, akibe szerelmes. Szabadidejében, hanyattfekvében, a menüzetet bámulta órákon át, vagy pedig a pénztárcájában kotorászott, meg a takarékkönyvecskéjét lapozgatta. Sajnos, a pénztárca mind laposabb lett, a takarékkönyvecskében pedig egyre több lett a „kivét.” Fogyott a vagyonka rohamosan.

Ebben az állapotában búcsúztunk el Jávör főtörzsrőrmestertől, amikor az őrsinkre bevonultunk. Hónapok múltán a pécsi vasúti vendéglőben találkoztam vele. De már akkor polgári ruha volt rajta.

— Hogy van főtörzsrőrmester úr? — szólítottam meg. — Megvan-e még a nátha, meg a vagyon?

— Hagyja! — Legyintett szomorún. — Csak a nátha van meg. Pénz nincs. Se menyasszony!

— Hogy-hogy?

— Hát, elvitte az ördög. El... Vele együtt engem is majd elvitt. Nem törődtem még az egészségemmel sem, ráraktam arra a lányra minden, ami szép meg drága. Mikor aztán fillér nélkül maradtam, jöttek a részletvásárlások, jöttek a felszólítások s fizetni akkor már nem tudtam. Tönkrementem egészségben, tönkrementem anyagilag és lelkileg — sóhajtott keserveset a néhai főtörzsrőrmester.

— De ez sem volt elég — folytatta. — Mikor már nem volt semmim, a lány belekapaszkodott egy nyápic firkászba s azt sem mondta nekem, hogy befellegett, hanem hozzámment feleségül. Most annak a kenyerét puaztítja az én 30 pengős fogaimmal. Amikor ez is bekövetkezett, kórházba kerültem s most aztán itt vagyok. Csak ólálkodom itt a házak között.

Elgondolkodott a póruljárt szerelmes. Aztán újra megszólalt:

— Mielőtt búcsút mondanánk egymásnak, mondok én magának valamit. Tanuljon az én sorsomon. Ha vőlegény akar lenni, ne utána, hanem előtte gondolkodjék. Ha sétára viszi a menyasszonyát, messziről kerülje el az ékszereseket, meg a ruhásboltokat s ha a menyasszonynak a foga fáj, menjen el vele maga is a fogorvoshoz.

Megfogadtam neki.

Szántó Antal tiszthelyettes.

A legelső között indult a harcra. A szerbek ellen küzdő hadsereghez került és a 8. számú tábori csendőrpályázó különítményhez osztották be szolgálattételre.

A pályázó különítmény feladata volt — többek között — a komitácsik felkutatása és ártatlanná tétele. Szántó Antal tiszthelyettes ezen a téren kiváló eredményeket ért el. Idővel a komitácsik réme lett. Ha hírt hozták, hogy a környéken komitácsik garázdálkodnak, Szántó tiszthelyettes és magyar csendőrtársai megtisztították tőlük a vidéket.

1914 szeptemberében történt, hogy a komitácsik Sabánál 4 huszárunkat megrohanták, levetkőztették s az-

A békeszerződésnek legkiáltóbb igazságtalansága Magyarország szétválasztását a trianoni szerződéssel. Teljes bizalommal várom, hogy a közel jövőben igazságot fognak szolgáltatni annak a nemzetnek, amelynek hőiesége a múlt századokban megmentette Európát a keresztény művelődés számára.

LLEVELLYN JONES angol képviselő.

után vadállati kegyetlenséggel meggyilkoltak őket. Ez az eset nem hagyta nyugodni Szántó tiszthelyettest. Különményparancsnokától néhány csendőrt és engedélyt kért a komitácisk üldözésére.

Nem hiába volt Szántó tiszthelyettes magyar csendőr! Rövid idő alatt elfogott 11 komitácsit, köztük azokat is, akik huszárjainkat lemészárolták. Szántó tiszthelyettes gondoskodott arról, hogy ezek a komitácisk megkapják méltó büntetésüket is.

1914 októberében, amikor a nagy szerb támadás a magyarok hősi védelmén összeomlott és csapataink üdöztek a visszavonuló szerbeket, harcosaink sok veszteséget szenvedtek a komitácsiktól. Minden elképzelhető rejtekhelyről lőttek vagy bombát dobtak katonáinkra, kik olyankor kaptak halálos sebet, amikor azt hitték, hogy megsejlesztés már nem érheti őket.

Szántó tiszthelyettes és magyar csendőrtársai tették őket ártalmatlanná.

Szántó tiszthelyettes ekkor már olyan nagy gyakorlatra tett szert, hogy sasszemével és csendőr szimatjával rögtön észrevette, hogy hol vannak a komitácsik elrejtőzve. Úgy szedte le őket a fáról, mint a verebeket szokás.

A harc ennek dacára mindvégig tartott csendőr és komitácsik között. Ennek oka pedig nemcsak az volt, hogy a 6 éves szerb gyermektől a 80 éves aggastyánig mindenki — a nők is — hareolt, hanem az is, hogy Szerbiában a terep rendkívül kedvezett a bujkálóknak. Teljes megsejlesztésük ezért lehetetlen volt.

Ennek dacára a magyar csendőrök dicséretes eredménnyel működtek. Különösen sok komitácsit tett ártalmatlanná Szántó Antal tiszthelyettes, aki ezzel a ténykedésével sok-sok magyar katona életét mentette meg.

Ezt, az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartást jutalmazta az a 2. osztályú ezüst vitézségi érem is, amelyet 1916. év tavaszán tűztek Szántó tiszthelyettes mellére.

Pályázat.

Az őrsparancsnokok tennivalóinak az utóbbi években való felszaporodása a csendőrségnek közismert és mindig jobban előtérbe nyomuló problémája. Legjobban az irodai tennivalók szaporodtak fel, de emellett természetesen érezhető azoknak a feladatoknak a megnövekedése is, amelyeket az őrsparancsnokokkal szemben a külszolgálat, belszolgálat, oktatás, kiképzés stb. támasztanak.

A testület közérdeke, hogy az őrsparancsnok minden olyan feladat teljesítése alól, amelyre nincsen elkerülhetetlen szükség, mentesíttessék, tennivalói egyszerűsítsenek és hogy megmaradó feladatai is fontosságuk szerint arányosíttassanak. Ezekre vonatkozóan kérünk a pályázatunk keretében véleményt, gondolatot, tapasztalatot, javaslatot stb.

Kérdéseink, melyekre a pályázatban részletes feletet kell adni, a következők:

I.

Hu feltételezzük, hogy egy őrsparancsnok minden néven nevezendő tennivalójával bizonyos idő alatt 200 órán át foglalkozik, hány órát kell ebből a 200 órából:

- a) közbiztonsági fogalmazványok szerkesztésére és átvizsgálására,
- b) belszolgálati természetű irodai tennivalókra,
- c) gazdasági természetű irodai tennivalókra,
- d) oktatásra, katonai gyakorlatokra, írásbeli feladatok átvizsgálására,
- e) külszolgálatra és ellenőrzésre és végül
- f) egyéb (felsorolandó) szolgálatra fordítani!

II.

Milyen intézkedésekkel lehetne az őrsiroda mai ügyvitelét a szolgálat hátránya nélkül lényeges mértékben egyszerűsíteni és csökkenteni? Minden egyszerűsítést külön le kell írni, meg kell indokolni, javasolt nyomtatványok mintáját csatolni kell stb., egyezsával a javaslatot olyan részletesen kell megszerkeszteni, hogy az abban foglaltak célszerű voltát a pályázat alapján el lehessen bírni.

III.

Melyek volna az azok az intézkedések, amelyekkel az őrsparancsnokok mai elfoglaltságát az irodán kívül is csökkenteni lehetne anélkül, hogy ez a csökkentés a szolgálat hátrányára voln. (Minden intézkedést külön kell részletezni és meg kell indokolni).

E pályázatunkon a csendőrség minden tagja részt vehet. Határidő: június 30.

A pályázatokat nem kell aláírni, hanem az első oldal jobb felső szélére csak jelöget kell írni. A pályamunkákat a szerkesztőség által felkérendő háromtagú bizottság fogja elbírálni. Az eredményt a folyó évi szeptember 1-i számunkban fogjuk közölni.

Pályadíjak: I. díj: aranyóra.

II. díj: ezüstóra.

Pályázatunk eredményének közlése alkalmával a nyertes pályamunkáknak csak a jeligéjét fogjuk közölni; a szerzőnek — ha akar — az eredmény közlése után kell jelentkeznie. A szerzők neveit pótlóan a szeptember 15-iki számunkban, a három legjobb pályamunkát pedig szeptember 15-től folytatódólag fogjuk közölni.

LEVÉLSZEKRÉNY.

A „Csendőrségi Lapok” szerkesztőségének

Budapest.

A folyó évi 6. számú Csendőrségi Lapok-ban Novák István alhadnagy úr „Létesítsünk csendőrségi takarékegyület” című közleményében kifejtett alapelvek mellett a tervezet még a következőkkel vélném kiegészíteni.

A takarékoságnak fontos alapfeltétele volna, hogy minden 3 évet meghaladótt és tagsággal rendelkező csendőrtelkvásárlás, illetve házépítés céljára a létesítendő csendőrségi takarékegyületbe, rendfokozatahoz mérten, havonta csekklapon fizessen be egy bizonyos összeget mindaddig, míg az általa igénylendő 1—3 szobás lakás építéséhez szükséges összeg együtt volna, — tekintet nélkül arra, hogy az illető nős vagy nőtlen, családos-e, vagy sem. A nagyobb családú altisztek tehetségükhöz mérten kevesebbet fizetnének havonta, de több évig, — míg a ki többet tudna fizetni, annak hamarabb lenne együtt a szükséges összege, — mert el sem tudok képzelni olyan nagy családú altisztet, aki ok-szerű beosztás és gazdálkodás mellett, bármilyen keveset havonta ne tudna a saját és családja érdekében megtakarítani.

Ez a takarékoság a cél elérése érdekében még fokozottabb mértékben volna szükséges a nagyobb családú altisztekre, hogy az évek során befizetett összegből és annak kamataiból családjuk részére hajlékot tudjanak biztosítani.

A ház építésére szánt összegek, mint zárt betétek szereplésének és azokat csak arra a célra lehetne kivenni. Ha azonban valaki időközben nősül, öröklés folytán vagy más úton olyan anyagi helyzetbe kerülne, hogy házépítésre és telekvásárlásra szüksége nem volna, akkor a bent levő összeg — 3 havi felmondása után — részére bármikor kiutaltató volna.

A telekvásárlást és a házépítést úgy képzelem el, hogy azt az illető csendőr által kiválasztott helyen az egylet által kinevezett bizottság eszközölné.

Ezen az alapon minden öreg bajtársam megtalálná a módot arra, hogy baleset, elhalálozás vagy nyugalomba vonulása esetén neki vagy családjának nem kellene gondolkodnia, hogy hol béreljen lakást, kihez menjen és mennyi lakbért fizessen.

Kemence, 1933 március 22.

Juvich Ferenc, tiszthelyettes, őrpáncsnok.

Csendőrségi Lapok szerkesztőségének

Budapest.

Novák István alhadnagy úr a Csendőrségi Lapok március 15. számában egy „Önszegélyező- és Takarékegyület” megvalósulásának eszméjét tárta a bajtársai elé. Megindokolta annak előnyét azzal, hogy a jelenleg rendszertelenül elhelyezett pénzünket testületünk javára ily módon gyümölcsösíthetnénk. Tekintettel arra, hogy a kérdéses egylet megvalósulása — az eszmét felvető szerint — csak a betett összegek együttes kezelése esetén kezdhetné meg tényleges működését és továbbra is csak a havonkénti betendő összegből tarthatná fenn magát, elnézést kérek, hogy a felvetett eszmétől talán teljesen eltérően nyilatkozzom.

Ha már arra határoztuk magunkat, hogy pénzünket testületünk javára gyümölcsösíttessük, valamilyen egyület létesítsünk, akkor célszerűbb volna egy olyan egylet megteremtése felett gondolkodni, mely a megtakarított összegek

teljes kikapcsolása mellett is a tagokat több oldalról biztosítaná és lehetővé tenné az egylet alaptőkéjének testületünk javára való gyümölcsösíttetését, sőt a kölcsönnyújtást is. A megtakarított összegek épségben tartásáról, stb. később fogok szólni.

Alakítsunk „Önszegélyező, Temetkezési és Nyugdíjpótló Egyület”. Ennek működése köponti kezeléssel úgy történne, hogy a csendőrség valamennyi tagja — kivéve a nyugdíjazás előtt állókat — nemcsak a nőtlen tiszthelyettesek, hanem rendfokozatokra és családi állapotra való tekintet nélkül, rendfokozatához és az illetmények nyugdíjba beszámítható összegeihez arányosan, havonként fizetne egy meghatározott (2—5 pengő) vagy évenként váltakozó összeget. Az ily módon befizetett összegből a nyugdíjképes tagok, nyugdíjaztatásuk esetén — figyelembe véve az élvezett nyugdíj összegét — esetleg 100—300 pengővel lennének évenként segítve. Második feltétel volna, hogy úgy a férj, mint neje elhalálozása esetén, a nyugdíjat élvező temetkezési pótlékként 200—300 pengőt kapna. Harmadik feltétel, hogy az ily befizetések mellett megmaradt alaptőkét, az éppen szükséges összegekben bizonyos százalék mellett kölcsön címén a tagok rendelkezésére bocsájtva, a központ gyümölcsösíttesse. Az így kiadott kölcsönök kamata havonként, míg a tőke 6, esetleg 12 havi egyenlő részletben volna visszafizetendő. Amint látjuk, a fentiek szerint nemcsak kölcsönhöz jutnánk, hanem az apródonként befizetett pénzünkől több oldalról is jólesően segíthetnénk.

A már megtakarított, illetve fokozatosan megtakarítandó összeg jelenlegi rendszertelen elhelyezését az alhadnagy úr nem látja biztosnak, indokolja azzal, hogy ahhoz könnyen hozzá lehet nyúlni — már ahol — de kérdés, milyen nehezen lehetne az általa említett módon elhelyezett pénzhez nyúlni akkor, amikor arra egy-két napon belül égető szükség volna. Az alhadnagy úr részéről ez is mint egyik indító ok szerepel a tervbe vett egylet megvalósulására. Tekintve, hogy az általam vázolt egylet több előnyt biztosítana tagjai számára, kizárólag azon cél érdekében nincs szükség a betétösszegek jelenlegi elhelyezésének megváltoztatására, mert ha az emberben a takarékosági szellem él és gondol a jövőre, mindegy annak, ha bárhol is van a pénz elhelyezve, igyekszik azt megőrizni, míg egy másik módot fog találni, ha mindjárt hazugságok árán is, hogy bármilyen szigorú egyletben elhelyezett pénzéhez hozzájusson.

Hogy csupán a betétek elhelyezése érdekében ne váljon szükségessé egy „Egylet” megalakítása, vagy hogy abból ne csak a bankok húzzanak hasznot, célravezetőbb volna, hogy a csendőrség tagjai által megtakarított és különböző pénzintézetekben elhelyezett összeg évről-évre, esetleg évtizedeken keresztül ne csak gyarapodjék, miáltal az intézetnek forgótőkét, biztosítsunk, hanem mikor a betétek összege elérte a két, három hold föld vásárló értékét, az összeg nagyobb részén vásároljunk földet, vagy ha futja, házat, így elérnénk, hogy öreg napjainkra nem jutnánk nyomorba és nem volnánk hajléktalanok sem. Viszont a takaréokban hagyott kevesebb rész reményét nyújtotta, hogy a minden pillanatban bekövetkező bajok esetén volna mihez nyúlni. Abban az esetben, ha évről-évre csak a takarékat növeljük, arra való számítással, hogy „majd kivesszem, ha nyugdíjba megyek”, igen könnyen pórul is járhatunk, hiszen nem tudni, mit hoz a jövő és állunk tehetetlenül, mint aki nem takarékoskodott. Ezen elvet már csak azért is bátor vagyok felvetni, mert a takarékoságra ismétlenül kiadott páncsnokban előjáróink is ezt az álláspontot képviselik.

Ezek után tehát tisztán látjuk, hogy a megtakarított pénzünk legnagyobb része ily módon nem lehetne — vele együtt mi is — áldozata az esetleg még mindig beállható pénzválságnak, hanem már is biztosítaná öreg napjainkat, úgyiszent a már előbb vázoltak alapján működő egylet a takarékbetétek mellett is, úgy most, mint nyugalomba helyezés esetén pénzbeli támogatásban részesítené tagjait.

Nagyságos őrnagy úrnak

Budapest, (8. sz. honvédkórház) 1933 március 24.

Alázatos alattasa:

Sütő Károly
páztól őrsbeli tiszthelyettes.

KI TUDJA?

Mi volt a Dózsa-féle parasztlázadás?

CSENDŐR LEKSZIKON.

29. kérdés, Melyek a magánindítvány szabályai?

Válasz. Ahhoz, hogy magánindítványi büncselekmény miatt bűnvádi eljárás legyen indítható, szükséges, hogy a sértett fél magánindítványát előterjessze. A törvény erre három hónapi határidőt szabott, vagyis a magánindítványi elévülésének határideje három hónap. Ezt a három hónapi határidőt attól a naptól kell számítani, amely napon az elkövetett magánindítványi büncselekmény és annak elkövetője a magánindítványra jogosultnak tudomására jutott.

Ez az „és” szó fontos. A sértett fél tudniillik megtudhatja úgy az elkövetést, mint az elkövető kilétét is egyszerre, ugyanazon a napon. Ilyenkor ettől a naptól kell számítani a három hónapot. Előfordulhat azonban, hogy a magánindítványra jogosult az elkövetést és az elkövető kilétét két különböző napon tudja meg. A három hónapot ilyen esetben mindig a későbbi, vagyis attól a naptól kell számítani, amelyen már mind a kettőről, vagyis mind a cselekmény elkövetéséről, mind pedig a tettes személyéről is tudomást szerzett. Például Balázs János 1932 március 25-én tudja meg, hogy Péter nevű eselédje egy hete meglopta. E napon értesült tehát úgy a lopás elkövetéséről, mint az elkövetőről is. A bűnvádi eljárás tehát csak akkor lesz megindítható, ha legkésőbb 1932 június 24-ig bezárólag előterjeszti az indítványát a eseléd meghíntetése iránt. Ha azonban a sértett 1932 március 25-én csak a lopás elkövetéséről értesült, de azt, hogy Péter volt a tolvaj, csak április 12-én tudja meg, akkor az indítványát ettől az utóbbi naptól számított három hónap alatt, vagyis 1932 július 11-éig még mindig előterjesztheti.

Megtörténhetik, hogy a magánindítványt a törvényes három hónapi határidő alatt előterjesztették ugyan, de a magánindítványra jogosult a büncselekményről, illetve annak elkövetőjéről olyan későn szerzett tudomást, hogy a magánindítvány előterjesztéséig a büncselekmény el is évült. Ilyen esetben a magánindítványnak, bár azt három hónap alatt terjesztették is elő, nem szabad helyt adni és a bűnvádi eljárást (nyomozást) nem szabad megindítani. Például: a fentemlített sértettet 1927 január 8-án lopták meg. A lopásról mindjárt tudomást szerzett ugyan, de azt, hogy a lopást Péter nevű eselédje követte el, csak 1932 március 23-án tudta meg egy másik eselédjétől. Már másnap, vagyis 1932 március 25-én rögtön (tehát az előírt három hónapon belül) előterjeszti a magánindítványát, a nyomozást mégsem szabad megindítani a eseléd ellen, mert az erre a lopásra előírt öt évi elévülési idő 1932 január 7-én letelt és így ezzel a nappal a cselekmény büntethetősége megszűnt.

Szükséges tudni, hogy kik jogosultak a magánindítvány előterjesztésére? Mindenekelőtt a *sértett fél*, akiknek bármely jogát sértette vagy veszélyeztette az elkövetett vagy megkísérelt büncselekmény. A sértett fél azonban a személye ellen elkövetett büncselekmény miatt csak akkor terjeszthet elő önállóan magánindítványt, ha 16-ik életévét már betöltötte, vagyon ellen elkövetett büncselekmény esetén pedig akkor, ha már nagykorú (24 éves) vagy nagykorúsított. Mindkét esetben szükséges még az is, hogy ne álljon gondnokság alatt.

Kizárólag csak a sértett fél *törvényes képviselője* terjesztheti elő a magánindítványt bármely büncselekmény miatt akkor, ha a sértett fél még nincsen 16 éves, vagyon elleni büncselekmény miatt pedig, ha a 16-ik életévét betöltött sértett fél még kiskorú (nincs 24 éves) vagy nagykorú ugyan, de pazarlás címén gondnokság alá van helyezve.

Törvényes képviselő alatt a magánindítvány előterjesztése szempontjából az atyát, gyámot és a gondnokot kell érteni. Az anya csak házasságon kívül született gyermeke nevében és még akkor terjeszthet elő gyermeke képviselőtében magánindítványt, ha az élő apn ismeretlen helyen, vagy esu-

ládját elhagyva olyan távol (pl. Amerikában) van, hogy nem lehet előkeríteni.

Vagyon elleni büncselekményen kívül bármely más büncselekmény miatt úgy maga a 16-ik életévét betöltött kiskorú sértett fél, valamint törvényes képviselője is egymás mellett és egymástól függetlenül előterjeszthetik a magánindítványt. Ez alatt azt kell érteni, hogy azt bármelyikük előterjesztheti. Ha a kiskorú visszavonja az általa tett magánindítványt, előterjesztheti azt a törvényes képviselője és viszont, ha a törvényes képviselő vonja vissza, előterjesztheti a kiskorú. Ha tehát mind a ketten előterjesztették a magánindítványt, de az egyikük visszavonja, a visszavonás dacára is meg kell indítani az eljárást a másiknak vissza nem vont indítványán alapján. Hangsúlyozzuk azonban, hogy ennek csak nem vagyon elleni büncselekmény esetén van helye, mert vagyon elleni büncselekmény miatt a kiskorú sértett nem tehet magánindítványt, csak a törvényes képviselője.

A *kir. járásbíró* hatáskörébe tartozó magánindítványi büncselekmények esetében a sértett fél, a törvényes képviselő vagy a sértett nő férje részéről tett feljelentést is érvényes magánindítványnak kell tekinteni.

Jogi személyek (pl. egy pénzintézet, község stb.) helyett az terjeszti elő a magánindítványt, aki a jogi személyt magánjogiilag képviseli.

Előfordulhat, hogy a *sértett ellen éppen az ő törvényes képviselője követ* el valamilyen büncselekményt. (Pl. kiskorú ellen a gyámja.) Ilyenkor a magánindítványra üldözendő büncselekmény is hivatalból üldözendővé válik.

Némely büncselekménynél a törvény kifejezetten *megjelöli a magánindítványra jogosult személyt*, aki lehet esetleg nem a sértett fél is. Például:

Terjesztetlenni fajtalanság és testvérek közötti vérfertőzés (Btk. 244. §) miatt csak a szülő vagy a gondnok; — Szemérem elleni (Btk. 245. §) büncselekmény miatt csak a sértett nő vagy a férje; — Házasságtörés (Btk. 246. §) miatt csak a sértett házastárs; — Halott ellen elkövetett rágalmazás (Btk. 273. §) miatt az elhaltak gyermeke, szülője vagy házastársa; — Családi vagy eselédlopás, vagy ugyanilyen sikkasztás miatt (Btk. 342., 243., 358. §) a sértett fél, a ház feje, vagy a szolgálatadó terjesztheti elő a magánindítványt.

Lehet az eset olyan, hogy egy és ugyanazon büncselekmény következtében *több sértett fél* létezik. Ilyenkor mindegyik önállóan gyakorolhatja magánindítványi jogát. Egyiknek a mulasztása vagy elállása a többinek a jogát nem szünteti meg. Például: Egy és ugyanaz a büncselekmény Fekete Péternek és Fehér Pálnak is megsértette a jogát. Ők tehát mind a ketten sértettek. Fekete Péter 1932 február 18-án, Fehér Pál pedig csak 1932 március 7-én tudta meg az elkövető személyét. Fekete Péter 1932 május 31-én már elkészített ugyan a magánindítványával, de Fehér Pál ugyanekkor még előterjesztheti azt. Vagy: mind a ketten előterjesztették ugyan idejében a magánindítványt, de Fehér Pál azt később visszavonja. Az eljárást a Fekete Péter fennálló magánindítványán alapján tovább kell folytatni.

A magánindítványra jogosult fél magánindítványát bármikor, minden indokolás nélkül szabadon visszavonhatja. Az indítvány visszavonásának jogi hatálya csak akkor van, ha a sértett fél a magánindítványát ez elsőfokú ítélet kihirdetése előtt vonja vissza. Ez a visszavonás azzal a kettős jogi következménnyel jár, hogy a bűnvádi eljárást azonnal meg kell szüntetni, de a bűnvádi eljárással felmerült költségeket az indítványát visszavonó sértettnek a kincstár részére meg kell térítenie. Ha azonban a sértett fél a magánindítványát az elsőfokú ítélet kihirdetése után vonja vissza, annak már nincsen semmiféle jogi hatálya, vagyis a bűnvádi eljárás tovább folyik és a sértettnek sem kell semmiféle költséget megtérítenie.

A magánindítvány visszavonását előszóval, vagy írásban lehet eszközölni, de annak mindig kifejezetten kell történnie. „Hallgatolagos” visszavonást a törvény nem ismer, minél fogva például a sértettnek a tárgyaláson vagy idézésre való meg nem jelenését a magánindítvány visszavonásának tekinteni nem lehet. (Kivétel a fő- és pótmagánvád esete, mi ter mészetes is, mert ily esetben a vádat a fő- vagy pótmagánvádó képviseli, nem a kir. ügyész.)

Vannak büncselekmények, amelyeknél a már előterjesztett magánindítványt nem lehet visszavonni. Erre a körülményre a sértettet a magánindítvány aláírásán alkalmával figyelmeztetni kell. Ilyenekül csak azokat a büncselekményeket szabad tekinteni, amelyeknél ezt a törvény kifejezetten

kimondja. Ilyenek pl. az orószakos nemi közösülés (Btk. 232. §), szemérem elleni orószak (Btk. 233. §), megfertőzés (Btk. 236. §), továbbá a Btk. 322. §-ában említett fenntartással a gyermekrablás (Btk. 317. §) és a leányszéktetés (Btk. 320. §).

Lehet az eset olyan, hogy a bűncselekmény elkövetésében többben vettek részt és mindenik ellem csak magánindítványra indítható meg az eljárás. Erre az esetre az a szabály érvényes, hogy a „magánindítvány oszthatatlan”. Ez alatt azt kell érteni, hogy a közreműködött tettesek egyike ellon előterjesztett magánindítványt olyannak kell tekinteni, mintha valamennyi többi közreműködő ellen is megtették volna, ha pedig a magánindítványt csak az egyik közreműködőre nézve vonják is vissza, azt olyannak kell tekinteni, mintha valamennyivel szemben visszavonták volna. Például: Kerekes Sándornak az asztaltűkjából elloptak kétszázhusz pengőt. A lopást három cselédje, Asztalos István, Kovács János és Szabó Imre követték el. A bűnvádi eljárást mindenikük ellen csak a gazda magánindítványára lehet megindítani. A gazda azonban Asztalos Istvánt és Kovács Jánost kímélni akarja, Szabó Imrét azonban haragszik és ezért eskü elleno tesz magánindítványt. A nyomozást a Szabó Imre ellen megtett magánindítvány alapján a másik két cseléd ellen is meg kell indítani. Ha pedig a sértett mind a három cselédje ellon megtette a magánindítványt, de később kijelenti, hogy azt Szabó Imrével szemben visszavonja, a másik kettővel szembe azonban nem, az eljárást nemcsak Szabó Imrével, hanem a másik két gyanúsítottal szemben is meg kell szüntetni. Az igazsággal ellekeznék ugyanis, ha ilyen esetben a sértett fél a gyanúsítottak között, akik egyformán bűnösök, szabadon választhatna arra nézve, hogy az egyiket bosszút álljon, a másikkal szemben pedig elnézést gyakoroljon.

Az eset lehet olyan is, hogy több közreműködő közül melyek ellen csak magánindítványra, a többiek ellen azonban hivatalból indítható meg a bűnvádi eljárás. Önként érteendő, hogy ilyen esetben a magánindítványnak azok irányában való visszavonása, akiknek a cselekményét csak magánindítványra lehet üldözni, semmi kihatással nincsen azokra, akiket hivatalból kell üldözni, az utóbbiak ellen tehát a magánindítvány visszavonása esetén is tovább kell folytatni a nyomozást. Például: az előbbi példában említett Kerekes Sándort Kovács János nevű cselédje egy Hosszú Miklós nevű társával együtt lopja meg. Hosszú Miklós azonban nem cselédje Kerekének, hanem teljesen idegen személy. Az utóbbi, vagyis Hosszú Miklós ellen a nyomozást akkor is be fogjuk vezetni, ha a sértett a cselédje ellen nem tett is magánindítványt, illetve ha a megtett magánindítványát később visszavonja is.

Ugyanez az elv érvényesül akkor is, ha egy és ugyanaz a gyanúsított hivatalból üldözendő és csak magánindítványra üldözhető bűncselekmények halmazát követi el. Ilyen esetben ugyanis a nyomozást a hivatalból üldözendő bűncselekmények miatt akkor is meg kell indítani és le kell folytatni, ha a csak magánindítványra üldözhető bűncselekményekre nézve a sértett fél nem tett magánindítványt, illetve ha azt visszavonta is. Például: Kovács János cseléd meglopja a gazdáját és hogy a lopást leplezze, felgyújtotta a házát is. Ha a gazda nem kívánja a cseléd megbüntetését, ennek folytán a lopás miatt nem indítunk ugyan eljárást a cseléd ellen, de a gyújtogatás miatt hivatalból eljárunk ellene, mert az nem magánindítványra, hanem hivatalból üldözendő.

A csendőrség előtt tett magánindítványt csak akkor érvényes, ha azt a Szt. 11. melléklete szerinti úrlapon terjesztették elő. Erre az úrlapra azért van szükség, mert a csendőrség nem vezet fel jogszövegyvet, viszont a magánindítványnak hitelesnek kell lennie.

A Szt. 399. pont 3. bekezdése azt rendeli agyan, hogyha a sértett a feljelentést írásban tette meg, külön nyilatkozatot felosleges kiállítani, a csendőrség azonban ennek dacára jól teszi, ha a nyilatkozatot írásbeli feljelentés kézhezvételé cse tén is kiállítja és a sértettel aláírta, mert a feljelentés szövege rendszerint nem teljesen világos, és sokszor kétség támadhat, hogy abban a sértett csak az eljárás megindítását, vagy pedig a gyanúsított megbüntetését is kérte-e.

Végül meg kell említenünk azt a törvényes tilalmat, hogy a magánindítvány előterjesztése előtt nyomozást végezni nem szabad. Azt is tudniuk kell azonban, hogy minden arra illetékes hatóságnak hivatalból kötelessége megvizsgálni, hogy a feljelentett cselekmény magánindítványra, vagy hivatalból üldözendő-e. E kérdés eldöntése végett igen sokszor szükség van, a lelkiismeretes csendőr szemében, nyomozásra akkor is, ha a feljelentett cselekmény első tekintetre magánindítványú jellegű.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Pénzhamisítási eset nyomozása.

írt: BODA ISTVÁN tiszthelyettes.

(Nyomozták: ORBAN ISTVÁN alhadnagy, szakaszcsofőr, BAGI JÓZSEF és ILLYÉS JÁNOS tiszthelyettesek, TAKÁCS MIHÁLY és SZALAI JÓZSEF őrmesterek a rákoscsabai őrsről, KARAP FERENC és BODA ISTVÁN tiszthelyettesek az 1. nyomozó alosztálytól.)

1933 március 18-án a rákoscsabai őrs a budapesti 1. nyomozó alosztálynak telefonon bejelentette, hogy előző napon Rákoscsabán egy Kerekes Bálint* nevű egyén öngyilkossági szándékkal megmérgezte magát s anélkül, hogy kikérdezhető lett volna, meghalt. Ugyanakkor azt is jelentette, hogy a néhai társaságában volt egy nő is, aki szintén megmérgezte magát, de életben maradt.

Megállapítás szerint mindketten csehszlovák állampolgárok voltak s Rákoscsabán senki sem ismerte őket. Az a gyanu merült fel, hogy az öngyilkosság és öngyilkossági kísérlet bűncselekménnyel állhat összefüggésben.

Az életben maradt nő kikérdezése alkalmával a feltett kérdésekre nem adott választ, csupán annyit mondott, hogy az elhalt néhai Kerekes Bálint volt, mivel ő vadházasságban élt. Közölte személyadatait is. Az öngyilkosság indító okait azonban elhallgatta.

A személyi akatok birtokában Kerekest az Országos Büntügyi Nyilvántartó Hivatalnál prioráltattuk. Így tudtuk meg, hogy Kerekes Bálintot 1928. évben a budapesti kir. törvényszék 2 évi fegyházra ítélte pénzhamisítással.

Ezután ismét kérdéseket intéztünk az életben maradt nőhöz, ki mikor a pénzhamisításról kezdtünk érdeklődni, láthatóan meglepődött s ezután már egyet-mást elmondott.

Előadta, hogy 1932. évben a Szent István-napi ünnepélyre jöttek Magyarországra, útlevél és egyéb határátlépő okmányok nélkül. Azóta különböző helyeken laktak, anélkül, hogy valahol be lettek volna jelentve.

Ő, özv. Ceidler Lászlóné, az elhalttal két évvel ezelőtt ismerkedett meg cseh megszállott területen. Egy Varju György nevű budapesti lakos levélbeli hívására jöttek Budapestre. Hogy férje hol ismerkedett meg Varjuval, nem tudja, de az teljesen Varju befolyása alá került.

Varju azért hívta őket Budapestre, hogy ők pénzt hamisítsanak.

A pénzhamisításról magáról azonban semmit sem tudott mondani.

A személymotaos során egy táviratot találtunk nála, mely özv. Töpler Jánosné péceli lakosnak volt címezve, a távirat szövege a következő volt: „Bendi azonnal gyere haza, apa nagyon beteg. János.” Az volt a feltevésünk, hogy ez az ártatlannak látszó távirat a bűncselekménnyel

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

A pénzhamisításnál használt eszközök és vegyszerek.

állhat összefüggésben és valószínűleg valamelyik büntfűsük figyelmeztetni akarta ezzel Kerekeséket. A cím mögött Kerekesék lakását gyanítottuk, ezért a kérdéses házban azonnal házkutatást tartottunk, hol a fenti képen látható pénzhamisító készülék és felszerelés került napfényre.

A bűnjелеk előkerülése után a nőnek megoldódott a nyelve. Előadta, hogy Magyarországra érkezésük után először is Varju lakására mentek. Férje Varjuval kiment Budapesten a Teleki-térre, hol közösen egy „stancoló gépet” vásároltak. Ezt taxival Varju Sasnalmon lévő lakására vitették, hol megkezdték az előkészületeket a pénzhamisításhoz.

Férje, ki kiváló műszerész volt, elkészítette az egypengős mintát, azonban nem dolgozhattak, mert a stancológép ferdén nyomta a pengőket. Erre elhatározták, hogy öntés útján fognak kísérletezni. Kerekes elkészítette az egypengős és 50 filléres gipszmintáit s megkezdődött a munka.

Varju felesége időközben megsejtette, hogy mit művelnek és azonnal elküldte őket a lakásból. Ekkor Sasnalmon Kónya Irén lakásába költöztek, ki kész örömmel adott nekik lakást, sőt a siker reményében pénzelte is a vállalkozást. Öntés útján kb. 100 db egypengőst és 50 fillérest állítottak elő. A pénz forgalombahozását Kerekes nem merte személyesen végrehajtani, mert rajtavessztés esetén attól tartott, hogy az ő személyén keresztül üzelmek teljeseen leleplezhetők. Ezért Pápai Lajos sasnalmi lakost megnyerte forgalombahozónak.

A forgalombahozás sikerült. Pápai egy alkalommal

Budapesten Dénes József mészárosnál élelmiszert vásárolt és hamis pénzzel fizetett. Dénes nem ismerte fel a hamisítványt, mire Pápai szándékosan felhívta rá a figyelmet s mosolyogva mondotta, hogy a hamisítvány milyen tökéletes. Dénes megkérdezte, hogy hol szerezte? Mire Pápai kijelentette, hogy szerez neki is, ha kell. Dénes hajlandónak mutatkozott üzletet kötni, mire Pápai kiszólt az üzlet előtt várakozó Kerekesnek. Ezután megegyeztek abban, hogy 35%-os részesedés mellett Dénes fogja a pénzt kiadni.

Dénest nagyon izgatta a pénzhamisítás és nagy reményeket fűzött hozzá, Kerekesnek pesterzsébeti lakásán adott helyet, hogy ott zavartalanul dolgozhasson. A pénzhamisító felszerelést saját fogatán szállítottu Sasnalmonról Pesterzsébetre. Mivel Kónya Irén, a sasnalmi lakásadónő attól félt, hogy hefektetett pénzét elveszti, ha Kerekes ott hagyja, ezért Kerekest a gipszminták és a fűrésztészhez szükséges cölvegyület visszatartásával akarta megakadályozni, Kerekes mindezek dacára Pesterzsébetre költözött.

Új stancológépet vásárolt és ezúttal nagyobb sikere volt, mert a gép teljesen hibátlanul 1 pengőket nyomott.

Alikor vagy 30 darab már készen volt, Dénes kiment a esepeli piacra s ott négy db hamispengőst kiadott, de a negyedikén rajtavessztett. Dénes sohasem tartott magánál egy-két darabnál több hamispénzt, nehogy rajtavessztés esetén többet találjonak nála. Kerekes, ki a piacon állandóan szemmel tartotta Dénest, észrevette, hogy azt rendőr kíséri, erre azonnal hasznalatát s közölte Dénesnével, hogy férjét elfogták. Dénesné az egész felszerelést azonnal koszára rakatta és Kerekesékkal együtt Pécelre, öv. Töpler-

néhez küldötte őket, azzal, hogy ott jó helyen lesznek. Alig, hogy a kocsis Dénesék udvarából kifordult, a pest-erzsébeti detektívek már is megjelentek, hogy házkutatást tartsanak, azonban semmi bizonyító bűnjelet nem találtak. Dénest mindezek dacára átadták az ügyészségnek.

Dénésné nagyon félt, hogy a detektívek Kerekes szökését észrevették, ezért azonnal táviratot küldött utána Pécehre, hogy „Bandi gyere haza, apa nagyon beteg”, ami az előzetes megbeszélés szerint azt jelentette, hogy „menekülj, mert a nyomodban vannak.” A figyelmeztetés hatása alatt Kerekesék március 17-én átmentek Rákoscabárá, hogy megfelelő lakás után nézzenek. Ott Kerekes a Kovács-féle vendéglőben egy fiatalembernél magánosan álló ház iránt érdeklődött és egyben sejtetni engedte, hogy miért van a lakásra szüksége. A fiatalember gyanút fogott és az őrsöt értesítette. Kerekes is megértette azonban, hogy most nem jó helyen tapogatózik ezért nyomban elhagyta a vendéglőt. A fiatalember gyanúját a közelben volt községi közegekkel is közölte, kik Kerekest mielőtt az Rákoscabáról eltávozhatott volna, körülfogták és igazolásra szólították fel. Midőn Kerekes látta, hogy nem menekülhet (a községi embereket detektíveknek vélte), bevette a nála volt és már előre elkészített cyánadagot.

Az igazolataskor Kerekes már nem tudott válaszolni. A nő először nem adott választ, majd csak annyit mondott, hogy: Kerekes. Itt emlitem meg, mint érdekességet azt, hogy Magyarországon való tartózkodásuk ideje alatt állandóan a Komlós nevet használták, de meglepetésükben és ijedtségükben a valódi nevüket mondták meg. Kerekes ezután rövidesen kiszervezett. A nő szintén vett be mérget, de semmi baja sem lett. Három dl. szódavizet ivott, ami állítólag hatástalanná tette a mérget, ezenkívül azonnali orvosi segítségben is részesült.

A nyomozás során a képen jól kivehető bűnjeleket vettük őrizetbe. A kép jobb sarkában látható a körülbelül 60 kg súlyú stancológép (prés, sajtológép). A gép mellett látható üveg szilárd halmazállapotú cyánt, a többi üvegek cyánoldatot tartalmaznak. A kép jobb oldalán a legszélső üveg előtt két gömbölyű fémrudacska látható, ezeken vannak a pengők két oldalának mintái (negatívjai). A gépnek nekitámasztva egy fémlap látható. Ebből a fémlapból a kép bal oldalán látható módon pengő nagyságú lapokat vágtak ki (l. a kilyukasztott fémlapot). A kivágott fémlapok balról az első üveg előtt az asztalon láthatók.

Mikor már elegendő fémlapot vágtak ki, kivették a gépből a lyukasztót és behelyezték a pénz negatívjaival ellátott, már említett két fémrudat és a két fémrúd közé tett pengő nagyságú fémlapokból erős sajtolás útján állították elő a hamispengőket.

Az így elkészített pengőket azután cyánvegyületben fűrésztözték és ily módon annak ezüstszint „kölesznözték.” Ezt a kifejezést azért használtam, mert az így ezüstözött fém hamarosan elveszti ezüst színét. A pengő szelvényítését azonban nem tudták elkészíteni. A hamisítványok egyébként megtévesztésre igen alkalmasak voltak.

Ezenkívül öntés útján is kísérleteztek hamis pengők és 50 filléresek előállításával. A képen a 6 db gipsznegatív (minta) jól látható. A hamisítandó érem mindkét oldalát külön-külön lemintázták s a mintákat összeillesztették, azután egy keskeny csatornán át olvasztott fémkompozíciót öntöttek az üregbe és azt a kép bal oldalán látható kis kézi fújtatóval hűtötték. Végül megjegyzem, hogy az őrizetbe vett „stancológép” nem speciálisan pénzhamisításra készült készülék. Ilyeneket a nehéz iparban egyéb célokra használnak és azt mint megfelelő eszközt

csupán a pénzhamisító állította bűnös üzemének szolgálatába.

Ennél az esetben a nyomozást a tettesek egyikének öngyilkossága mód felett megkönnyítette, úgy, hogy azt nem annyira a nyomozásból levonható tanulságok miatt közöljük, hanem inkább azért, hogy a pénzhamisítás elkövetésének jellegzetes sajátosságaira példát hozzunk. A pénzhamisítást — egyes egyszerű, kezdetleges esetektől eltekintve — majdnem mindig bünszövetkezet követi el. Ennél az esetben is megtaláljuk a vagyonos, de kapzsi finanszírozók, a tervező, a tulajdonképeni hamisító és a forgalombahozó jellegzetes alakjait. A hamisító rendszerint sohasem hozza saját maga forgalomba készítményeit. Ez érthető. A forgalombahozó áll az előtérben, könnyen rajta veszthet. Ha tehát a forgalombahozó nem azonos a hamisítóval, még mindig megvan a remény arra, hogy a nyomozás nem jut el a hamisító személyéhez és így az üzemelt tovább folytathatja. Másik szakmabeli fogás az, hogy a forgalombahozó sohasem tart magánál nagyobb mennyiségű hamispénzt. Ily módon tettenérés esetén jóhiszeműségre hivatkozhatik. Mindezekből az a tanulság, hogy a pénzhamisítás nyomozásánál nem szabad ajtóstól a házba törni. Legtöbb esetben célszerű a forgalombahozó jóhiszeműséggel való védekezését látszólag elfogadni — s azután őt megfigyelni. Ez a figyelés rendszerint elvezet a hamisító személyéig.

Ennél a nyomozásnál a látszólag ártatlan távirat figyelemreméltatása, az abból levont helyes következtetés és a villámgyorsan megtartott házkutatás hozták meg az eredményt.

A leírt esettel kapcsolatban rámutathatunk az idegenellenőrzés fontosságára is. A pénzhamisító házaspár kb. másfél évig tartózkodott Magyarországon különböző helyeken bejelentés nélkül. Ez alatt az idő alatt nyugodtan hamisították a pénzt. Helyesen kezelt megelőző szolgálat mellett ilyesminek nem szabad előfordulni.

Rablás és lopás kiderítése.

Írta: KELEMEN ANTAL (színhelyettes (Békés).

Fehér* Imre, kisgazda, békési lakos, 1933. január 16-án a reggeli órákban a békési őrsön jelentette, hogy elmúlt éjjelen kulccsal bezárt magtárjának és istállójának ajtaját ismeretlen tettes vagy tettesek betörték. A magtárból nem vittek el semmit. Az istállóból több darab zsákot és 6 darab kacsát, nyitott tyúkjából pedig 4 darab tyúkot és 1 darab kakast loptak el.

Fehér megemlítette még, hogy értesülése szerint egyik közelében levő gazdálkodót a tettenért tolvaj előző este annyira megverte, hogy az az elszervezett sérülései miatt nem tud a laktanyába bejönni, feljelentést tenni.

A nyomozásra azonnal járőrt vezényeltem ki, melynek tagjai rajtam kívül Mihályecz Ferenc, Bódi Ferenc törzserőrmesterek és Szél Miklós őrmester voltak.

A járőr két községi rendőrt, mint bizalmi egyént, maga mellé véve, a sértett lakására sietett, ott helyszíni szemlét tartott, melynek során a következő nyomokat, bűnjeleket és elváltozásokat találta:

A kis kapu kilincsén, oszlopán és tetején lábhejtől visszamaradt sárdarabok. A magtár és istálló ajtaján szűrésnyomok, ajtók betörve. A nagy kapu lakatja a földön széttörve fekszik. Az udvaron, a kis kapuhoz 2 lépé-

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

nyire, a földön egy darab bíránybőr sapka (kucma), 2 darab ásó nyéllel együtt, teljesen összetörve, az istálló előtt a földön hever. Ezekből az adatokból a járór azt következtette, hogy a tettes a kis kapun mászott be és a lakat leverése után a nagy kapun át távozott. A magtár és istálló ajtaját pedig a két ásó segítségével törte be.

A helyszínen talált sapka és ásó némi reményt nyújtottak arra, hogy segítségével a tettes kilétét sikerülni fog megállapítani, — feltéve azt, hogy azok a tettes tulajdonát képezik. A remény nem sokáig tartott, legalább is az ásókra vonatkozólag, mert sértett kikérdezése folytán kijelentette, hogy azok az ő tulajdonát képezik, a sapka ellenben nem, azt valószínűleg az ismeretlen tettes hagyhatta vissza. A sapkát a járór több egyénnek, közülük két kerti csősznek is megmutatta. Kiket azzal bízott meg, hogy tulajdonosát bizalmasan kutassák fel. A sapkát azonban egyelőre senki sem ismerte fel. A járór ezután Buzás László gazdálkodó lakására sietett, miután időközben megtudta, hogy a tettenért tolvaj előző este őt verte meg.

Buzás László elmondotta a járórnek, hogy január 15-én 19—20 óra tájban kutyaugatásra lett figyelmes, mire kiment a folyosóra s látta, hogy a kert kapuja nyitva van s kutya ott ugat. A kertkaput a kora esti órákban bezárta volt, ezért rosszant sejtve, a kert felé indult. Amikor a kapun kilépett, egy ismeretlen férfi valamilyen szilárd tárggyal úgy fejbeütötte, hogy két-három másodpercig eszméletét veszítette. Amikor magához tért, támadója tovább ültelgette és azt kiabálta, hogy „agyonültek, vén kutya, de a kövér sortés termékeit mégis elvisszem!” Buzás segítségért kiabált, mire öreg felesége odasietett. A támadót ketten megfogták és dulakodni kezdtek. Dulakodás közben a támadó Buzást megragadta s ennek következtében mindketten az egy és fél méter mély trágyagödörbe zuhanának s a dulakodást ott folytaták. Buzásné öreg létére nem vészette el lélekfelenlétét, felkapott egy kezeglyében volt botot s támadójukat azzal ültelgette. Az ismeretlen tettes erre a gödörből kímászott és elfutott.

A járór itt is megjutotta a helyszíni szemlét. Ennek folyamán a dulakodás nyomait úgy a gödörben, mint annak környékén megállapította. A helyszínen a járór egy acélból készült kampós fokost talált, melynek tölgyszíjnyele 3 darabba volt törve. Ezzel sújtotta gyanúsított sértettét többször fejbe. A fokokba „R. J.” monogrammmal volt bevéste.

A távolabbi helyszín átkutatásánál egy búzaszalma-kazal tövében házilag szőtt zsákokra hulkant. A zsákok sértett nem ismerte, így feltételezhető volt, hogy azt a tettes hagyta ott. Buzás a tettest nem ismerte.

Buzás előadta még, hogy az eset előtt néhány nappal a kövér sertést vágott le, melynek hústermékei az udvaron voltak elhelyezve, gyanúsított azt akarta ellopní.

Az előző helyszínnél talált sapkát a járór felmutatta Buzásnak is, ki a leghatározottabban kijelentette, hogy az az ő tulajdona. Elmondta, hogy támadója dulakodás közben az ő fejéről lekapta a sapkát, azt a saját fejére tette és úgy menekült el.

Most már a sapkával kapcsolatos fellevezésünk is megdőlt.

Nagy reményeket fűztünk azonban a fokokhoz, mert feltételeztük, hogy a belevésett monogrammmal a tettes nevének kezdőbetűit jelenti. A helyszínen talált zsák közelebbi szemügyre vételénél kitélt, hogy az tintírónnal írt „I. M. R.” betűkkel van megjelölve. A zsáktól a tettes kilétének kiderítése szempontjából nem sokat vártunk, mert nem tudtuk, hogy a betűk mit jelenthetnek.

Miután a fokokban „R. J.” monogrammmal volt, jegyzéket készítettünk az összes elképzelhető ilyen kezdőbetűjű nevekről: így például: Rotyis Imre, Rotyis Iván, Rotyis István, Rostás István, Répás Imre, stb. A nyomozást azután ezekben az irányokban megindítottunk. Ezenkívül a fokost többszáz embernek, közülük gyermekeknek is felmutattuk. A nyomozás persze lassan és nehezen ment, miután Békés községnek 30.000 lakosa van és igen sok család neve kezdődik „R” betűvel. A fokok a járór legalaposabb nyomozása dacára sem hozott eredményt.

A helyszínen talált zsákon kívül most már más kiindulópontunk nem volt. A járór a zsákokat számos különböző rendű és rangú embernek megmutatta és véleményét kért tőlük arra nézve, hogy a zsákon látható jelzés mit jelenthet. Végigjárta a járór a zsákkal az összes malomokat, de ezen az úton sem sikerült a rejtelmes betűkre magyarázatot találni. Látna, hogy magunkra vagyunk utalva hozzákezdünk a zsákfelirat megfejtéséhez. A betűkből különböző szócsoportokat állítottunk össze: Pl.: I. Békési Magyar Rozs; I. Bánkúti Magyar Rozs; I. Bihar Malom Részvénytársaság és így tovább. Mindezeknek utánajártunk, de egyik sem vált be. Tovább próbálkoztunk. Sok fáradság és türelem mellett végre rájöttünk, hogy a rejtelmes betűk jelentősége legnagyobb valószínűség szerint a következő lehet:

I. Búza; Munkás Rész. Ehhez az eredményhez úgy jutottunk, hogy a malomiparra vonatkozó fellevezésünk megdőlte után arra gondoltunk, hogy a zsákon látható betűk valamely — a cséplésnél használatos — jelzésnek felelhetnek meg. A járór fellevezése most már az volt, hogy a zsák cséplőgépmunkás tulajdona lehet. Miután azonban Békésen több, mint 10.000 földműves és 120 cséplőgép van, a zsák tulajdonosának felkutatása meglehetősen nehéz feladatul jelentett.

A járórnek első útja az ipartestületbe vezetett, hol megtudta, hogy kiknek van cséplőgépjük. Ezután ezeket sorra vette. Miklón a 17. cséplőgép tulajdonosát kikérdezte, az oda nyilatkozott, hogy az ő gépjeinél a munkavállalkozó írt valamit a munkások zsákjára, de hogy mit, arra már nem emlékszik. A járór most már a munkavállalkozót kereste fel és felmutatta neki a zsákokat. A munkavezető elmondotta, hogy ő írt minden munkás zsákjára hasonló számot és betűket, de, hogy a kérdéses zsákon levő számot és betűket ő írta-e, azt nem állítja. A járór a vállalkozó zsákjait megvizsgálta és az azokon volt számokat és betűket a kérdéses zsákon levő azón és betűkkel azonosannak találta, mire a munkások névsorát megszerelte. Ezután sorra vette a munkásokat, így jutott el Szalai Sándor békési lakos lakására, ki előző évben a kérdéses cséplőgéppel dolgozott, Szalai nem volt otthon. Felesége és gyermekei

Románia 1931 január 1-től 1931 november 1-ig, tehát tíz hónap alatt 22.000 automatikus puskát, 45 vagón kúlféle lövedéket és 42 repülőelhárító ágyút kapott. Csehszlovákiától és 20 repülőgépelhárító géppuskát Franciaországtól, meggyrészt osztrák területen át. 1931 november 1-e után, tehát azután, hogy Franciaország és Románia is innepélyes fogadalmat tettek a fegyverkereset szüneteltetésére, Franciaország több 105 milliméteres ágyút, Anglia több tankot, Lengyelország tízenöt vadászrepülőgépet és 70 db. 30 milliméteres gyalogsági ágyút, a cseh Skoda-gyár pedig több, mint 140 vagón tüzérségi lövedéket szállított Romániának. Többek pedig elvárnák, hogy még tisztríjlik is a gyalázatot, amitők békeszerződésnek neveznek.

a bűncselekményről mit sem akartak tudni, mikor azonban a járőr Szalai né távollétében a fokost a család legkisebb tagjának felmutatta, a gyermek örömmel jelentette ki, hogy a fokos az apjéé. Járőr erre alapos házkutatást tartott, melynek során megtalálta az 5 darab kacsát, 4 darab tyúkot levágva és 1 kakasfejet, a zsákokat és még előző lopásokból származó különböző sertéstermékeket. Szalai né megtört és elmondta, hogy férje több ízben lopott különböző háziállatokat és hústermékeket. Az utóbbi lopás elkövetése után férjének a lopott kakast megfőzte és az azzal kiment az erdőbe fát irtani.

Szalai Sándor után lovas járőr ment ki az erdőbe, ott őrizetbe vette és a község házához kísérté. Megkezdődött a kikérdezés. Szalai a bűncselekményről mit sem akart tudni. Tagadtott. A járőr orvossal megvizsgáltatta, ki megálapította, hogy Szalai fején és hátán több kisebb sérülés volt, amelyek tompa tárgytól (bot) eredtek. Ezen sérüléseket Buzás né ejtette rajta. A járőr Szalai né ismét kikérdezte, elébe tárta a bizonyítékokat, ki most már nem tagadtott tovább és úgy a rablást, mint a betöréses lopást beismerte. A zsákról és fokosról elismerte, hogy azok az ő tulajdonát képezik. Beismerte azt is, hogy dulakodás során Buzás fejéről a sapkát lekapta és azt magával vitte. A fokost még évekkel ezelőtt találta a Körös hullámterén, a monogram azért nem egyezett az ő nevének kezdőbetűivel. A zsákjára a jelzést cséplésnél a munkavezető alkalmazta. A zsákot a szalmakazal tövébe azért tette le, mert először Buzás kutyájával akart végezni, mely nagyon ugatott. Menekülése alkalmával azután megfélemedezett a zsákról.

A jelenleg elkövetett bűncselekményeken kívül Szalai még 13 lopást ismert be, melyek elkövetését a járőrnek sikerült is rábizonyítani.

A járőr Szalai né nyomozás befejezése és a bűnfelelősség biztosítása után elfogta és január 19-én a gyulai kir. ügyészségnek átadta, feleségét, mint bűnrészeszt ugyanoda feljelentette.

A leírt nyomozás sok érdekes tanulságot nyújt. Az alapos helyszíni szemle majdnem mindig szolgáltat olyan adatokat, melyekből a tettes kiletésre következtetni lehet. Ilyenek elsősorban a tettes által visszahagyott tárgyak, ennél az esetről: a sapka, a fokos és a zsák. A helyszínen talált tárgyakból azonban nem szabad minden további nélkül következtetéseket levonni s főleg nem szabad csupán egy irányban következtetni. Az ilyen tárgyaknál elsősorban azt kell tisztázni, hogy azokat tényleg a tettes hagyta-e hátra. Ekkor még mindig kétséges, hogy azok tényleg az ő tulajdonát képezik-e. Jelen esetről azt sikerült megálapítani, hogy a tárgyakat tényleg a tettes hagyta a helyszínen. A sapkáról azonban hamar kiderült, hogy az nem a tettesé volt s így ez a kiletésre nem adhatott támpontot. A fokosba bevésést betűkből jogos volt az a következtetés, hogy azok egy név kezdőbetűit jelentik (monogram). Azt azonban, hogy ezek a betűk a tettes nevének kezdőbetűivel azonosak, csak feltételezni szabad. Hisz a tettes a fokost lophatta, kaphatta, találhatta is. Itt is így volt. Az azért mindenesetre helyes volt, hogy a járőr az első feltevésből kiindulva próbált eredményt elérni. Ilyenkor csupán az a fontos, hogy a nyomozás sorsát ne csak erre az egyetlen kártyára tegyük fel, mert a feltevés mindig csak lehetőség és nem bizonyosság. A zsák az adatvizsgálat mikénti végrehajtására szolgáltat példát. Minden adatot kétféleképpen kell megvizsgálni. Jól meg kell nézni. Ezzel fedezte fel a járőr a zsákon a betűket. Ezután gondolkodni kell a látottak

felett. Mit jelent az, amit láttam, megfigyeltem, mire és hogyan használhatom ezt a nyomozás érdekében? Ez a szellemi bűnelvizsgálat, mely jelen esetben a rejtélyes betűk értelmének megfejtését eredményezte és ezáltal kiinduló pontot nyújtott a nyomozás sikeres befejezéséhez.

A leírt nyomozás tervszerűség, leleményesség, szakszerűség és fáradságot nem ismerő kitartás szempontjából dicséretes munka volt.

Csendőrgolyó.

A csendőr lövésre kész puskával állt egy sötét ház előtt, melyben rablók bújtak meg s kevéssel később belelőtt a támadó-menekülő rablóba. Leegyszerűsítve a tényleget, az történt, hogy a csendőr megbízatásához, esküjéhez híven a közbiztonság és az igazság érdekében fegyverét használta.

De túl ezen a materiális helyzetképen, pszichológiai szempontból boncolva az ügyet, valami más is történt. Az újjának annál az egyetlen mozdulatánál, amely megáraztatta a billentyűt, valami mélyebb hűrok is megrezdültek. Mert:

Két ember állt szembe egymással. Két, mentalitás szempontjából merőben különböző ember, két egymás előtt teljesen ismeretlen élő az ezerhatszázmillió közül, valami fatális végső számadásra. Egyik a bűn, a társadalomszemét inkarnációja, másik az igazság, az örök emberi jogok és biztonság egyszerű létélményese. Groteszk hasonlattal élve: a bűn és büntetés két megsemmisült kinyilatkoztatója. Nem a bűn és bűnhődés, nem raszkolnyikov szembeállítás, hanem egyszerűen a bűn és büntetése. A sors úgy hozta, hogy szembekerültek egymással és ezt a szembekerülést csak az egyik karta, az igazság katonája. A bűn sokaság akar szembekerülni.

A bűn embere, a betörő, a gyilkos, lerágja magát az egyenesről s ebben a percben szembekerül az igazsággal. Ösztönös, megfizetofelcsú félelemmel, an orral fordul el mindentől, ami jó, ami az isteni rendelés lelkel hordozza magában. Megbújik a sötétben, kipusztul lelkéből a tulajdonjog szentsége, állati hazugsággal veti magát a másra, a más életére. És ez az ember, ez az emberbőrből kivetkőzött, megtestesült bűn betör, gyilkol, csak azért, hogy a maga nyomorult életén át tovább mentse a bűnt, ami belefészkelte magát.

És ebben a percben szembeállítja a sors a büntető igazság emberével. De nem áll meg, nem hajt fejet, nem törik meg lélekben, nem ereszti le a bilincsbe betörő, gyilkos kezét, hogy itt vagyok, bűnös vagyok, bűnhődni akarok. Nem, ő futni, menekülni akar életében, embereken át, benne olyan mélyen ül a bűn s oly

csékély, vagy semmi az erkölcsi felelősségérzete, hogy futni akar, szabad szeretne maradni.

Am a csendőr parancsa megállítja.

*

A csendőr ember.

Ember, akiben tisztán él az igazságérzet, aki ránevelődött az élet, a magán- és köztulajdon védelmére.

A csendőr látott apróságokat anyák karján, látott tipegő cseppsegeket futkosni esellenül, látott érett teljesedni életeteket, szóval ismeri az élet, az ember értékét, amit az a másik akkor nem tudott először, amikor a maga életét odadobta a bűnnek, másodszor, amikor eléállt vele mások életének, javainak. A csendőr ösztönösen, mélyen érzi, hogy hosszú esztendőök biológiai fejlődésének nagyszerű eredményét zárta le golyója, hogy ezzel végleg eltűnt valaki, de az a valaki büntetésre érett, gyáva ember volt.

Valami szédítően mély, lelektani momentum ez. Tenni, intézkedni a jóért, az igazságért, pusztítani a bűnt, a rosszat s ha ezt egy élet kioltása árán sikerül is csak elérni; tisztán állni az önlelkiismeret elé: nem tehettem mást, az igazság katonája vagyok, tisztán állok önmagam és a világ előtt. Tisztán állok önmagam előtt, mert a dacos, gyáva bűnt terítettem le, nem az embert, nem egy embert, hanem a bűnt, a rosszat, ami benne volt, ami ezeken kívül összerakta őt, az csak egyszerűen hús, vér volt, ebből az életből hiányzott az, ami értékes életté teszi a mozgó, lélegző alkotmányt: a lélek. Ez az ember a társadalom szempontjából nem ember volt, hanem bűn s a bűn irtása pedig fontos, hogy a társadalom létezhesse.

Ormos Gerő.

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje	— — — — — 15.— P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségében	— — — — — 17.—
Khaki kamgarn, szintartó, tiszta gyapju	— — — — — 18.—
Ugyanaz extra finomban	— — — — — 22.— 25.—
Csendőrkalap, toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raklárón, tollforrázókkal együtt	7.60

a 41 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER

EGYENRUHÁZATI INTÉZETÉBEN

Budapest, VIII., Utross tér 9, a Keleti p. u. érk. oldalán
Telefonszám: József 321-78

Egyenruhák külön mérték után 3-6 havi biele.
Egyenruhaszabom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakkereszt vezetésem mellett működik.

A budapesti csendőrtisztai társalgó rendkívüli közgyűlése. A budapesti csendőrtisztai társalgó március 31-én a díszelnök helyettesének, *Alkay József* ezredesnek elnöklése mellett rendkívüli közgyűlést tartott. A közgyűlés az alapszabályok egyes paragrafusait módosította. Gondnokul egyhangúlag vitéz *Seeber József* századost választotta meg. *Camerle Raymond* százados könyvtárnok és vitéz *Ásvány Mihály* g. százados pénztárnok előbbi megválasztását pedig változatlanul fenntartotta. A közgyűlés elfogadta azt az indítványt, mely a gondnok és a könyvtárnok mellé egy-egy helyettes választását javasolta és gondnokhelyettesnek *Takács József* hadnagyot, könyvtárnokhelyettesnek pedig *Sipos Lajos* g. századost választotta meg. A vígalmibizottság tagjaként dr. *Szics István*, *Vadász István* őrnagy, *Mátray Ferenc*, *Zámboi Árpád*, vitéz *Bíró József* százados és *Ditró Zoltán* g. százados választottak.

Elhatározta a közgyűlés, hogy az 1933. naptári évben a társalgó egy hajókirándulást, a téli hónapokban pedig estélyi fog rendezni.

A laktanya udvarán levő tennispálya rendbehozatálára és karbantartására vonatkozó indítványt — a pálya nem kielégítő méreteire való tekintettel — nem fogadta el és elvileg a laktanyán kívül eső tennispálya bérlete mellett foglalt állást. A vonatkozó megállapításokkal és javaslat-tétellel *Camerle Raymond* századost bízta meg, a választmány pedig a javaslatnak megfelelő intézkedésre utasította.

Dicséretetek. A m. kir. csendőrség Felügyelője dicsőő okirattal látta el: A budapesti I. kerületben: *Csiby József* th-t, mert 1932 szeptember 19-én Pesthidegkúton elkövetett, országsszerte közfeltűnést keltett rablással párosult szándékos emberölés kísérletének kiderítésében fáradságtalan ügybuzgalommal, nagy körültekintéssel és kiváló eredménnyel működött, *Szabó József János* X. örm-t, mert 1932 szeptember 19-én Pesthidegkúton elkövetett, közfeltűnést keltő, rablással párosult szándékos emberölés kísérlete kiderítésében alapos, szak-szerű és körültekintő közreműködésével igen eredményesen vett részt. A székesfehérvári II. kerületben: *Varga József* alhdgyot, mert 30 évet meghaladó csendőrségi szolgálata alatt általában, de különösen szakasparancsnoki működése alatt szolgálati kötelemait igen nagy szorgalommal, odaadással és lelkesedéssel látta el, továbbá alárendeltjeit következetes és méltányos eljárása, valamint példás magatartása által mindenkor igen jó eredménnyel befolyásolta és nevelte; *Schmidt Pál*

Hegedű, haragató, harmonika,
RÁDIO, GRAMOFON
Almaom, a dicsőő hangszerek a
csenőrség tagjának ró z cire in
Arigyeke legyen küll a csendőrség
nek 40 év óta megbízható szubstón

Mogyoróssy Gyula

világ-űr hangszerkeser
Budapest, VIII., Rákóczi-út 71.

33 év óta a világban ismert eredeti szokol
THE CHAMPION

kerékpárokat

havi 20 P. részlete. Saját készítményű

LÁNG-kerékpár 2011-ét, — havi 18

penges futókerék, kábelvezérléssel a karbilámpával **Kerékpáraktrésze-**
ket a világon létező összes kerékpároknak a gyári árban, 30 % ár-
leszállítással, külső gumí 5.80, belső gumí 1.80, pedál párja 2.80, lánc
3.20 pengő. Magyar szávédő párja 1.50.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és guminyakkereskedés
Kelet-Európa legnagyobb, legregibb és legmegbízhatóbb kerékpár-
raktára. — Budapest, VIII., József-körút 41. — alapítva 1869 — A Jegy-
zék 1000 képpel ingyen!

Ha írógépet vásárol, javíttat, vagy
cserél, keressen fel bennünket!

REMINGTON

Írógép Részvénytársaság, Budapest,
VI. kerület, Andrássy-út 12. szám.

alhdgyot, mert 29 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonság szolgálatában nagy szorgalommal, kiváló szakértelemmel és buzgósággal igen eredményes tevékenységet fejtett ki; mint szakaszpáncsnok, példás magatartásával alárendelt őrsi legénységének hazafias és katonás szellemében való nevelése és fegyelmezése terén igen jó eredményt ért el; *Vámosi Dező* és *Bokor Domonkos* th.-eket azért, mert az előbbi 21 évet, az utóbbi 20 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban kiváló buzgalommal igen eredményesen működött, s mint őrsparancsnok, alárendeltjeinek helyes irányban való nevelése, oktatása és fegyelmezése terén igen hasznos tevékenységet fejtett ki; *Hrotkó István* tőrm.-t, mert 20 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt általában, de különösen mint járőrvetető, a mozgalmas felsőgallai őrsön a közbiztonsági szolgálat terén igen lankadatlan, buzgó és odaadó szorgalommal eredményes tevékenységet fejtett ki. A szegedi V. kerületi állományból: *Jánosi Pál* th.-t, mert hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt, mint őrsparancsnok, őrsének vezetése, alárendeltjeinek nevelése, igen előnyös befolyásolása és hazafias gondolkodása, mint segéd-munkás pedig szaktudása, példás magaviselete és az átlagon jóval felülemelkedő szorgalma és munkateljesítménye által igen jó eredményt ért el; *Kiss István* th.-t, mert 24 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt, de különösen az utóbbi időben, mint a mozgalmas tótkomlói őrs parancsnoka, a közbiztonsági szolgálatot igen eredményesen látta el és alárendeltjeire katonás, fegyelmezett magatartásával jó befolyást gyakorolt; *Horváth István* III. th.-t, mert hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén, különösen mint őrsparancsnok, nagy szorgalmával, lelkiismeretes pontosságával, személyes példázásával és szakértelemmel párosult, az átlagot jóval felülhaladó működésével igen jó eredményt mutatott fel; *Pauli József* g. th.-t, mert hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt nunden szolgálati beosztásban, de különösen mint gazdasági hivatali segéd-munkás hazafias gondolkodásával, kiváló szaktudásával és lankadatlan szorgalmával igen eredményesen működött. — A pécsi IV. kerületi parancsnoka dicsőítő okirattal látta el: *Pázsit (Pópy) György* th.-t hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szol-

gálat terén elért igen buzgó és igen eredményes tevékenységéért, alárendeltjeinek oktatása, vezetése, fegyelmezése és minden irányban való helyes neveléséért; *Sinka István*, *Lakatos Ferenc*, *Tóth Sándor*, valamint *Pető Péter* tőrm.-eket, mert hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt igen eredményes tevékenységet mutattak fel a közbiztonsági szolgálat terén és példás magaviseletet, fegyelmezett magatartást tanúsítottak. Nyilvánosan megdicsérte: *Csernák István* th.-t, mert hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén eredményes tevékenységet fejtett ki, őrsparancsnokát hathatósan támogatta és kifogástalan magaviseletet tanúsított; *Ecsödi Antal*, *Somosi Ferenc*, *Tari Sándor*, *Hankó András*, *Ördög János*, *Polgár József* és *Török Antal* tőrm.-eket a közbiztonsági szolgálat terén elért igen eredményes tevékenységükért, továbbá fegyelmezett és példás magatartásukért. A szegedi V. kerületi parancsnoka dicsőítő okirattal látta el: *Hogyák József*, *Zudor János* és *Ujj Sándor* th.-t hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért, alárendeltjeinek helyes neveléséért és igen jó magaviseletéért; *Csarankó István*, *Bán Imre*, *Balogh György*, *Novács György* III., *Kiss Mihály* és *Kovács József* I. tőrm.-eket hosszú csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységükért és igen jó magaviseletükért; *Wetternek Rudolf* tőrm.-t hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért, valamint azért, mert 4 és fél év óta, mint szármegédmunkás, szorgalmával, példás kötelességteljesítésével és rendszeretével előjáró parancsnokát hathatósan támogatta. Nyilvánosan megdicsérte: *Csik Ferenc* th.-t, valamint *Arany László*, *Szalóki András*, *Holner János*, *Bíró Balázs*, *Csordás Béla*, *Kovács Mátyás*, *Tanács Ferenc*, *Rácz Sándor*, *Szilágyi István*, *Bartos László*, *Meklár Károly*, *Szajártó Gyula*, *Karasz László* és *Gyurkovics Pál* tőrm.-eket hosszú csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységükért és igen jó magaviseletükért; *Szalgruber Lajos* th.-t azért, mert Gerendás községben a községgházán elhelyezett íróasztal pénzkészletét húzamosabb idő óta megdezsmáló községi közeget leplezte és az igazságszolgáltatás kezére juttatta; *Zoldi Imre* tőrm.-t, mert egy lopas nua. r. 100b. szörösen büntetett tettét a helyszíni szemle alapos felvétele és az abból való helyes következtetéssel rövid idő alatt kinyomozta és az igazságszolgáltatás kezére juttatta.

MINDEN CSENDŐR

**„KAKAS PASZTÁ”-T
HASZNÁLJON.
MAGYAR GYÁRTMÁNY!**

Minden csendőr

saját érdekében cselekszik, ha a

PERL ÁRUHÁZBAN

Budapest, VII., Thököly-út 9. — Telefon: 34-3-43.

vásárol.

Elsőrangú
minőség!

Móltányos árak!

6 havi
folyószámla-
hitel!Lelekiismeretes
kiszolgálás!Alapítva
1885-ben!Kérjen
árjegyzéket!Férfi és női gyapjuszövetek.
Selymek, bársonyok.Férfi felöltők és öltönyök, készen
és rendelésre.Női kabátok, kosztümök készen
és rendelésre.Gyermekek ruhák és kabátok készen
és rendelésre.

Vásznak, mosóárak.

Úri- és női divat.

Női és férfi fchérneműek.

Cipőosztály.

Kötött- és szövöttárak.

Szőnyegek, függönyök, paplanok,
takarók és ernyők.

Képadományozás. Néhai *Krausz Antal* ezredesnek, a budapesti csendőr kerület volt parancsnokának özvegye a férje hagyatékából származó Telepi-féle „Obudai hajóépítés” című képet a budapesti csendőr tiszti társalgónak adományozta. Az igen értékes képet a társalgó március 31-én tartott közgyűlése örömmel és köszönettel fogadta el s úgy határozott, hogy erről az adományozót értesíti. Az adományozást a képen megfelelő módon megörökítik.

Csendőr ne járjon korcsmába. *Bába* János tiszakeszi őrs-beli őrmester április 9-én eltávozásra volt. Mezőkeresztesre érve, a Braun Mór-féle vendéglőbe tért be, ahol egy polgári egyén ismerésével együtt 2 liter bort fogyasztott el éjfélig. Éjfél tájban kimentek az utcára, ahol *Dósa Gyula*, *Dósa Sándor*, *Dósa János* és *Radics Géza* cigányok *Bába* őrmesterrel kezelt akartak fogni. Mivel *Bába* őrmester a kézfogást visszautasította, a cigányok lökdödni kezdtek, miközben *Bába* őrmester *Dósa Gyulát* arculütötte. Erre a cigányok meg akarták verni az őrmestert, aki felismerve a helyzetet, a vendéglőbe ment kerékpárjára kötött kardjáért. A vendéglős és *Bába* őrmester ismerése nem engedte a kardot kivinni, mert attól tartottak, hogy ezzel az őrmester csak bajt csinál magának, ezért *Bába* őrmester, az előbbi lökdösés miatti haragjában, kard nélkül ismét kiment a cigányokhoz, akik aztán

Szőnyegek, bútorok csendőrség részére
előleg nélküli részletfizetésreTelefon:
271-77.

logosított árakon.

Rocsmélek, szőnyegek, szőnyegtakarók, obédő- és plüssz-
őnyegek, vashútorok, paplanok stb.Videó és ártárlás
megbízható árakonKözponti Lakásberendező Budapest, VI.,
Liszt Ferenc-lér 5.

bottal leütötték és zsebkéssel 8 szúrást ejtettek rajta. Állapota életveszélyes. Beszállították a miskolci közrendészeti kórházba. A gyanúsítottak és a bűnjelek őrizetben vannak.

Egy törzsmester garázdalkodása. A Gyöngyös város határában levő cigánytelepen április 7-én a vámosgyőrki őrs *Bálint Vince* és *Makra Mihály* törzsmesterekből állott járőre megjelent egy lopás nyomozása végett. A járőr tagjai — de különösen a járőrvezető — erősen ittas állapotban voltak. A cigánytelepen való nyomozásuk nem vezetett eredményre. Mielőtt eltávoztak volna, a cigányok dunna- és párnahuzatait szuronyukkal felhasogatták és a tollat kiszórták. Ennek látára a cigánytelep körül sok néző gyűlt össze. Bálint törzsmester a csoportot szétszórásra szólította fel, de eredménytelenül. Erre a csoport felé lött. A lövés senkit sem talált. A gyöngyösi őrsparancsnok az esetről értesülve, a helyszínre ment és a járőrt a gyöngyösi őrsaktanyába bevonulatta, de nem tartóztatta le és nem is szereltette le. 19 óra tájban megjelent az őrsön *Lakatos Gusztáv* cigány, ki az ügyben mint tanú szerepel. Amint a laktanya udvarára bement, a még mindig ittas *Bálint* törzsmester szuronyával a cigány bal felső karját megszúrta. Sérülése könnyű, 4—5 nap alatt gyógyul. Szégyeljük magunkat.

Öngyilkosság. A biharkeresztesi őrsön *Rácz Károly* őrmester április 8-án este, szolgálaton kívül, a legénységi szobában szolgálati fegyverrel föbelötte magát és azonnal meghalt. A kivizsgálás folyik.

Öngyilkosság kísérlete. A nyíregyházi gy. tanácsaltálynban *Hernád (Hamberger) Lajos* próbacsendőr április 9-én, fegyvermező gyakorlat közben, szuronyával öngyilkosságot kísérelt meg, azonban sértetlen maradt. A kivizsgálás folyamatban van.

Elhalálozás. *Türkányi András* tiszthelyettes, debreceni kerületi segédtsízi segéd munkás április 7-én 11 óra 20 perckor a csendőrlaktanyában szívbénulás következtében meghalt.

Fegyverhasználat betörők ellen. Március 30-án 24 órakor *Terjék Balázs* törzsmester és *Virág Péter* csendőrből állott vécési őrsbeli járőr helyi ügyleti szolgálatba indult. A járőr portyázás közben 0 óra 15 perc tájban érkezett a vécési postahivatalhoz. Villamos zseblámpával megvilágította és kézzel végigtapogatta a postahivatal utcára néző ablakait, meggyőződést akarván szerezni arról, hogy minden rendben van-e, mert kb. két hónappal azelőtt ismeretlen tettesek a postahivatalba betörést kíséreltek meg. A postahivatal belsejéből a járőr gyanús zörejt hallott. Virág csendőr a postaépület udvarába vezető rácsajtó kilincsét megnyomta és az ajtót nyitva találta. A járőr erre az udvarba lépett és sorra vizsgálta a postahivatalnak a tornácra néző két ajtaját és ablakát, de azokat zárva találta. A csendőrök újból az utcai homlokzat elé menve, a gyanús zörejt a hivatal belsejéből ismét hallották. Kopogtatásukra nem nyertek választ, ezért visszatértek az udvarba és most már a tornácra nyíló egyik ajtón dörömböltek és erősen követelték, hogy nyissanak ajtót. A hivatal belsejéből egy hang kiszólt: „Rovancsolunk, azonnal”. A járőr mos már meg volt győződve arról, hogy a postahivatalban betörők tartózkodnak, ezért — a két menekülési lehetőségnek megfelelően — Virág csendőr az udvarban a tornác végénél maradt, a járőrvezető pedig az utcára, az épület elé sietett. Mire odaért, az egyik ablakot már nyitva találta s kb. 40 m.

távolságban a sötétségben eltűnő, menekülő alakot pillantott meg, egy másik egyén pedig éppen akkor készült kimászni az ablakon, de a járőrvezető láttára gyorsan visszahúzódott. Az utóbbi egyén most már a tornác felé igyekezett menekülni, ezért hátra futott, feltépte a raktárhelyiségnek a tornácra nyíló ablakát, kitekintett, ott azonban Virág csendőrt pillantotta meg, kire *Frommer-pisztolyból*, kb. 3 méter távolságból reálott. Virág csendőr szintén löfegyvert használt, de egyikük lövése sem talált. Ezután Virág csendőr az ablak alatt átbújva, a postahivatal előszobájának a tornácra nyíló ajtajához ugrott és igyekezett azt erőszakkal feltépni. A postahivattal szemben van a gyógyszerár. *Vitéz Bodnár Endre* gyógyszerész éppen a lövések pillanatában kísérte ki búcsúzkodó vendégeit az utcára, kiknek egyike, *Kiss Kálmán* magánhivatalnok volt. Az utcán álló járőrvezető odakialtolt a csoportnak, hogy valamelyikük szaladjon át a kb. 150 m. távolságban levő őrsre és hozzon segítséget, mert a postahivatalban betörők vannak. Erre a társaság tagjai közül vitéz Bodnár Endre gyógyszerész és *Kiss Kálmán* magánhivatalnok bementek a posta udvarába, majd a tornácra, ahova éppen akkor érkeztek, midőn Virág csendőrnek sikerült az ajtót kinyitni. *Kiss Kálmán* egy életlen vívókardot és villamos zseblámpát tartott a kezében, a gyógyszerész fegyvertelen volt. Virág csendőr, *Kiss Kálmán* és a gyógyszerész beléptek az előszobába, ahol a villamos zseblámpa fényénél körülnéztek, de ott senkit sem találtak. Ezután jobbra fordultak a raktárhelyiség felé. *Kiss Kálmán* ide is bevilágított zseblámpájával, hol a sötétben egy alakot pillantott meg, kire a szükséges elővigyázati intézkedések nélkül rögtön rárohant. A következők a másodperc töredékei alatt játszódtak le. *Kiss Kálmán* a kezében levő vívókard markolatával fejbcsújtotta a betörőt, ki pisztolyából, közvetlen közelből három lövést tett. Kisst két lövés érte, összeesett, kezéből kiejtette a lámpát s így a helyiségre sötétség borult. A gyógyszerész a lövésekre az előszoba sarkában keresett fedezést, virág csendőr pedig számíttva a tettes menekülésére, kiugrott a tornácra, hol az ajtó mögött célratartott puskával állást foglalt, hogy a betörő menekülését — akár az ajtón, akár az ablakon keresztül történik, megakadályozza. Az udvarban levő melléképületben lakik a postaépület tulajdonosa, ki a lövések zajára felébredt és az udvar megvilágítását szolgáló villanykörtét időközben meggyújtotta. Alig helyezkedett el a tornácra Virág csendőr, a betörő kezében célzásra emelt pisztollyal, az ajtón keresztül kilépett a tornácra. Virág csendőr megelőzte, fegyvert használt és a betörőt egy lövéssel leterítette. A halottjánál talált okmányok alapján meg lehetett állapítani, hogy *Művész István* vasaszer-gályos, rákospalotai lakossal azonos. A hullánál *Schailly Sándor* rákospalotai lakos nevére kiállított villanyszámát is találtak. Az őrsparancsnok feltételezte, hogy a számla esetleg a megszökött tettestárs nevére szól, ezért intézkedéseit azonnal és körültekintően, ennek megfelelően tette meg. Intézkedéseinek eredményeképpen a rendőrség *Schailly Sándor* Pestszentlőrincen, még ezen az éjszakán feltartóztatta. *Schaillynak* ez alkalommal még sikerült ugyan az őt kísérő két rendőr őrizetéből megszöknie, de két nappal később Vácott egy polgári egyén felismerte s az ottani rendőrségnek átadta. A vécési őrs egyik járőre Rákospalotán nyomozás közben a hírlapokból értesült *Schailly* elfogásáról, ezért azonnal Vácra ment, ott a foglyot átvette a rendőrségtől és a nyomozás lefolytatása végett Vecsésre kísérte. *Schailly* cselekményét beismerte és az elkövetést a helyszínen beismarta. *Kiss Kálmán* magánhivatalnok tragédiája osztatlan és mély részvételt keltett. Április 2-án temették Vecsésen. A temetésen a csend-

REFORM RUHÁZATI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZAR-ÚT 5 SZÁM
TELEFON: Aut. 13-0-96 és 13-2-96.

A csendőrség igen tisztelt tagjainak szíves figyelmébe ajánljuk hogy legújabb társasági nyári nagy képes árjegyzékünk a közel napokban kerül kiadásra.

Saját érdekében állónak tartjuk, hogy az abban foglalt kedvező ajánlatokat figyelembe véve, hogy mert egy próbaküldemény révén arról fog meggyőződni, hogy a **fizetős csokorok által előadott hiányát**

tudja a nálunk eszközöztető árúárak által pótolni. Ha a közel napokban nem kapna meg árjegyzékünket, kérje annak pótlását egy levelezőlapon.

Kedvező fizetési feltételeinket továbbá is érvényben tartjuk

BÜTOR

tartós, modern kivitelben, kényelmes részletekkel.
fizetősre kapható!

KISIPARI TERMÉKEK BÜTORCSARNOKA RT.
Budapest, VI., Dohány-utca 66. sz.

Kényeszerzői 18 kisiparostól átvett prima hálók, obédők, ülőeszközök
BÜTORTERMELO ÉS
ÉRTÉKESÍTŐ RT. Dohány-u. 27. és 31.

ország részéről Gyulay Ödön százados szárnyparancsnok és a szakaszparancsnok vezetése alatt 20 főből álló gyalogszakasz vett részt. A ravatalra a szárnyparancsnok „*Kegyelettel a csendőrség*” feliratú koszorút helyezett. Kiss Kálmán emlékét, ki veszélyes helyzetben, önszántából és bátran szegődött fegyvertárásként a törvényes rendet képviselő csendőr mellé, kegyelettel őrizték.

Halálos közlekedési baleset. A sümegi őr állományába tartozó Halmos (Toplak) István II. csendőr szabadságának töltése közben, március 28-án 21—22 óra közti időben, motorkegépén haladva, Sümeg és Mihályfalva között összeütközött egy vele szembehaladó kocsival. Halmos csendőr lezuhant a motorról és súlyos fejsérülést szenvedett. A mentők életveszélyes állapotban szállították be a sümegi kórházba, ahol március 29-én félhét órákor meghalt. A baleset okának megállapítása végett a csendőrség nyomozást indított.

Báthory emléke. Báthory István születésének negy-századik évfordulója alkalmából az Országos Tiszti Kaszinó emlékünnepeket tartott. Erdős László százados mondott beszédet Báthoryról, kit, mint katonát és hadvezért jellemzett. Ismertette, hogy Báthory hadjárataiban tizennégyezernél több magyar vitéz vett részt, ami bizonyítja, hogy a magyarság mindenkor hazája határán kívül is sikraszállt Nyugat kultúrájának védelmére.

Penzioajánlat Hévízen. Friedrich Testvérek hévízfürdői szálloda- és penziótulajdonosok csendőrsztek és hozzátartozók részére napi három böcsés, étlap szerinti étkezéssel és a Pálffy-villa kétágyas szobáiban való elszállásolással a következő napiárakért nyújtanak penzióellátást: május 20-tól június 9-ig 3 P 66 f.; június 10-től június 30-ig 4 P 46 f.; július 1-től július 21-ig 4 P 96 f.; július 22-től augusztus 11-ig 4 P 96 f.; augusztus 12-től szeptember 1-ig 4 P 76 f.; szeptember 2-től szeptember 23-ig 3 P 66 f. Jelentkezni az igényelt turnust megelőzően három héttel kell a tulajdonosoknál Hévízen. A fent jelzett összegekben a forgalmi adó benne van. Külön számítják a gyógy- és zenédíjat (naponként és személyenként 22 fillér), a villanydíjat (naponként és személyenként 8 fillér) és végül a bejelentési költség-térítést (személyenként egyszer 80 fillér). Az üdülők személyenként 36 fillérért uszonnát is igényelhetnek.

Internátusi felvétel Budapesten. Az Országos Bírói és Ügyészi Egyesület igazgatósága megengedte, hogy az egyesület főiskolai internátusába, amelyet bírák és ügyészek főiskolás gyermekei számára tartanak fenn, a m. kir. csendőrség tagjainak főiskolás fiai is, a bírák és ügyészek fiai számára megállapított feltételek mellett felvessenek. A felvételt az 1933—34. iskolai évre szeptember 1-től június 30-ig terjedő tíz hónapra szól. Máltanyilást érdemlő körülmények fennforgása esetén az internátusi év alatt 30 napi felmondás is elfogadható. Az internátusi díj havi 60 pengő, mely összegből a bírák és ügyészek, valamint a csendőrség tagjainak fiai havi 4 pengő mérséklésben részesülnek. Az első havi díjjal együtt évente 6 pengő felvételi és szerelvény-

pótlási díjat is kell fizetni. Szeptemberben lehetőleg kéthavi díjat kell befizetni; a második ellátási díj az utolsó, júniusi díj fedezésére szolgál. A díjat minden hó 1—5-ike között kell az egyesület pénztárába befizetni és pedig lehetőleg postautalványon, a postai kézbesítési díj hozzászámításával. Kérelmre az egyesület csekkfűzetet is ad. Az internátusban kétágyas szobákban lakást, világítást, fűtést, kiszolgálást, továbbá reggelit és vacsorát kapnak a főiskolások. Külön kérelemre havi 24 vagy 36 pengőért ebéd is kapható. A felvételi kérelmeket június 31-ig kell beküldeni az Országos Bírói és Ügyészi Egyesület elnökségének (Budapest, I., Ráth György-utca 20. szám).

Dezséri Bachó László őrnagy: Magyar—Olasz és Olasz—Magyar katonai szótár. Rendkívül hasznos és gyakorlati segédlet adott ki a fenti címen dezséri Bachó László őrnagy, az olasz nyelv tanára a Ludovika Akadémián. Egyre szaporodik azoknak a tiszteknek a száma, kik olaszul tanulnak. Miután a rendes nyelvtanulás során szakkifejezések nem helyeznek súlyt, a katonai irodalom tanulmányozásához nélkülözhetetlen a jó katonai szótár. Ebben az irányban kíván a szerző munkájával a bajtársak segítségére lenni. Különösen jó szolgálatot tesz azonban a szótár a katonai tolmácsoknak és fordítóknak, akik szintén teljes mértékben megtalálják abban az őket érdeklő teljes szókincset. A nyomdatechnikai szempontból kifogástalan, izléses kiállítás, 174 oldalnyi terjedelmű munka ára 6 pengő, megrendelhető a szerzőnél.

Csendőrségi Közlöny 7. szám. Személyes ügyek: Kormányzó elhatározás: A Kormányzó Úr Ö Főméltósága magas elhatározásával a magyar kir. csendőrség állományába tartozó ezredek részére, a magyar kir. honvédségnél mindenkor érvényben levő „Nyílt parancs”-ot (Kinevezési okmányt) rendszeresíteni méltóztatott. Miniszteri rendelet: A végleges nyugállományba helyezett: Horváthi Károly III., III. kerületbeli alhdgy., Pál György I., I. kerületbeli th., Baráth István és Györgydeák József III. kerületbeli alhdgy-ok. Az ideiglenes nyugállományba helyezett: Valkó József III., Somogyi Lajos II., IV. és Bogyorú Gábor I. kerületbeli th-ek. Várakozási illetménnyel szabadságot: Szaskó Károly VII. kerületbeli th. Az ideiglenes nyugállományban meghagyott: Varga István VI. kerületbeli th. Névváltoztatások: Ungerpe János szds. családi nevét „Zsigmond” névre, Scholtis József szds. „Soltész”-re, Bruer Pál szds. „Becskeky”-re, Herberger Sándor szds. „Hernád”-ra, Hajdinák Kálmán g. szds. „Hajdan”-ra, Fangler Gábor g. hdgy. „Farkas”-ra, Bencsik József th. „Bányai”-ra, Herbszt Péter tőr. „Harcos”-ra, Gorza Márton tőr. „Gyimes”-re, Pendl Ferenc prb.-cs. „Palotás”-ra, Samu János th. „Szabad”-ra, Holpert Antal th. „Hidvégi”-re, Porik János őrm. „Patak”-ra, Linkó József th. „Lonka”-ra, Racs Balázs cs. „Rács”-ra, Csuzás József cs. „Csermely”-re, Kondrát Géza cs. „Kaszás”-ra, Gulbert István th. „Gémesi”-re, Für István prb.-cs. „Fürjes”-re, Sifter József őrm. „Szamosi”-ra, Cziráczki Miklós őrm. „Csik”-ra, Dancsecs Ferenc őrm. „Dános”-ra, József Sándor tőr. „József”-re, Hoffmann Győző th. „Harcos”-ra, Geleta Albert th. „Gellérthegy”-re, Piller János cs. „Páncél”-ra, Koller Mihály tőr. „Kolár”-ra, János István th. „Jenőfi”-re, Fritz István tőr. „Falusi”-ra, Husztek István őrm. „Hárfás”-ra, Horník Lajos őrm. „Hóvári”-ra, Belák Pál tőr. „Bánkúti”-ra, Ungvárszky József őrm. „Ungvári”-ra, Hrotkó István tőr. „Kárpáti”-ra, Léber Elek tőr. „Galambos”-ra, Mihalkó János tőr. „Mogyorós”-ra, Devecz Lajos cs. „Várnagy”-ra, Pich József g. th. „Parányi”-ra, Schmidt Péter prb.-cs. Simon”-ra, Feké Bálint cs. „Feketé”-re, Gömszik János tőr. „Galambos”-ra, Laurinyecz János g. th. „Csabai”-ra, Kundinger Károly tőr. „Kassa”-ra, Ila István tőr. „Csatos”-ra, Kriskó György tőr. „Kovári”-ra, Bagcsán József th. „Benkő”-re, Cséter János tőr. „Várhalmos”-ra, Eberhardt György őrm. „Erdész”-re, Barcsák Pál tőr. „Bejnol”-ra, Linkecs János őrm. „Liget”-re és Belány János őrm. „Bérczes”-re változtatta. Szabályrendelet: Lakaspénz önkéntes elzáróztatásának szabályozása. Lakóháznak vagy lakásnak saját részére való építésből, megszerzésből eredő költségek kiegyenlítése céljából a lakaspénz (lakbér) enged-

A m. kir. csendőrség i. t. tagjainak

MEGBÍZHATÓ

szállítójává kívánunk lenni,

KERJÜK

az Urakat, hogy erről

MEGGYÖZÖDNI

illetőleg nb. rendelkezéseikkel bennünket megtiltszteni szíveskedjenek!

HABITUS

RUHÁZATI RT. BUDAPEST, V. KER.,
ARANY JÁNOS-UTCA 2. (DUNAPARTNÁL)

Használjunk **Schmoll Pastát** Magyar gyárlmány

ményezése esetén az adós a kötelezettséget vállaló és a lakáspénz engedményezését tárgyaló nyilatkozatát a hivatalfőnök előtt felveendő jegyzőkönyvbe is foglalhatja. Hivatalfőnök alatt a tényleges állományúaknál a kerületi (ezzel egyenlő) parancsnokot vagy az osztályparancsnokot kell érteni. Ellátásban álló egyéneknek főnök alatt a m. kir. központi illetményhivatal vezetőjét (helyettesét) vagy a nyilvántartó gazdasági hivatal főnökét, illetve bármely más állami hivatal vagy közigazgatási hatóság vezetőjét (főnökét) kell érteni. A jegyzőkönyv mintája a rendelethez mellékelve van. — Illetmény-előleg tartozások törlesztési részösszegeknek csökkentése. A csendőrség tagjai részére 1933 február 1-e előtt engedélyezett és kifizetett illetmény-előlegek törlesztési-részvényei április 15-ig történt kérvényezés esetén 50%-kal csökkentendők. — Csendőrségi elhelyezési kimutatások helyesbítése. A körrendelet a veszprémi, szedresi, öcsényi, diósgyőri, lillafüredi, fűzesabonyi és vajdacsikai őrsök adataira vonatkozólag tartalmaz helyesbítéseket. — Magánhasználatban levő tehergépkocsin személyszállítás. A magánhasználatban levő tehergépkocsikon a közúti forgalomban személyeket (utasokat) csak esetenként (alkalomszerűen) és csupán csak akkor szabad szállítani, ha a tehergépkocsi a rendeletben megállapított feltételeknek megfelel. A fuvarozó a szállítást sem pénzbeli, sem természetbeni ellenszolgáltatást nem kérhet és nem fogadhat el. A rendelet ellen vétők kihágást követnek el és 200 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntethetők. A kihágás a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik. — Szalámin az előállító iparvállalat megjelölése. Belföldön csak olyan szalámit szabad forgalomba hozni, mely az előállító vállalat megjelölését tartalmazó jelzéssel van ellátva. Aki e rendelkezést megszegi, közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágást követ el és 200 pengőig terjedő pénzbüntetéssel büntethető.

Ki tud róla? Scheitnász János budapesti (VI. ker., Benczúr-utca 45., I. em., 3. ajtó, volt Na y János-utca) lakos kéri Jóó Sándor őrmestert, vagy azokat, akik Jóó őrmestert ismerik, hogy címét közölje, illetőleg közöljék vele.

„A közúti közlekedés egységes szabályzata” c. belügyminiszeri hivatalos kiadású, barna vászonkötésű könyvből egy példányt egyik olvasónk megvételre keres. Ajánlatot a szerkesztőség továbbít.

Csendőrségi tollforgót árusít, köt, javít Várfai (Vlahina) Mihály polgári altiszt, Budapest, I., Bőszörményi-út 21 (Csendőrlaktanya) vagy Fekete Imre ny. törzsőrmester, Kunszentmiklós. Árak és munkadíjak: szép, új, dísztoll, válogatott tollból 10 P, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5–6 P, régi toll átkötése 1 P, pótlással 2 P, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P, pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. — A megjelent közleményeket tisztelőtlíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát bejegyzésünk nélkül nem szabad utánnyomtatni. — Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megjelmezett és válaszbélyeggel ellátott borítékot mellékel. — A közleményeket kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlán kézírással nem foglalkozunk. — Tízouit gép- vagy kézírással hasábnál hosszabb kéziratot csak előzetes meg egyezés után fogadunk el. — A kéziratok fogalmazását átésziszolásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, a törlésnek és kiegészítésnek jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat első oldalára

Már

15 pengő havi részletért

is szállítjuk a csendőrség tagjainak a REMINGTON-gyár által legújabbban forgalombahozott

„MONARCH PIONEER“

hordozható írógépet. — Országszerte vételkötelezettség nélkül bemutatjuk! — Kérjen ajánlatot! — Ha Pesten jár, nézze meg telepünkét, ahol a „MONARCH PIONEER” kívül természetesen raktáron tartjuk az összes REMINGTON-gyártmányú írógépeket.

REMINGTON ÍRÓGÉP RT.

Budapest, VI., Andrássy-út 12. sz.

Telefon: 212 – 84, 218 – 09.

A csendőr ma már nem nélkülözheti az írógépet. Írógépen nincs csúnya, olvashatatlán írás! Felbecsülhetetlen időmegtakarítás! A tisztizni a fogalmazásvánnal egyszerre írtatól A legkiválóbb anyagból készült! Egy egész életre szól. S ha írógép, – legyen: **REMINGTON**

plros írónnal: „Szószertitl közlését kérem!” — A cikkek nyomdai korrektúráját nil végezzük, korrektúralevonatol csak kivételes esetekben adunk. — Szerzőink különlenyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsamntea 111.) sziveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszábaa szerint köteles elkészíteni. — Szerkesztői úzenetben mindenkinek válaszolunk, de a kérdés teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. — Névtelen levélre nem válaszolunk. — Hozzáink intézett levelek tartalma vagy beküldők kitéle felől senkinek sem adunk felvilágosítást. — Kéziratok sorsáról csak szerkesztői úzenetben adunk választ. — Aki levelet ír, vagy közleményt küld be nekünk, kísérje figyelemmel a szerkesztői úzeneteket. — Levelet nem írunk, bélyeget tehát felesleges beküldeni. — Jelégül legelőszérűbb kisebb helység nevét vagy útjelgyű számot választani. Annak, aki jelgét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűit és állomáshelye alatt válaszolunk. — Kérdések kérdésekre a „Csendőr Lekszikon” rovatban adunk választ. — Előfizetn csak legalább félévre lehet. — Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságlgyi és közigazgatási hatóságok tényleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. — Az előfizetéseket kérjük pontosan megúfftanl, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzkiüldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekkaszámllára befizetni. — Szerkesztőségi órák naponta 8—14 óráig. — A lap részére szánt közleményeket, leveleket stb. nem a szerkesztők nevére, hanem a szerkesztőségnek kell címezni, így: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bösörményi-út 21. szám.”

Somogy. Aláírjuk a levélben kifejtett felfogást. A Szut. 591. pontjának azt a rendelkezését, hogy a szakasparancsnokot helyettesítő helyi őrsparancsnok az őrsökkel szemben előljárói jogokat csak akkor gyakorolhat, ha az őrsparancsnokok között ő a legidősebb, nemcsak egyes őrsparancsnokokra, hanem a szakasz állományába tartozó valamennyi őrsparancsnokra kell vonatkoztatni, az előljárói jogokkal felruházott szakasparancsnok-helyettesnek tehát valamennyi többi őrsparancsnokkal szemben rangidősebbnek kell lennie. Nem felel meg tehát a Szut. szemlének a helyettesítésnek a helyi őrsparancsnokkal olyan módon való végeztetése, hogy a nála rangban fiatalabb őrsparancsnokokkal szemben megkapja az előljárói jogkört, a nála rangban idősebb őrsparancsnokokkal szemben azonban nem, hanem az utóbbiakat illetőleg csak az ügydaraboknak láttamozás nélkül való továbbítására szorítjuk a hatáskörét. Ez ellenkezik azzal az elvvel, hogy minden parancsnoki hatáskörnek teljesnek és egy-

ségesnek kell lennie és az összes alárendeltre, nem pedig azoknak csak egy részére kell kiterjednie. Az előljárói hatáskörnek az említett módon való szétadarabolása tehát katonai szempontból feltétlenül ferde helyzetet teremt. Eltekintve azonban ezektől az elvektől, gyakorlatilag sem állhatja meg a helyét ez a hatáskörszabályozás. A szakasparancsnoknak — és helyettesének is — olyan szolgálati feladatai is lehetnek, amelyek egyik őrsről átnyúlnak a másik őrsre s mindenesetre furcsa helyzet volna, ha a szakasparancsnok-helyettes ugyanazt a több őrsre egységesen fennálló szolgálati feladatot egyik őrsén mint előljáró, a másik őrsén pedig már csak mint társparancsnok foganatosítaná. Legjobb tehát a rangban legidősebb őrsparancsnokot a helyettesítéssel megbízni, esetleg anélkül, hogy az eredeti állomáshelyét változtatná. Ha pedig ez vaiani személyi okból nem a legjobb megoldás volna, akkor a helyi őrsparancsnok vezesse a szakaszt úgy, hogy csak az ügydarabokat továbbítja láttamozás nélkül, tekintet nélkül arra, hogy egyes őrsparancsnok nála rangban fiatalabbak.

Vessen Trianon. 1. Olvassa el lapunk multévi 18. számában közölt 158. lekszikonválaszunkat, ott mindent megirtunk, amit a várakozási illeményekkel szabadságlóláról tudni kell. 2. Nem világos a kérdésében, hogy a kárpótlást honnan, kitől szeretné? A kincstártól nem kérheti, mert a kórházi költségeit nagyrészt a kincstár viselte, a közzadálkodástól pedig csak akkor követelhetne esetleg kárpótlást, ha be tudná igazolni, hogy távollétében rosszul vezették a gazdálkodást, ezért csökkent olyan sokat az osztalék. Ilyesmit azonban nagyon nehéz bizonyítani, de ha csak nem valami égbekiáltó hibákról, mulasztásokról van szó, nem is volna ez a követelés nagyon bajtársias. Végeredményben pedig természetesnek kell találnia, hogy ha valaki a betegségéből kigyógyul, az mégsem mehet teljesen ingyen. Inkább örüljön annak, hogy meggyógyult, mint sem azt számolgassa, mennyivel több pengője lenne, ha nem betegedett volna meg. 3. Erről nem tudunk semmit.

Zimony. 1. Történelmi és irodalmi nagyságok neveit nem kérheti. 2. Később adunk választ. 3. A nősülési és egyéb kényvényekre nem kell okmánybélyeget tenni, csak a mellékletekre. 4. Rendezés alatt álló kérdés, a mostani gyakorlat az, hogy a szolgálaton kívül becsületében megsértett csendőr a 2 P törvénykezési illeméket maga viseli. 5. Olvassa el az 1928. évi 25. számunkban közzétett 134. lekszikonválaszt.

Remény. 1., 2. Igényjogosultsági bizonyítványt hatévi szolgálat után mindenki kérhet, de hogy az egyes állásokhoz, így pl. az ön által említett irodatiszti vagy végrehajtói állásokhoz milyen igényjogosultsági bizonyítvány kell, azt még nem írták össze. Négy középiskolát valószínűleg meg fognak kívánni. A pályázatok a Budapesti Közlönyben jelennek meg, minden feltételt magukban foglalnak, tehát az említett lapot kell a közzégházán figyelemmel kísérni. Nagyon ritka az ilyen pályázat. 3., 4. A levélben említett állások nyugdíjképesek, a csendőrségi szolgálati időt beszámítják. 5. Polgári szolgálat ideje alatt a csendőrségi illeményeit megkapja.

Berend. Ha mindazt közzégi előljárási bizonyítvánnyal igazolni tudja, amit a levélben ír, őrskihallgatáson adja elő a kérését. Ha komoly a kérelem alapja, az engedélyt meg szokták adni, még családi pótlékot is kérhet — és kap — a belügyminiszter úrtól — VII. b. osztály —, valamint a lakbér folyósítását is kérheti. Legelőször természetesen magát a kintlakási engedélyt kell megszereznie. A beköltözési engedély megszerzése és a visszahonosítás azonban nehezen fog sikerülni.

Balaton. Olyan eset ez, amire a rendelet nem számított, mert nem szabályozza. Kétségtelen, hogy az apát megilleti az érem s mert hősi halott, az igényjogosultság átszállt a legidősebb fiúra, aki azonban maga is harctéri katoná volt s önjogon szerezte meg az érmet. Azt a kérdést tehát, hogy ilyen körülmények között az apát megillető háborús emlékérmét kérheti-e a korban fiatalabbik fiú, szolgálati úton ternessékk fel döntés végett.

Ne kútagassa

az angol bélyegzőt a félriszövetben, hanem ott vásároljon, ahol sok-sok ezer vevő a bizalom bélyegzőjét ültötte a szöveibe. Ilyen üzlet az én üzletem, ahol a mindenki által előnyösen ismert minőségek, a szakszerű, lelkiismeretes kiszolgálás nagyobb biztossáék a vevőnek, mint az angol bélyegző.

Férfi öltöny és sportszövekek a legújabb divatminálkban 15.50, 12 —, 15 —, 18 —, 24 — P. Sötétkék és fekete férfi öltönyzöveket árma és esztájlávl minitizott, illz a gyaapl, 12 —, 18 —, 18 —, 24 —, 30 — P. Csikos és divatruadrág-zövekek. Tavaszi kaudisz-zöveket 15 —, 18 —, 23 — P. Irenob coat ruqlán-zövekek 12 —, 18 —, 24 — P. PÉRFI TAVASZI ÉS ATMENETI KAHÁTOR, IMPREGNÁLT TRENCI-COATOK, RAGLÁNOK, stb. nagy választékban

Állandó nagy maradékarusítás.

KOVÁCSÉVICS MILENKÓ

10., Petőfi Sándor-utca 3. az emeleten.
Telefon: Aut. 89-7-03, 89-7-81, 89-7-68.

Megvező fizetési feltételek! — Kérje legújabb árjegyzékünket!

KERÉKPÁR, VARRÓGÉP

BVÁRI ÁRBAK. HAVI RÉSZLETRE IS
BACHRACH ALADÁRNÁL
Budapest, VII., Dohány-utca 68.

REMINGTON

nul be, akkor (nyári időszakot véve alapul) 7 nappali és 8 éjjeli órája van. 2. Ha úgy gondolja, hogy a területi átcsoatlás következtében az új rangsorozati beosztással hátrányt szenvedett, tegyen erre vonatkozóan a kerületi parancsnokságnak jelentést és kérje rangjának felülvizsgálását, a kérelmét azonban természetesen meg kell indokolnia. Az 1924. április 6-én kelt 180.969/VI. c. 1924. számú rendelet tartalmazza az alapelveket, amelyek szerint a rangsorolásnak történnie kell.

Összműködés. A határszéli rendőrkirendeltségek hatáskörét az 1923. évi 29. számú Belügyi Közlöny 1114. oldalán megjelent 5645/1923. számú belügyminiszteri rendelet szabályozza. E rendelet szerint a határszéli rendőrkirendeltség állomáshelyén az idegenrendészeti szolgálat ellátása a kirendeltség hatáskörébe tartozik ugyan, ha azonban a helyzet úgy áll, ahogy írja, hogy t. i. a kirendeltség csak a vasútállomás területén teljesít szolgálatot s a községben az idegenrendészetet nem látja el, akkor tegyen az ügyről a szárnyparancsnokságnak jelentést. A szárnyparancsnok úr a legközelebbi szemléje alkalmával a kirendeltség vezetőjével egyet-

értésben bizonyára rendezni fogja a kérdést. Rendes közbiztonsági szolgálatot, valamint a bűnügyi nyomozó szolgálatot a határszéli kirendeltségek működési területén is a csendőrség teljesíti.

Cs. Gy. ny. th. Klárafalva. Azokat a kéziratokat, amelyek nem kerülnek közlésre, elolvasás és elbírálás után megsemmisítjük, így tehát az Önét sem tudjuk visszaküldeni. Szerkesztői üzeneteink elején „Olvassa el, mielőtt írjunk” cím alatt mindig közöljük, hogy kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha beküldője megejzött és válaszbélyeggel ellátott borítékot mellékel. A borítékot persze a kézirattal együtt kell beküldeni.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN örnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI.,
Rózsa-u. 111. — Felelős üzamvezető: Gyóry Aladár.

Pályázat.

Ezen lovasjárdőrn tizenhat hibát rejtettünk el. Azt, aki valamennyit megtalálja, ennek a rajznak Garay Akos festőművész által rajzolt, szépen bekeretezett eredetijével jutalmazzuk. Határidő: május 1. Az eredményt a május 15-iki számunkban fogjuk közölni. (A pályázatban csak tizenhat hiba szerepelhet.)